Budapest, 1900. Ötödik évfolyam. 322. szám. Péntek, november 23.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Budapest.

Budapest, november 22.

(**K.**) Magyar szokás, hogy ütöm is a magamét, ha tetszik nekem a szeretetemet igy kimutatni, de más emberfia ugyan meg ne próbálja, hogy üsse, ami az enyém. Megtorlom rajta, még ha igaza volna is. Hát még amikor nincs igaza! S ha a magyar sajtónak tetszik olykor egyet ütni Budapesten, még Budapest sem fogja félreérteni. Szeretetből történt, tudja azt az ütő is, az ütött is. Amint-hogy Budapest nem vette zokon mostanában sem, hogy a magyar sajtóban akadtak egyes hangok, melyek bizonyos pillanatnyi zavarok miatt jól megpaskolták a városi gazdálkodást s a nagyobb nyomaték kedvéért még a csőd rémét is odafestették a falra. Ez se történt rosszakaratból. S nagyon komolyan se volt mondva. Hiszen ugyanez a sajtó azért nem mulasztaná el, hogy valamikor csak a közérdeknek szóló áldozatokról van szó, a főváros nagylelkűségére is ne appelláljon. Már pedig áldozatokat nem kérne a fővárostól, ha a feje fölött csakugyan ott látná a csődöt. De sok hangja van a szeretetnek s mikor tollforgató ember üt egyet Budapesten, akkor is azért teszi, mert nagyon szereti. De félre ne merje ezt a korholó szeretetet érteni senki emberfia!

Pedig most félreértette. Azaz dehogy is értette félre: szándékosan használta ki a külföldi sajtó. Természetesen az osztrák, mely néhány nap óta ugy beszél Budapest fővárosról, mint amelyik a csődöt el nem kerülheti. Azt szoktuk mondani: sebaj, ha éppen csak az osztrák sajtó szolgál a külföldnek mirólunk gonosz információval! Az osztrák sajtónak ugy se hisz senki, ha Magyarországról akar információt adni. Az osztrák sajtó ugyan locsoghat! De ezuttal megesett, hogy a legkomolyabb külföldi sajtó is igazságnak vette, amit az osztrák sajtó jobb tudomása ellenére mondott. S ha idegenben járó magyar mostanában a német vagy a francia vagy az angol ujságokat olvassa, elborulhat messzi földön a szive, hogy milyen rosszul áll a szegény Budapest dolga. Idegenben ugyanis nem tudja ellenőrizni a rossz hir forrását s vakon elhiszi, amit neki az a külföldi ujság mond. S azt csak mi tudjuk idehaza, hogy a külföldi ujságokat az osztrák sajtó ültette fel. Valamint hogy azt is csak mi tudjuk idehaza, hogy az osztrák sajtó nagy előszeretettel ragadja meg az alkalmat, mikor a magyar fővárosnak rossz hirét költheti. Mert hiszen az osztrák sajtó tudja s ha nem tudná, könnyen meggyőződhetett volna róla, hogy Budapest még financiális szempontból se áll olyan csehül, mint például Bécs. A mi Budapestünknek is van deficitje (és ekkora kötelességek mellett melyik fővárosnak nincsen?), de ez a deficit legföljebb kisöccse lehetne a bécsinek, ha ugyan nem unokája. És másküléonben is Budapest minden, de minden kötelességének könnyebben tud még megfelelni, mint az osztrák főváros. A csőd pedig messzibb van tőle, mint Bécstől a józanság. S ezt tudva, az osztrák sajtó mégis kapott rajta, hogy a mi szeretetünk korholó szavát kihasználja Budapest ellen és tudatos hazugságát belelopja a szavahihetőbb külföldi sajtóba is. S csak ez a külföldi sajtó az oka, hogy az osztrák ujságok zsiványkodására csak ennyi szót is vesztegetünk. Hiszen mi idehaza tisztában vagyunk vele, hogy hazugság az egész, habár ezuttal sikerült is a sógornak a maga hazugságát tisztességes emberekkel is megismételtetni.

Oh, nem féltjük mi ezt a magyar fővárost. Az osztrák sajtónak is csupán ez egyszer sikerült kifelé továbbitani hazugságát. Azért Budapest élni fog s megáll a maga lábán. De valami tanulság igenis szól ebből a kellemetlen incidensből is a fővároshoz. Ha anyagiakban erősödni akar, mondjon le arról, hogy derüre-borura terveket főzzön, uj jövedelmi források után pedig ott nézzen, ahonnan jövedelemre kilátás is van. Mert az antidemokratikus és antiszociális kapkodás volt, ahogy idáig mindenkor éppen a szegény emberekre akarták mindig az uj közterheket rásózni. Az a szegény ember, akinek vállán elviselhetetlen a sok teher, aki fizeti az állami adót, a városi adót, a sokféle pótadót s majdnem kizárólag a fogyasztási adót: az szitkozódás nélkül meg nem állja, ha még a házbéradót is az ő nyakába akarják varrni. A szegény ember kapálózik ellene, a külföld pedig könnyen balul itéli meg az olyan fővárost, mely ilyen elhibázott s rossz eszközre fanyalodik. S miért kellene éppen a szegény emberből pénzt srófolni, mikor nála még a sróf se használ? Mért nem jut eszébe a fővárosnak, hogy ott keresse a pénzt, ahol van s ahol az uj jövedelmi forrás nyitása ellen méltányosan kifogás sem emelhető? Vagy nem az volna-e a legtermészetesebb, ha a főváros nyomon követné a tehetőseket és legmódosabbakat, akik ennek a szép Budapestnek szépségeiből, gyönyöreiből, pompájából és áldásaiból a legnagyobb részt veszik ki maguknak s mégis olyan szerencsésen tudnak kiosonni a legtermészetesebb ellenszolgáltatások alól?

Olyan nehéz volna ez? Nem. Van egy nyom, mely szinte tolakodva kinálkozik. Az emberi lakás. Milliomos nem lakik pincében, munkás nem hatolhat palotába. A ruha még csalhat, a lakás vajmi ritkán. S ha csal a lakás, csak egy bizonyos határig csal. Mert azt még megengedem, hogy a látszat kedvéért vagy talán a társadalmi állás kedvéért módján felül is bérelhet az ember lakást. De micsoda szük határok között! Nagy dolog már az is, ha négyszáz forintos lakásbért vesz nyakába, akinek az egész jövedelme sincs négyszer annyi. De jó, ilyen költekezésre még ráveheti valami hiuság vagy szemérem vagy porhintő szándék. De drágább lakást ugy-e már nem bérelhet? Tessék tehát ezekről a fővárosi lakásokról megbizható statisztikát

TÁRCA.

Papp Béla.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Dr. Kelemen Samu.*

Vallottam mindig, hogy a halálbüntetés a legnagyobb barbárság. Szászszorosan vallom most, mikor olyan közelről kellett végig néznem a halálraitéltnek lelki vergődését. Élte volna csak át velem bármelyik itélő biró, soha többé halálos itéletet nem mondana.

És a halálbüntetést még sem fogják egyhamar eltörölni, ma kevésbé mint valaha. Nyakig vagyunk a barbárságban. Ehhez a korhoz hozzá tartozik hát a halálbüntetés.

Akik a halálbüntetésnek elvi ellenségei, azoknak fegyverbarátsága a legveszedelmesebb ebben a kérdésben. Ez a demivierge-szerü szeretkezés a humanizmussal, mely mindig kacérkodik a halálbüntetés eltörlésével — elvben; de a megvalósitásnál mindig van egy „de"-je, amely miatt ... még ez idő szerint nem adhatja meg magát.

Csak a halálbüntetés végrehajtásában lettünk ma diplomatikusabbak — megfelelően a kor irányának. A khinaiakat ma nem vandalizmusból gyilkolják, hanem kiengesztelésül és a delikvensnek végtagjait ma nem perzselik meg előbb lassu tüzön, hanem a lelkét hat hónapig kinozzák gyilkos torturával, mig aztán agyongyötörve dobják oda hóhérjának. A szörnyüség nem kisebbedett, csak a képmutatás lett nagyobb.

Mire e sorok napvilágot látnak, a Papp Béla bünös lelke megszabadult a gyötrelemtől.

A *Budapesti Napló* azt kéri tőlem, irjam ma meg őszintén, mi a vélekedésem Papp Béláról.

A kérdés mögött nagy adag gyanu rejtőzik. Tehát amikor védünk, nem vagyunk őszinték, ugy-e bár? Van valami a dologban. Ertsük meg egymást. A védő akkor, amikor véd, őszintén hiszi azt, amit mond. Olyanok vagyunk mint a dervisek, akik előbb mesterségesen keringik, himbálják magukat abba az extázisba, amelyben a fanatikus látomások kezdődnek. Amikor egy ilyen „eset" a kezünkbe kerül, mi is addig bontogatjuk, kutatjuk, forgatjuk, mig találunk, benne valamelyes rokonszenves vonást. És akkor ezt a pontot addig nézzük, amig szinte hipnotizáljuk magunkat.

A Papp Béla esetében a gyermek volt ez a pont: a Papp Béla szegény, ártatlan kis gyermeke.

Ezt a gyermeket sohasem láttam, de mindig a szemem előtt volt és senki sem siratta meg annyit, mint én. És mikor szántam a gyermeket, akkor kezdtem már részvétet érezni az apa iránt. Amig az első könny a szemünkbe nem szökik, amig csöppjeit alá nem ereszti a részvétnek ez a föltakadó forrása, addig nem tudunk védeni. Vagy teljesen át kell érteni a bünös tettet, vagy ha ezt nem tudjuk, akkor legalább át kell érezni a bünös lelki fájdalmának egy részét. Amig ezt nem éreztük, a védőnek talán lehet gondolata, de a védelemnek nincs szive, nincs hangulata. Ezért a védelem sohasem mesterség, hanem müvészet. Aki csak mesterségként üzi, lealacsonyitja azt.

Bevallom: a Papp Béla bünét sohasem tudtam teljesen megérteni. De ma talán közelebb jutottam a megértéséhez, mint voltam a tárgyalás napján.

Ma is az a meggyőződésem, hogy Papp Béla nem normális ember. Miben állott ez az abnormitása, gondolat-világának melyik sztérájában találom meg azt, inkább sejtem, semmint tudom.

Sokakat meg fog lepni, ha azt mondom, hogy Papp Bélát, „a századnak ezt a legnagyobb gonosztevőjét" sok tekintetben jó és nemesen érző embernek ismerem.

Anyján a legnagyobb imádattal csüggött az utolsó percig. Sohasem tudtam előtte kiejteni az édes anyja nevét, hogy legcinikusabb beszédje közben is könnybe ne lábbadt volna a szeme. Az apját, igaz, gyülölte, vagy talán meggyülölte, de ennek okairól nem akarok szólani. Ám azért nekem soha nem mondott róla egyebet mint azt, hogy „ő az apám, nem akarok róla rosszat mondani." Csak az utolsó napon fakadt ki ellene, végső elhagyatottságában. Önfeláldozóbb barátot nálánál alig tudok elképzelni. Ezen a ponton gavallér volt tetőtől-talpig. Árpád testvéréről, aki oly irtózatosan vádolta bátyját a vizsgálatnál, sok rosszat mondott a nála járt ujságiróknak, de mennyit tudott róla — elhallgatni. Egyetlenegy ponton hagyta cserben a gentlemansége: a feleségével szemben. A válás mód felett felizgatta, elkeseritette, nem annyira az asszony miatt, mint a gyermekeért. Egy arcképet sem tudott róla kapni és ezt sohasem bocsátotta meg.

Papp Béla nagy ur volt izről-izre. Ha félmilliója van, ma bizonnyal ő a legkorrektebb gentleman, nemcsak külsőleg, de belsőleg is. Egy

Lapunk mai száma tizenhat oldal.

csinálni s aztán nyomon követni a lakókat, milyen lakásokba hurcolkodnak. Tessék kimélni a szegényeket, akiknek a lakás csak rejtekhely, ahol a szegénységükkel, a bajukkal és küzdelmeikkel elrejtőznek. Tessék ezeket adózatlan hagyni. De nyomról-nyomra haladván, meg fogják találni azokat, akiknek a lakás már nemcsak szükség, hanem része a kényelemnek, a fényüzésnek, a pompakedvelésnek. Itt kezdődjék az adóztatás. Mérsékelt adó a mérsékeltekre, nagyobb adó a nagyzolókra és így tovább. Tessék kimélni a határokat, melyeken innen a szegénység buvóhelyül keresi a lakást és tessék progressziv módon megvenni a tehetőseken, a gazdagokon és hivalkodókon, ami kényelmet, pompát és paradicsomot a maguk számára ebből a fővárosból kiélveznek. Ez demokratikus lesz, ez szociális lesz és ez célravezető is lesz. Mert a határon innen azok élnek, akik még a dobszóra is csak azt felelhetik, hogy *ahol nincs, ott ne keress*, de a határon tul ráakadhat a főváros azokra, akiktől fenyegető dobszó nélkül is megkaphatja, amire szüksége van. Még pedig a fölösleg fölöslegéből.

Hogy az idea jó, de képviselő-testület kellene hozzá, amelyik elfogadja? Óh hiszen nincs arról szó, hogy máról-holnapra meg is kell lennie. Ha ma talán a főváros képviselőtestülete a sok érdekelt virilista miatt berzenkednék is a reform ellen: akkor is inkább a testületet kellene elejteni, mint az ideát. S nagyobb akadályokon is győzött már az egészséges és igazságos idea. És most is győzne. Legfölebb többször kellene tüzbe vinni, mig egyszer megszaporodtak a hivei még a képviselőtestületben is. A tömeg is erős, az idea sincs hatalom nélkül: a kettő együtt pedig keményebb ellenféllel is megbirkózott már, mint amilyen a virilista. Ilyen uton kell tehát a fővárosnak a megfogyatkozott erő fölfrissitését keresnie s akkor Budapestnek jó lesz a hire itthon és nem ronthatnak neki a külföldön sem . . .

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 22.

Az öntöző csatornákról szóló törvényjavaslat volt ma a képviselőház napirendjén. Alapos és érdekes vita indult meg e törvényjavaslat felett, amely megteremti egy ujabb hathatós eszközét a hazai mezőgazdaság belterjedésének. Fischer Sándornak tetszéssel fogadott előadói beszéde után, amely ügyesen okolta meg a javaslat irányát és szellemét, *Komjáthy* Béla és gróf *Zichy* Jenő szólaltak fel a javaslat ellen. Mindketten üdvösnek tartják az intézményt, de korainak a javaslatot; szerintük előbb ki kellene épiteni az országban a hajózási csatornahálózatot. A halasztás ellen erélyesen és okosan szólalt fel *Hieronymi* Károly. Mély müszaki tudással és vaserejü logikával bizonyitotta be, hogy a hajózási csatornák és az öntöző csatornák közt semmiféle összefüggés nincsen s az utóbbiak ugy topografiai, mint teknikai szempontból egészen önálló megitélést követelnek. A Ház nagy érdeklődéssel hallgatta e kiváló tudományos tekintély érdekes fejtegetéseit és sürü tetszéssel kisérte a formailag is előkelő beszédet. *Molnár* Jenő rövid felszólalása után *Lázár* György mondott egy tárgyilagos hangu, a javaslatot tüzetesen biráló beszédet, mire a vita folytatását holnapra halasztották. Az ülés végén *Hegedüs* miniszter válaszolt a zugligeti eset ügyében a nyári szünet előtt hozzá intézett interpellációkra. Fejtegetései, amelyek felkarolták az egész tárgyat, közmegnyugvást keltettek az egész Házban, amely a miniszter válaszát egyhangulag vette tudomásul.

A képviselőház ülése november 22-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Hegedüs* Sándor, *Lukács* László, *Plósz* Sándor, *Darányi* Ignác.

Elnök jelentést tesz a bizottságok és osztályok megalakulásáról.

(Az öntöző-csatornák.)

Fischer Sándor előadó: E törvényjavaslat mezőgazdaságunk érdekében nevezetes szerepre van hivatva. Az ország vizszabályozásra, ármentesitésekre és lecsapolásokra óriási költségeket fordított. Most e költségek hasznositása, illetőleg megfelelő rekompenzáció céljából szüksége mutatkozik annak, hogy lehetővé tétessék, hogy azok a területek, amelyek igy a kulturának átadattak, fokozottabb mérvben szolgálják a mezőgazdaság érdekét.

1879. óta, a kulturmérnöki intézmény életbeléptetése óta körülbelül 241 ilyen öntöző-társulat alakult talán 22 ezer és néhány száz katasztrális holdon, amelyből azonban jelenleg körülbelül 16.000 hold az, ami tényleg öntöztetik. Vannak tehát gyakorlati tapasztalataink, hogy miképpen fokozza az öntözés a jövedelmet. Ki van mutatva, hogy a rendszeres, okszerü öntözéssel, a megfelelő trágyázással és megfelelő magvetéssel, okszerü gazdálkodás mellett a rétjeink hozama 10 mm.-ről 30, 50, sőt 60 mm.-ig emelkedik.

E javaslat célja az, hogy az öntözés jobban meghonositassék. És hogy ez eléressék, módot kiván adni arra hogy a megfelelő befektetések, költségek a megfelelő haszonnal is járhassanak. Elfogadásra ajánja a törvényjavaslatot.

Komjáthy Béla a függetlenségi párt nevében kijelenti, hogy bár nem felel meg teljesen intenciójuknak, mégis elfogadja a javaslatot, mert az a mezőgazdaság terén nagy vivmányt képez. Kifejti aggodalmát a törvényjavaslattal szemben és kifejezi azon óhaját, hogy az öntöző-csatornák az ipar érdekeit is szolgálják. Különben azt hiszi, hogy a csatornák létesitése inkább a nagybirtokosoknak, mint a kisexisztenciáknak fog hasznot hajtani, holott az utóbbi szintén arányosan járul hozzá költségeihez. A Tisza-szabályozás szomoru példája, mely a kisbirtokost a Tisza mentén tönkretette, óvatosságra inti szólót s megerősiti szkepticizmusát a javaslattal szemben.

Meggyőződése, hogy a földmivelési miniszter müködésével ugyanazon célt akarja elérni, mint a szóló, csakhogy az ut, amelyen haladnak, különböző. Kéri a minisztert, hogy a javaslatot vegye le a napirendről, akkor terjeszsze a Ház elé, amidőn a nagy hajózási csatorna terve be lesz terjesztve. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Gróf **Zichy** Jenő csatlakozik Komjáthy kivánságához. (Tetszés a szélsőbalon. Halljuk! Halljuk!)

Két évvel ezelőtt, az utolsó előtti budget tárgyalása alkalmával, először a kereskedelmi miniszter szólalt fel és azon nagy programmbeszédben és tervszerüen kidolgozott eszmesorozatban, amelylyel ő ezen országnak közgazdasági és kereskedelmi viszonyait javitani akarta, egy főmomentum volt az a rész, amely az országnak hajózási, lecsapolási tervét adta elő. Ő akkor felszólalt és figyelmeztette a minisztert, hogy hiszen e tekintetben már réges-régen talán 60 évvel ezelőtt készültek Paleocapa és később hollandi és belga mérnökök által ilyen tervek, amelyekben nagy sulyt fektettek a kettős zárzsilipre, a tartányokra, mert ha ilyenek nélkül fognának valamikor épiteni, akkor egy ilyen kisszerü tervezet, amilyen ez lesz, nem lesz csatorna, hanem kis árkokból fog állani, amelyek szépen be fognak dőlni és el fognak posványosodni; nagy tőkét, az igaz, nem fognak felemészteni, de el fogják venni a kedvet a jövőre és meg fogunk teremteni olyasvalamit, aminek nem lesz meg a kellő eredménye. (Ugy van! a szélső baloldalon.) A kereskedelmi miniszter akkor mondotta, hogy ezt a hálózatot, ezt az egész csatornatervezetet ki kell épitenünk és ez fogja képezni a tartányokat is, amelyeknek kiegészitő része lesz ez a terv, amely igen szép és igen jó, de csak ugy, ha amazzal együttesen vitetik keresztül. E tervet az öntözésre és talán a lecsapolásra vonatkozólag is két héttel később volt szives a földmivelési miniszter bemutatni, és akkor valamennyien azt kérdeztük: hát miért nem akkor, amikor a másik tervet is bemutatják és miért nem azzal együtt? Az Alföld és annak népe már ugyis agyon van ármentesitve és ez az agyonármentesitett nép most már vár valamit és ennek következtében valami megfoghatót is kell neki adni. Ezzel a mostani tervvel azonban ezt a célt elérni nem fogják.

Hieronymi Károly: Az egész csatornaépités kérdése, ugy a hajózási csatornák, valamint az öntözési csatornák épitése, a magyar közvéleményben egy egészen helytelen irányba, egy egészen helytelen mederbe tereltetik, hogy ha a közvélemény elfogadja azt az álláspontot, hogy a csatornáknak mindkét célt egyszerre és együttesen kell szolgálniok. Nem lehet ugyan azt mondani és helytelen volna azt állitani, hogy soha semmi esetben sem lehet mind a két célt valamely csatorna épitésénél egybekapcsolni. Lehetnek és vannak hazánkban is ily csatornák, amelyek szolgálják a hajózási célokat és egyuttal kitünően szolgálnak öntözési célokat is. De ez mindig a körülményeknek és viszonyoknak rendkivül kedvező összeesése. Hanem akkor, amikor egy hajózási csatornahálózatot, vagy amikor öntöző-csatornákat akarunk létesiteni, a priori postulatumként felállitani azt a tételt, hogy a csatornának mind a két célt egyaránt kell szolgálnia, az oda vezet, hogy sem jó hajózási, sem jó öntözési csatornánk nem lenne.

A legelső az, hogy, mig a hajózási csatornánál az a kivánalom, hogy ebben a viz folyása lehető csendes legyen, — a legelőn csebb az, hogy ha körülbelül félláb sebességgel folyik a viz másodpercenkint a hajózási csatornában, mert akkor okoz vizen felelő és lefelé menve, a viz csése legkevesebb akadályt a hajózásnak — ily körü ményeket közt azonban a csatorna nem képes az öntözésre szükséges vizmennyiséget szolgáltatni. Mert hiszen az a vizmennyiség, amelyet a csatorna szolgáltat, a csatorna keresztmetszetétől és a csatornában folyó viz sebességétől függ. Ha tehát annyi vizet akarok a csatornába másodpercenkint vezetni, amennyi az öntözés céljaira szükséges, akkor ebben a csatornában bizonyos vizsebességre van szükségem, amely a hajózás céljainak éppen nemcsak hogy nem felel meg, hanem annak akadályul szolgál. Hazánkban egészen specialiter ezek a körülmények még más körülmények által is fokozva vannak. A mi folyóink csaknem mind északnyugatról délkelet felé folynak, holott összes közlekedési érdekeink tényleg az ellenkező, t. i. nyugati irányban vannak. Magyarország csatorna-hálózatának főbb vonásait roppant könnyü megállapitani. Nálunk első sorban is szükség van egy tisza—dunai csatornára, még pedig kivánatos, hogy az a lehető legrövidebb vonalon vezettessék, lehetőleg a Közép-Tiszát kösse össze Budapesttel és szükségünk van még egy más csatornára, amely körülbelül Szatmártól a Szamosból kiindulva a Tiszáig, körülbelül Szolnok felé vezettessék.

Thaly Kálmán: A duna—oderai csatornára van szükség!

Hieronymi Károly: Mi az Oderára nem mehetünk Magyarország határán belül; ezt nem mi csinálhatjuk meg, hanem Ausztriának kell megcsinálnia. Ez volna Magyarország csatornahálózatának ívázlata, amelyet könnyen ki lehet egészíteni azzal, hogy a Dunát összeköttjük a Balatonnal hajózható csatornával, ugy, hogy egy közvetlen hajózási ut rendelkezésünkre álljon Szatmártól Keszthelyig. De ez a csatornahálózat öntözésre fel nem használható, mert minden olyan csatorna, amely a Dunát lehetőleg a Közép-Tiszával összeköti, az egész föld színének konfigurációjánál fogva olyan mély átmetszésekbe kell, hogy menjen, hogy annak a csatornának a vizét öntözési célokra felhasználni nem lehet. De ha mi akarunk a Duna és Tisza közt öntözőcsatornát létesiteni, azt ujra a terrénum alakulatánál fogva nem létesithetjük másképp, mint hogy kivezetjük Pestnél a Dunából és azután azon a sikon, amely körülbelül a viz-választótól a Duna felé esik, annak a siknak a szélén vezetjük, de akkor nem fog megfelelni a hajózás céljainak, illetőleg a csatorna a Dunával és nem a Tiszával fog párhuzamosan menni. A magyarországi viszonyok tehát azokat az általános indokokat, melyek a mellett szólnak, hogy csak ritka esetben lehet a hajózási érdekeket összeegyeztetni az öntözési érdekekkel, a sajátságos terepviszonyoknál fogva még fokozzák. Lesznek igenis

---

félmillió mellett Papp Béla soha bünbe nem esik, soha meg nem téved, soha a gonoszságnak még csak árnya sem férkőzik hozzá. Ez a félmillió nemcsak életszükséglet volt neki, hanem létföltétele, mint a madárnak a levegő, a fünek a harmat. Nem a pénzért vágyott a pénz után, nem volt kincs-sóvár, de azzal a szuverénitással akarta a vagyont, mint aki tudja, hogy ez őt megilleti. Elképzelni sem tudta magát vagyon nélkül és a legbecsületesebb meggyőződéssel tökéletlen berendezésünek tartotta a világot, melyben neki vagyon nélkül kell szükölködnie. Amint azt, aki fojtogat és elveszi tőlem a levegőt, öklömmel ütöm le, ugy ő is leütteti azt, aki élete e létföltételének akadálya. Ez nála „jogos önvédelem."

A Papp Béla bünének pszichológiája abban van, hogy hitte, hogy ahhoz, amit tesz, joga van. Nem valami tételes jog, hanem emberi, mi persze inkább ugy mondanók: állati jog.

Hogy az öcsecsét maga üsse agyon, vagy lőjje le, ezt sohasem tette volna meg. Nem gyávaságból, ez a vonás távol állott tőle, hanem mert ez nem fair dolog, nem urhoz való, — de mással üttetni agyon, félrehajittatni az utból, mint egy alkalmatlan kavicsot: ezen egy pillanatra sem ütközött meg.

Ez az életfölfogás irtózatos és nála mégis természetes. Papp Bélának csak mint nagyobb urnak és néhány zónával inkább délre kellett volna születnie. Arra, a forróbb éghajlat alatt, ahol a kényurak csöndben, sötét éjszakán zsineggel, törrel, méreggel teszik el láb alól azt, aki utjokban van. Ott lehetett volna belőle uralkodó herceg, a tartása, a vérmérséklete megvolt hozzá, — vagy talán nagyrabecsült államférfiu is. Mindenki tudta volna, mit tett, de ott ez nem igen ejtett volna foltot a becsületén. Neki különös szerencsétlensége, hogy nem az egyéniségéhez való korban, nem a neki való viszonyok között és nem a természetének megfelelő éghajlat alatt született.

Papp Béla a legnaivabb gyilkos. Ha a legnagyobb kitartással végrehajtott gyilkosságban van jóhiszeműség: ugy a Papp Béla teljes jóhiszeműségéhez kétség sem férhet. Őszintén csodálkozott azon, miért ütközik meg a világ annyira az ő tettén, mi van abban erkölcsileg olyan elitélendő, hogy azért ekkora büntetés járhat ki. Szinte gyermekiesen örült, mikor *Gergely* István, a Budapesti Napló tudósitója meglátogatta és aztán elmondtam neki, hogy Gergely mennyire szimpatikusabbnak találta őt, mint ahogy előre elképzelte.

Bünbánatot a szónak valódi értelmében sohasem érzett, de nem is érezhetett. Nem mintha a szive lett volna annyira vad, hanem mert sohasem volt fogalma tettének erkölcsi jelentőségéről. A tettet bánta, de nem a tettért, hanem önnönmagáért. Nem az áldozatot szánta, hanem saját magát, hogy ő hogyan juthatott idáig. Azon nincs mit szánni, aki meghalt, — szokta mondani — azt kell sajnálni, aki él.

Elismerem, a nagy többség azt mondja: ki kell irtani az ilyen embert. De én azt mondom, szánni kell az ilyen embert és ártalmatlanná kell tenni. Gyülölni csak azt tudom, aki érti és fölfogja, mit cselekedett. Papp Béla sohasem tudta, mit tett.

Holttestét kikérte a családjának egyik tagja, hogy föl ne boncolják. Ha volna rá mód, én a lelkét szerettem volna kikérni, hogy — fölboncolhassam.

minden hajózható csatornának egyes részei, amelyek esetleg öntözésre is felhasználhatók, de hogyha csatornát tervezünk, nézetem és mély meggyőződésem szerint vagy azzal kell tisztába jönnünk, hogy az hajózható csatorna legyen és akkor a hajózható csatorna érdekeinek megfelelően kell azt tervezni, esetleg, ahol lehet, öntözésre is felhasználnunk, vagy ha megforditva, öntöző-csatornát akarunk létesiteni, az öntöző-csatorna érdekeinek megfelelőleg kell azt tervezni és akkor a legritkább esetben fogjuk azt hajózásra felhasználhatni.

Ha egészében tekintjük a magyar vizszabályozások eredményét, akkor nagyon meg lehetünk elégedve és Magyarország legnagyobb büszkesége és legnagyobb diadala a párisi kiállitáson vizépitészeti kiállitása volt (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon), mert az összes nemzeteket összevéve, nem volt Magyarországhoz hasonlitható vizépitészeti kiállitás; ezt elismerte minden ahhoz értő ember; első helyen állott Magyarország. Minek akarjuk tehát kisebbiteni ezeket a dolgokat, amelyeket jól, helyesen végeztünk, amelyeknek, ha félszázadon át tartó keresztülvitelében igenis forditlak is elő hibák, — hogyne forditlak volna elő; hát lehet ilyen nagy és kiterjedt, komplikált müvet hibák nélkül elvégezni? — az eredménynyel nagyon meg lehetünk elégedve.

Elfogadja a javaslatot.

Komjáthy Béla féleértett szavait magyarázta.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Molnár Jenő azt találja, hogy 100.000 forinttal az öntöző-csatornákat megalapitani nem lehet s azért nem járul hozzá a javaslathoz. Ha a miniszter feltüntette volna a területet, amelyet csatornázni akar, akkor talán még elfogadná a javaslatot, de csak általánosságban csatornázni 50.000 forinttal nem lehet.

Lázár György: A törvényjavaslatot elfogadja nemcsak tartalmánál fogva, mely odairányul, hogy hazánk csapadékszegény vidékeinek mesterséges csatornázás utján pótoltassék az, amit az anyatermészet egyes vidékektől megvont, hanem a törvényjavaslat indokolásában kifejezésre jutott iránynál fogva, melyet a földmivelésügyi miniszter e törvényjavaslatnál elfoglal és amely abban áll, hogy végre-valahára az Alföldre is gondoljunk és az alvidék érdekeit is a törvényhozás gondoskodásának tárgyává tegyük. Nem tartozik e törvényjavaslat tárgyalásának keretébe fejtegetni azon különböző viszonyokat, melyek egyrészt a magyar Alföld, másrészt a haza közép- és felső vidékei közt fennállanak. Lesz idő szólni erről akkor, amidőn az 1901-ik évi költségvetés tárgyalása bekövetkezik. Mi az alvidéken köszönettel tartozunk e törvényjavaslatért.

Helyesnek tartom, hogy a vizöntöző társulatok alakulása nem utaltatik sem a kormánynak, sem a részvénytársaságoknak jogkörébe, hanem az autonómikus társulatok által oldatik meg. Helyesnek tartom a törvényjavaslatnak azon egyik alapelvét, hogy az öntözésen kivül és az öntözésnek, mint főcélnak föltétlen figyelemmel tartása mellett, vizének feleslegét át fogja engedhetni ipari és kereskedelmi célokra. Helyesnek tartom a törvénynek azon alapelvét, melynél fogva egyes területek abból kizárathatnak, valamint hogy más területek abba bevonathatnak és különösen helyesnek tartom azt, hogy e tekintetben mint rendkivüli intézkedés a törvénynek rendes utja az érdekeltek részére fenmarad.

Arra azonban, hogy ezen törvényjavaslatnak elvei sikerrel érvényesülhessenek s a létesülő öntözőtársulatok áldásthozóan működhessenek a közgazdaságra nézve, első és elengedhetetlen feltétel az, hogy a létesitendő öntözőcsatornák táplálására kellő mennyiségü viz legyen. Magában a törvényjavaslatban e tekintetben, ha nem is expressis verbis, de implicite bizonyos aggodalom nyilvánul az iránt vajjon fogja-e a Tisza völgyét a Tisza vize kellő mód öntözhetni, illetőleg az ott alakulandó öntöző-társulatokat öntözővizzel ellátni. Az én véleményem e részben az, hogy nem fogja tehetni.

Ami a Tisza és mellékfolyóinak a felső vidékeken a hegyek közé való raktározását illeti, e tekintetben a törvényjavaslat indokolása nyilatkozik és ezt a raktározást a messze jövőbe helyezi el. En ugy hiszem, hogy a földmivelésügyi miniszter urat e tekintetben finánciális aggodalmak töltik el. Kénytelen a legnagyobb sulyt fektetni a duna-tiszai csatorna kiépitésére, amely meglehetősen elegendő vizet nyujtana arra, hogy a Duna-Tisza közti öntöző-csatornát táplálja.

Az egész ország meg van győződve arról, hogy az a kisajátitási törvény egyes fázisaiban annyira nehézkes, hogy a legnagyobb mértékben akadályozza az ilyen közhasznu müvek létesitését. Más adja a kisajátitási jogot, más hatóság birálja fölül a kisajátitási tervet és az összes eljárást, ismét más hatóság rendeli el a törvényszerinti kisajátitási eljárást. Sokkal rövidebb eljárás mellett épp oly hatályosan meg volna védelmezhető a magántulajdon, mint a mai kisajátitási törvény hosszadalmas eljárása mellett. A törvényjavaslatot elfogadja. (Helyeslés jobbfelől.)

Elnök a vita folytatását holnapra teszi át.

(A villamos közlekedés.)

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Olay Lajos és Major Ferenc interpellációira válaszolva, kiejti, hogy a vizsgálat az ügyészség részéről kiterjedt a szerencsétlenség minden körülményére, a szóbajöhető egyének felelőssége és egyuttal mindazon teknikai feltételekre és viszonyokra, melyek között ez a szerencsétlenség előállott. Ami az egyéneket illeti, konstatáltatott, hogy egyéni felelősség ebben az esetben senkit sem terhelhet és ennek következtében az ügyészség a nyomozást meg is szüntette.

Ami már most a teknikai helyzetet illeti, a zugligeti állomás fekvése csakugyan szerencsétlen, amennyiben az állomás nem sikon fekszik. Mikor a lóvonatu vasut ezt az állomását épitette, az nem volt végállomásnak szánva, hanem a terv az volt, hogy a vonal a Fácánig meghosszabbittassék. Ez nem következett be és ennek folytán az állomás végállomásképpen szerepelt, annak dacára, hogy minőségénél és fekvésénél fogva e célnak egyáltalában nem felel meg. Ezen a helyzeten változtatni kell. Ennek pedig két módja van: vagy folytatni a vonalat a Fácánig, vagy pedig ezt a végállomást átalakitani, szintjét a megfelelő mértékre leszállitva. Erre nézve utasitottam a vasuti igazgatóságot; az előtanulmányok már megvannak, valószinü, hogy a Laszlovszky-hegy felé, befelé kell a teknikai előkészületeket megtenni.

Ami magát a kocsit és a pályát illeti, ezek semmi kivánni valót nem hagytak fenn. Minden szakértőnek egyhangu véleménye volt ez, pedig igen szigoru próba alá vették, mert ugyanazzal a kocsival, amelylyel a szerencsétlenség történt, a szerencsétlenség után próbamenetet tartottak és konstatálták, hogy ugy a bekapcsolás, mint a motor és áramszedő fék minden tekintetben tökéletesen jól funkcióltak még a szerencsétlenség után is, a kocsi konstrukciója tehát tökéletesen jó, szerkezete mindazoknak a tekinteteknek, amelyek a biztonsággal függenek össze, teljesen megfelelt, ebben tehát hibákat nem lehetett találni. Más intézkedésekre is van szükség a forgalom biztonsága tekintetéből. De hogy a helyzetet megitélhessük, tekintetbe kell venni magát a forgalmat azon a szerencsétlen napon. Az történt t. i., ami még soha sem fordult elő, hogy a vonalon az az napi forgalom 209.870 ember volt, holott az átlag 106.000 szokott lenni. Egy közuti vasut általában nem lehet ilyen forgalomra és arra berendezve semmiféle forcirozott szolgálattal hogy a közönség elhelyezése és a forgalom lebonyolitása körül fennakadás elő ne forduljon.

A közuti vasuti társulatnak a fővárossal való szerződése a forgalom biztonságával semmiféle összefüggésben nincs, mert akármilyen szerződése volna is annak a közuti vasuttársulatnak a fővárossal, a miniszternek, a főfelügyelőségnek és a rendőrségnek: e három tényezőnek kötelessége gondoskodni arról, hogy a közbiztonságot és az életbiztonságot a forgalom semmi tekintetben se veszélyeztesse és minden irányban megóvja. Ebből az incidensből, ebből az okból tehát egyáltalán nem avatkozhatik jogérvényes szerződés felbontásába. Hogy ennek a társulatnak a részvényeiben annak idején spekuláció fejlődött ki, ez sem lehet ok arra, hogy egy miniszter belcavatkozzék a különben is, a kereskedelmi törvény alapján alakult társulat szerződésébe. A forgalom roppant mértékben fejlődött. 1895 végén a forgalom 23 millió volt. 1899 végén közel 32 millió. Tehát óriási a forgalom növekedése és ennek következtében a város is, mely 1895-ben kapott 22 000 forintot, 1899-ben már 243.000 forintot kapott. 1895-ben közterhet fizettek 305.000 forintot. 1899-ben pedig már 588.000 forintot. A sok balesetet többnyire a menetsebességgel hozzák összeköttetésbe. A legmagasabb menetsebesség 18 kilóméter. Ennél gyorsabb nem lehet. Ebben tehát a baj okát nem kereshetjük. A helyzet az, hogy a város épitésében és szabályozásában vannak olyan bajok, amelyeken alig lehet segiteni. Nekünk ugyanis nyilt, széles utcáink alig vannak. Csomópontunk is, ahol a közlekedés és a közönség eloszolhatna, olyan kevés van, hogy alig lehet azokat számbavenni. Ennek természetes következménye azután az, hogy a közönség kevés pontokra összpontosul, szük helyen van ott, kevésbé oszolhatik meg és igy fordul elő a szerencsétlenség. De érdekes, hogy ilyen veszélyeztetett pontokon szerencsétlenség még nem fordult elő. (Igaz! Ugy van!), aminek oka az, hogy a közönség ott inkább vigyáz magára. (Helyeslés.) Ezt konstatálhatom és pedig nem az eltogult vasuti közegek által, hanem a rendőrség jelentéséből, amint általában mindent, amit előadandó vagyok, abból veszek. Már pedig az ismeretes, hogy valami nagy előszeretettel ez iránt a társulat iránt a fővárosi rendőrség egyáltalában nem viseltetik.

A két utóbbi esztendőben volt összesen 1898-ban 172 szerencsétlenség, 1899-ben 108 a villamos vasutnál. A közönséges jármüvekkel történt 1898-ban 230 szerencsétlenség s 1899-ben 275, tehát több.

A villamos vasuton történt szerencsétlenségek közül sulyos volt 1898-ban 48·8 százalék; 1899-ben 39 százalék; a közönséges jármüvekkel és pedig teherszállitó kocsikkal okozottak közül sulyos volt 1898-ban 66⅓ százalék, 1899-ben pedig 81·9 százalék. A magánfogatokkal okozottak közül 1898-ban sulyos szerencsétlenség volt 73·6 százalék, 1899-ben pedig 56·4 százalék. A személyzet kérdése is igen fontos, mert tulcsigázott és rosszul dotált személyzet mindenütt bajt és szerencsétlenséget okozhat. Nem állunk olyan rosszul. Nem értük el azt, ami kivánatos, és amit, bár ujabb intézkedéseink következtében a vasuti társulat első felszólalásomra azonnal megtette, amit kivántam, elérni szükséges. Van összesen 325 motor és ötvenkét pótkocsi és tétetett az 1890. évben két millió menet. Kocsivezető van négyszázöt; kalauz ugyanennyi és 60 nap szabadságot élveznek egy esztendőben. Persze, vasárnap nem lehetnek szabadok, mert a forgalom legnagyobb része akkor bonyolittatik le, hanem a vasárnapoknak megfelelő pihenőnél többjük van, amennyiben nem 52, hanem 60 nap van nekik biztositva. Ez ujabban még fokoztatott. A munkaidő kérdése átlag javult, mert az 1899-iki átlag szerint szolgálatban vannak naponta 9 óra és 4 percig.

Végül foglalkozik a miniszter a lépcső, a kocsiberendezés és a földalatt levő hálózat kifejlesztésének kérdésével s kéri a Házat, vegye tudomásul a választ.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést. Az interpellálók maguk is tudomásul veszik a miniszter feleletét.

Az ülés ½2 órakor végződik.

BELFÖLD.

A horvát bán és Polónyi. A horvát bán hivatalos lapja ma nyilatkozik a Polónyi interpellációjáról, amely a Ferenc Ferdinánd főherceg nyilatkozatáról szóló törvénynek a horvát országgyülésen való bemutatására vonatkozott. A zágrábi hivatalos lap kiemeli, hogy Széll Kálmán nagyon helyesen appreciálta gróf Khuen-Héderváryrnak közjogi felfogását. A bán is azt tartja, hogy a főherczegi nyilatkozat nem cikkelyezhető be Horvátországban, mert mindaz, ami a koronára vonatkozik, a pragmatika szankció és a kiegyezés értelmében a budapesti országgyülés elé tartozik. A bán a horvát tartománygyülésen nem is mondta azt, hogy ez utóbbi a becikkelyezést fogja tárgyalni, hanem csak annyit mondott, hogy e nyilatkozat csupán *kihirdetés* végett fog Zágrábban bemutattatni. A bán hivatalos lapja lehetségesnek tartja, hogy a horvát ellenzék akkor majd széleskörü vitát fog csapni, de hozzáteszi, hogy a többség ezt nem akadályozhatja meg, hisz „Polónyi tudja a legjobban, hogy Horvátországon kivül is vannak parlamentek, amelyeknek türniök kell a nem nktuális és fölösleges ékesszólás áradatát".

A miniszterelnök válasza a mohácsiaknak. *Jagics* József országgyülési képviselőnek november 18-án tartott beszámoló beszéde után a mohácsi kerület szabadelvü-párti választói megbizásából dr. *Medgyessy* Béla és dr. *Réder* Károly által Széll Kálmán miniszterelnökhöz intézett üdvözlő táviratra a miniszterelnök következő távirattal válaszolt:

Nagyságos dr. *Medgyessy* Béla urnak

Mohácson.

A mohácsi szabadelvüpárt szivélyes üdvözlete igen jól esett. Kérem, tolmácsolja hálás köszönetemet a jó kivánatokért, melyeket szivből viszonzok.

Széll Kálmán.

A pénzügyi bizottság megalakulása. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma tartotta alakuló ülését, melyet mint korelnök *Komjáthy* Béla nyitott meg, s amelyen a kormány részéről *Széll* Kálmán miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter vett részt. A bizottság ujra megválasztotta elnökének *Falk* Miksát és jegyzőjének *Neményi* Ambrust. A bizottság elhatározta, hogy e hónap 24-én, szombaton délelőtt tizenegy órakor tartja legközelebbi érdemleges ülését, amelyen a pénzügyminiszter által tegnap benyujtott három előterjesztést, ugymint a több állami *beruházás* költségeinek fedezéséről a Magyarország és Horvátország közt levő *pénzügyi egyezmény* ujabb meghosszabbitásáról és az 1887: XLV. törvénycikknek Horvátországot illetőleg való módositásáról rendelkező törvényjavaslatokat veszi tárgyalás alá.

Szentesités előtt. Az országgyülés két házának a szentesitésre kész törvényjavaslatok végleges szövegét átvizsgáló közös bizottsága *Tallián* Béla képviselőházi alelnök elnöklésével ma tartott, amelyen a főrendiház részéről báró *Rudnyánszky* József jegyző, a képviselőház részéről *Molnár* Antal és *Nyegre* László jegyzők és *Bernáth* Béla, *Kovács* Pál és *Szily* Pongrác előadó vettek részt. A bizottság átvizsgálta az ő császári és királyi fenség ausztria-estei *Ferenc Ferdinánd* főhercegnek *Chotek grófnővel kötött házassága alkalmából kiadott nyilatkozata becikkelyezéséről* továbbá a *birtokos és a gazdatiszt közötti jogviszonyok* szabályozásáról, az *erdőmunkásokról, a dohánytermelők és a dohánykertészek közt való jogviszonyok* szabályozásáról, az *1884. évi XVII. törvénycikk 50. §-ának a megrendelések gyüjtésére* vonatkozó rendelkezései módositásáról és a vinkovce-zupanje-szávaparti helyiérdekü vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatok végleges szövegét s a két Ház határozatával mindenben megegyezőnek találta, illetőleg megfelelően módositotta. Ennélfogva az elősorolt törvényjavaslatokat a miniszterelnökség utján szentesités alá terjesztik.

A képviselőház és a sajtó. *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke *szombat* délután négy órára értekezletet hivott egybe, amelynek az a célja, hogy megállapodjanak arra nézve, hogyan lehetne elérni a képviselőházi beszédeknek és a Ház tanácskozását illető egyéb értesitéseknek a lapok részére való gyorsabb és megfelelőbb kiszolgáltatását. Az értekezletre több képviselő és hirlapiró hivatalos.

Regnikoláris deputáció. A Horvátországgal való egyezmény megujitása ügyében a magyar országgyülés részéről kiküldött regnikoláris deputáció mai ülésében gróf *Csáky* Albin helyére *Tisza* Kálmánt választotta meg elnökévé. A bizottság elhatározta, hogy a horvát küldöttség részéről beérkezett nunciumra a költségvetés általános letárgyalása után érdemlegesen válaszol. A szóbeli tárgyalásokat azonban már csak a jövő évben fogják megkezdeni.

A belényesi választás. *Nagyváradról* táviratozzák: A belényesi függetlenségiek népes gyülésen

Nadányi Jenő nagybirtokost kiáltották ki jelöltjüknek Gajári Ödönnel szemben. A végrehajtó bizottság táviratban kérte föl Nadányit a jelöltség elfogadására. Gajári most körutat tett a kerületben s mindenfelé lelkesen fogadták.

A közigazgatási tanfolyam könyve. *Lukács* László pénzügyminiszter a községi közigazgatási tanfolyamokon az oktatás egyöntetüségének biztositása és a kiképzés megkönnyitése céljából a községi jegyzőnek a pénzügyi igazgatás körébe vágó összes tudnivalóit felölelő tankönyv közrebocsátását határozta el. E mü, melynek megirását a pénzügyminisztérium több szakembere végzi, nemcsak a közigazgatási tanfolyamok érdekeit fogja kielégiteni, hanem egyuttal az adózóközönséget is tájékoztatni fogja. A könyvet az adókezeléssel megbizott községi közegek is kézikönyvül használják. Az annyit kifogásolt községi adókezelés javitása és az egész országban egyöntetüvé tétele érdekében is kétségtelenül fontos rendeltetéssel biró könyv a pénzügyminisztérium kiadásában valószinüleg már a jövő év május havára meg fog jelenni.

Összeférhetetlenségi ügyek. A képviselőház összeférhetetlenségi bizottsága *Apáthy* Péter elnöklésével ma ülést tartott, amelyen a következő összeférhetetlenségi bejelentések kerültek tárgyalásra:

Gróf *Andrássy* Tivadar (az államtól 43.000 hold vadászterületet bérel és holdankint állitólag csak három fillér bért fizet), *Miklós* Ödön (a Fairbanks mérleg- és gépgyár elnöke), gróf *Teleky* Géza (a Magyar Általános Kőszénbánya-Részvénytársaság igazgatósági tagja), gróf *Andrássy* Géza (a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmü igazgatósági tagja), *Lukács* Béla (a Magyár Vasuti Forgalmi Részvénytársaság elnöke, a Zalatnai Kénkovandipar Részvénytársaság igazgatósági tagja), gróf *Erdődy* Gyula, (a szombathely-pinkafői vasut részvénytársaság igazgatóságának alelnöke) *Kammerer* Ernő (a hidegkuttamási vasut igazgatósági tagja), *Beksics* Gusztav (a kormány által szubvencionált lap szerkesztője) *Bartha* Miklós (mint aki ellenzéki képviselő létére nem a jelenlegi, hanem az előző kormányt támadja).

A bizottság az *Andrássy* Géza, *Teleki* Géza és *Erdődy* Gyula grófokra és *Lukács* Bélára vonatkozó bejelentésekre nézve kimondta, hogy összeférhetetlenség esete *nem forog fönn*, a *Kammerer* Ernőre vonatkozó bejelentést pedig *tárgytalannak* találta. Gróf *Andrássy* Tivadar, *Miklós* Ödön, *Bartha* Miklós és *Beksics* Gusztáv képviselők akadályozva voltak az ülésen való megjelenésben s ezért az ő ügyeik tárgyalását elhalasztották.

Belépés a szabadelvü-pártba. Gróf *Apponyi* Gyula bejelentette belépését a szabadelvü-pártba.

KÜLFÖLD.

Krüger Európában.

Budapest, november 22.

A névtelenné lett ország hontalan elnöke ma kikötött Európa szárazföldjén, a francia köztársaság területén, ahol nemcsak a megjelent franciák, hanem a távolból a kontinens összes népeinek meleg rokonszenve fogadta. Ha Krüger egyáltalában remélhetne valamit az európai hatalmasoktól hazája javára, mai fogadtatását szerencsés, biztató előjelnek tekinthetné. De, amint a dolgok állanak, meg kell magának vallania, hogy ez a fogadtatás a legtöbb volt, amit várhatott és amit várhat. Többet Európa népei nem tehetnek és nem tesznek az ő legyőzött, bekebelezett hazájáért, mint azt, hogy meleg szimpatiával, tüntető ovációval veszik körül Transvaal bolyongó hősét.

A megérkezés és fogadtatás részletei itt következnek:

(A várakozás.)

Marseille, november 22.

Reggel *hetedfél órakor* a Notre Dame de la Mer tornyáról jelentik, hogy a *Gelderland* hajó megjelent, feltünt a távolban.

Nyolc órakor: Az utcák még élettelenek. *Leyds* egy postagőzösön eléje ment Krügernek.

(A Gelderland közeledése.)

Kilencedfél órakor: Az utcák nagyon megélénkültek. A kikötő körül nagy néptömeg tolong, amely egyuttal Robert marseillei püspök temetését is várja. A kikötő számtalan zászlóval van díszesitve. A küldöttségek s az egyesületek is zászlóval vonultak ki. A kivánesiak zömét rendőrök szoritják vissza.

Kilenc órakor: Ágyulövés hirdeti a *Gelderland* közeledését. A kikötőben levő hajók árbocait tengerészek lepik el. A munka egészen szünetel. A kikötőbe bőrszéket vittek, amelyre Krügert partra szállása után le fogják ültetni. A kikötőben tiz kocsi van, amely Krügert és kiséretét a városba viszi.

Tiz órakor: A rendőrség tudatja, hogy Krüger csak másfél óra mulva fog partra szállni, mert a Gelderland kapitánya a kiszállás előtt az egész legénységet disz-egyenruhába öltözteti s igy bucsuzik el Krügertől.

(A megérkezés.)

Tizenegy órakor: *Krüger* elnök fogadására a katonai egyesületek is kivonultak zászlajukkal.

A *Gelderland* 9 óra 10 perekor érkezett a kikötőbe, amely egy ágyulövést váltott vele. Sok bárka jár a kikötőben. A hidak és a csomagszállitóhajók zsufolva vannak emberekkel.

— *Éljen Krüger! Éljenek a boerok!* — hangzik mindenfelől. Tiz órakor a *Gelderland* egyik csolnakja partra hozta Krüger tolmácsát, aki bejelentette a fogadó bizottságnak, hogy Krüger csak délben száll partra. A fogadó bizottság elnöke megkérte a tolmácsot, kérje meg nevükben Krüger elnököt, hogy a lakosság előkészületeire való tekintettel szálljon azonnal partra.

(A fogadás.)

Délben: Izgalmas várakozásban telt el az idő s mikor végre a kikötőben egybegyült tömeg meglátta azt a csolnakot, mely Krüger elnököt a partra hozta, lelkesült kiáltások hangzottak fel: *Éljen Krüger! Éljenek a boerok!*

Krüger kiséretében volt *Leyds* és az egykori Transvaal köztársaság miniszterei.

Az agg elnök *öt perccel tizenegy óra előtt* lépett Leyds kiséretében francia földre.

Thourel a boerok függetlensége érdekében alakult bizottság elnöke és *Pauliat* a központi bizottság elnöke ismételten tetszéssel félbeszakitott üdvözlő beszédeket mondottak, melyekre *Krüger* láthatólag meghatva holland nyelven válaszolt.

— Midőn engem — ugymond — a francia nép ilyen nyájasan fogad és megérkezésemkor ilyen lelkesen üdvözöl, azt hiszem, bennem a szabad boer köztársaság törekvéseinek egyik uttörőjét ünnepli. Első és főkötelességemnek tartom, hogy ezért a barátságos, rokonszenves fogadásért lelkemnek mélyéből köszönetet mondjak, mert ebben az üdvözlésben az önök érdeklődésének világos tanubizonyságát látom. Nagyon boldog volnék, ha sejtelmem ez utam további folyamán is megvalósulna, hogy éppoly lelkesen fogadnak s üdvözlik bennem a függetlenségre törekvést másutt épp ugy, mint itt.

Határtalan öröm fogja el lelkemet, midőn a szabad Franciaország szabad földére lépek. S örömömet csak fokozza az a tudat, hogy e fogadás a francia nemzet rokonszenvének bizonysága. A mi ügyünk felkeltette itt Európában nemcsak az érdeklődést, hanem a szimpátiát is. S ama népek közt, amelyek velünk éreznek, ott van a francia nép is, melynek hálásan köszönöm meleg rokonszenvét.

Ezt az angol-boer háboru keltette föl, mely — higyjék el — barbár háboru. Elveszik tőlünk ott a messze távolban még az ősi rögöt is, melyhez szivünk utolsó dobbanásáig ragaszkodunk. Elveszik birtokainkat, melyek népeimből sok családot tartottak fönn. Elveszik nagy fáradsággal szerzett vagyonát ezer meg ezer családnak. Asszonyainkat a házi tüzhely meliöl elüzik, pedig amugy is szomoru a sorsuk, hiszen férjeiket ragadta ki karjaik közül a háboru.

Elhatároztuk, hogy utolsó csepp vérünkig védelmezzük függetlenségünket és ehhez az elhatározásunkhoz hivek maradtunk mindenkor. Igy lesz ez a jövőben is, ha ellenünk fordul is az ellen minden oldalról.

Az igazságtalanság nem fog diadalmaskodni, mert a mi várunk az Isten. Felülről jön a mi igazságunk. Az Istentől, aki tudója a népek jövőjének.

Itt, ez ünnepélyes alkalommal és ez ünnepi órában teszem azt a kijelentést, hogyha a boerok elvesztik függetlenségüket, hozzájok hasonló lesz a sorsa Dél-Afrika minden népének.

Szavait, melyeket tolmácsa franciára fordított, leirhatatlan lelkesedéssel fogadta a kikötőben egybegyült sokaság. Az elnök fogadására unokája, *Eloffné* is megjelent férjével együtt.

A nagy tolongásban *Krüger* elnök csak nagy bajjal juthatott koesijához.

Mikor a fogadóba hajtatott, az egész uton lelkes ovációkban részesült, amelyek meg nem szüntek addig, mig Krüger meg nem jelent az ablaknál, ahonnan köszönetet mondott a megmegujuló tüntetésért.

(Tisztelgések.)

Délután: *Flaissères* marseillei polgármester délután 2 órakor tisztelgett Krügernél és kifejezte neki a marseillei lakosságnak a boerok iránt érzett rokonszenvét és részvétét s egyuttal azt az óhajtását fejezte ki, vajha a transvaali kérdés a diplomáciai tárgyalások alkalmával igazságos és méltányos megoldást nyerne.

Krüger köszönetét nyilvánitotta és azt mondotta, hogy bizik Istenben és az ügyük igazságában.

A polgármester ezután számos feliratot nyujtott át az elnöknek.

A *prefektus* is látogatást tett Krüger elnöknél, amit a különböző küldöttségek fogadása követett.

A polgármester elrendelte, hogy a Rue de la Cannebièresben levő fogadó előtt történt incidens előidézőit kinyomozzák és ellenük szigoruan járjanak el.

*

A bevonulás alatt a Rue de la Cannebiereben egy fogadó előtt a következő incidens történt: Az első emeleti erkélyen *több angol* volt, *akik nem vették le a kalapjokat*, mikor Krüger elnök ott elhaladt. A tömeg azt kiáltotta: *Le a kalappal! Le a kalappal!*

Az angolok azonban fedett fővel az erkélyen maradtak és rézpénzeket szórtak le az utcára. A sokaság erre addig pisszegett és fütyölt, mig az angolok be nem vonultak az erkélyről.

*

*London*ból jelentik lapunknak, hogy ott nagy elkeseredést kelt nemcsak politikai körökben, hanem a nép minden rétegében is Krüger barátságos fogadtatása. Azt tartják, hogy a fogadtatás az angolok és a franciák közt való ellenszenv fokozására fog vezetni.

A khinai háboru.

Budapest, november 22.

A hatalmak egyetértésének két ellenese, az amerikai Unio és Oroszország ismét hallat magáról. Már a korábbi napokból ismeretes, hogy *Amerika* tulságosan szigoruaknak találja a hatalmaknak Khinával szemben felállitott követeléseit, nevezetesen ami a büntetéseket meg a hadikárpótlás nagyságát illeti. Ma azt jelentik, hogy az Egyesült-Államok semmi szin alatt sem akarják türni a khinai hercegek kivégzését meg az erődök lerombolását, ellenzik a mostani expediciókat, amelyek csak arravalók, hogy a hadiköltségeket s igy a kártéritést óriási mártékben fokozzák, és mindehhez hozzáteszik, hogy Khina felosztása esetén Amerika külön kereskedelmi kikötőt akar szerezni. *Oroszország* nem lép fel ilyen tiltakozásokkal és követelésekkel, de komoly figyelmet érdemel az, hogy egy elsőrangu pétervári lap redukálni igyekszik Waldersee kinevezésének a fontosságát s Oroszországnak Khinával való külön egyezkedését javasolja,

(Meghasonlás a diplomaták közt.)

New York, november 22

Egy Pekingből e hó 19-éről érkezett távirat szerint a követeknek e napon tartott összejövetele alkalmából *váratlanul nézeteltérés* derült ki, minek következtében a tárgyalások részben fennakadtak.

A követek jelentést tettek a dologról kormányaiknak és az ülést egyelőre elnapolták.

Hir szerint a differenciák olyanok, hogy *esetleg jelentékenyebb időre* lesz szükség elintézésükhöz. Állitólag kiderült, hogy *Li-Hung-Csang nem hivatalos módon közeledett egyes követekhez* azzal a szándékkal, hogy megtudja, vajjon lehetséges volna-e, hogy a hatalmak hozzájáruljanak a khinai hivatalnokokra megállapitott büntetésnek *lefokozásra és számüzésre enyhitéséhez*. Azt mondják azonban, hogy *Li-Hung-Csang* nem találkozott bátoritással.

(Amerika és Oroszország szecessziója.)

London, november 22.

New Yorkból jelentik: *Bülow* állitásával szemben, hogy valamennyi hatalom egyetért a khinai kérdésben, a *New York Times* a kormány sugalmázására kijelenti, hogy *az Egyesült-Államok semmi szin alatt sem türnék a khinai hercegek kivégzését és a takui és csili erődök lerombolását.* A kormány utasitotta *Conger* követet, hogy *ezeket a követeléseket ellenezze.* Néhány nappal ezelőtt még

azt irta a nevezett lap, hogy *Conger*nek megengedik, hogy a maga belátása szerint cselekedjék. Az egyre több költséget okozó expediciókra vonatkozólag ezt mondja a távirat: A külügyminisztérium hivatalnokai ugy vélekednek, hogy ezeknek a vállalkozásoknak csak az a céljuk, hogy a Khinától követelendő kártéritési összeget óriási összegre fokozzák.

London, november 22.

A *Daily Telegraph* jelenti Washingtonból tegnapi kelettel: *Mac Kinley* elnök és tanácsosai annak a lehetőségén tanakodnak, hogy az Egyesült-Államok *Khina felosztása esetén kénytelenek lennének kereskedelmi kikötőt szervezni Khinában.* Az elnök egy személyiség előtt, akinek Kelet-Ázsiában üzleti érdekei vannak, kijelentette, hogy az az eset akkor következnék be, ha valóban Khina felosztására kerülne a dolog.

Pétervár, november 22.

A *Peterszburgszkija Vjedomoszti, Bülow* beszédéről irva, egyetért vele abban, hogy senki sem vonta kétségbe a német politika becsületességét, de a főoka annak, hogy a hatalmak beleegyeztek *Waldersee* kinevezésébe, Ketteler meggyilkolása volt. Akkor a követek megszabaditása volt a szövetségesek feladata. Most *megváltoztak a viszonyok.* Az egyes hatalmak érdekei különbözők s ez okból a nevezett lap azt kivánja, hogy *Oroszország külön egyezségre lépjen Khinával.*

London, november 22.

A *Standard*nak jelentik New Yorkból tegnapi kelettel: *Conger* követet utasitották, hogy ellenezze a Khinával kötött kereskedelmi szerződések általános reviziójának követelését. Az Egyesült-Államok ugy vélekednek, hogy erre a mostani idő nem alkalmas.

(A német-khinai vita.)

Berlin, november 22.

A birodalomgyülés ma folytatta a *khinai póthitel* tárgyalását.

Gróf *Lerchenfeld* a szövetségi tanács bajor meghatalmazottja konstatálja a birodalomgyülésen tett ellenkező nyilatkozatokkal szemben, hogy julius havában egybehivták a külügyi diplomáciai bizottságot, amely alkalommal gróf *Bülow* közölte a bizottsággal azokat az intézkedéseket, melyeket a kormány Németország becsülete, a német kereskedelem és a németek biztonsága érdekében tenni szükségesnek lát s egyuttal tüzetesen kifejtette a német politika céljait. Ez ülés után körlevél ment a bizottság tárgyalásairól az összes szövetségi kormányokhoz. A szövetségtanács tehát nem maradt homályban a khinai politikát illetőleg. Az összes kormányok hozzájárultak a tett intézkedésekhez és nem zárkózhattak el amaz okok elől sem, melyek a birodalomgyülés egybehivása ellen szóltak és melyeket a trónbeszéd is megemlitett. A szövetségtanács bizott a birodalomgyülésben, hogy megadja az utólagos jóváhagyást, és most is bizik ebben. A bajor kormánynak nem lesz kifogása az ellen, ha az indemnitás szó felvétetik a javaslatba.

Dziembowski-Pomjan (lengyel) kijelenti, hogy a német kormány politikájával általában egyetért, de *rosszalja a kegyetlen kihágásokat.*

Az ülés további folyamán *Stöcker* beszélt, aki azt tartja, hogy a birodalomgyülés egybehivása nem volt feltétlenül szükséges. Cáfolja Richternek Kiaucsaura vonatkozó és Bebelnek a khinai politikára vonatkozó fejtegetéseit.

Singer szerint a német politika az orosz-khinai politika szinvonalára sülyedt. Beszéde folyamán kétszer rendreutasitja az elnök.

Miután még Wangenheim (centrum) tetszéssel adózott a kancellár világos fejtegetéseinek, a tárgyalás folytatását holnapra halasztották.

(A német-orosz viszony.)

Pétervár, november 22.

A *Novoszti* Oroszországnak és Németországnak khinai politikájával foglalkozva azt irja, hogy e kérdésben nem volt antagonizmus az orosz és a német birodalom közt. Bülow birodalmi kancellár beszédében helyesen itélte meg a dolgok valódi állását. A lap kiemeli a birodalmi kancellárnak a német-orosz jó viszonyról mondott szavait.

(Az olasz katonák dicsérete.)

Róma, november 22.

A képviselőház ma ismét megkezdte munkálatait. Az elnök meleg dicsérő szavakkal emlékezik meg az olasz katonáknak Khinában tanusitott magatartásáról, akik a haza nevének a külföldön tiszteletet szereztek. (Tetszés.) *Norin* tengerészeti miniszter köszönetet mond az elnöknek az olasz katonák dicséretéért, melyet meg is érdemeltek. A jól fegyelmezett olasz katonák és tengerészek megtették kötelességüket és *nem vettek részt a valóban sajnálatraméltó kihágásokban.* (Élénk tetszés.)

(Vegyes hirek.)

Pétervár, november 22.

A *Ruszkij Invalid* azt jelenti Port-Arthurból, hogy a 3., 4. és 5. lövészdandárok egyes részeinek Kelet-Ázsiából való visszatérése már megkezdődött. November 15-ikén a *Ville de Tamatave* francia gőzhajó a 13. vadászezred törzskarának és 1. zászlóaljának 12 tisztjét, 4 hivatalnokát és 666 katonáját, továbbá a 4. lövész-tüzérhadosztály 1. ütegének két tisztjét és 180 katonáját hozta vissza Port-Arthurból. Az önkéntes hajóraj Tambov nevü gőzöse 18-án a 13. lövészezred és a 4. lövész-tüzérhadosztály többi részeit vette föl.

Páris, november 22.

A Havas-ügynökség megcáfolja egyes lapoknak azt a hiresztelését, hogy Khinában egy harcban megtizedelték a francia tengerészgyalogságnak egyik századát. Pottier tengernagy azt táviratozza, hogy hajórajának hajóit éppen most három csoportban lépcsőzetesen fölállitotta Csiutól Tonking határáig, hogy a partvidéket őrizzék és Franciaország alattvalóit oltalmazzák.

Tiencin, november 22.

Niucsvangból érkezett jelentések szerint október hó utolsó napjaiban egy orosz ügynök Londonba utazott, hogy a Niucsvang-Sanhaikvan vasuti vonal megvétele ügyében tárgyalásokat kezdjen.

Bécs, november 22.

A kelet-ázsiai cs. és kir. hajóparancsnokság távirati jelentések szerint e hó 24-én a Mária Terézia, Aspern és Zenta hadihajók Kobeba, az Elisabeth hadihajó Sanhaikvanba és a szerhajók telelésre Veihaiveibe indulnak. Prohaska tengerészhadapród bevonult. Flanagen tengerészhadapródot Tiencinbe vezényelték. A tongkui állomást beszüntették. A Peitangerődök ostrománál megsebesült két katona és egy beteg a „Maine" kórházhajón hazaindultak.

Peking, november 22.

Khinai forrásból eredő hirek azt állitják, hogy az északnak vonult német-olasz expedició utjában *elhamvasztotta a falvakat.*

HIREK.

Budapest, november 22.

— **BUDAPESTI NAPLÓ. November 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.**

— **A wallseei keresztelő.** *Wallsee*ből táviratozzák, hogy a király ma reggel nyolc órakor odaérkezett. Az ujszülött főhercegnő keresztelője délelőtt tizenegy órakor ment végbe a wallseei kastély kápolnájában a király jelenlétében. A hercegnőt Gertrud Mária Gizella Erzsébet Ignacia névre keresztelték. A keresztanya tisztét *Gizella* bajor hercegnő viselte.

— **Dán könyv Erzsébet királynéról.** *Koppenhágá*ban decemberben gyönyörü kiállitásu könyv hagyja el a sajtót. A könyvet Erzsébet királynéról *Tsudy* Klára irta, aki müvét öt nyelvre fogja lefordittatni.

— **Gróf Lónyayék Budapesten.** Gróf *Lónyay* Elemér és felesége, *Stefánia* kir. hercegnő ma az egész délelőttöt Hungária-szállóbeli lakásukon töltötték. Délben előállott fogatuk és a grófék a városba, majd a Stefánia-utra hajtattak. *Stefánia* kir. hercegnő ma délelőtt egy fővárosi papirkereskedőt rendelt magához és tőle nagyobb mennyiségü magyar motivumu levélpapirost és budapesti látóképes levelezőlapot vásárolt.

— **A szerb király házassági érme.** *Belgrádi*ból jelentik, hogy *Sándor* király aranyból, ezüstből és bronzból vert érmekkel akarja megörökiteni házasságát. Az érem Bécsben készül s egyik oldalán a királyi pár arcképe, a másikon egy történeti jelenet látható. A királyi pár kihallgatáson fogadta az érem készitőjét. Az érmeket a szerb királyság proklamálásának évfordulóján, március 8-ikán fogják kibocsátani.

— **Püspöki látogatás a fegyházban.** A váci püspök, gróf *Csáky* Károly a napokban meglátogatta a váci fegyintézetet. Megtekintette az összes helyiségeket s mindenütt vigasztaló szavakat intézett a fegyencekhez. A kórházban Papakosztával is beszélt a püspök hosszabb ideig francia nyelven. Mikor a kurta vasra vert fegyenceket nézte végig, *Balkay* fegyházigazgató ezekről levétette a vasat, hogy a püspöki áldásnak mindjárt foganatja is legyen.

— **Lukács Béla betegsége.** *Lukács* Béla, a párisi világkiállitás magyar osztályának volt kormánybiztosa, mint sajnálattal értesülünk, beteg. Régi idegbaja a kiállitás izgalmai alatt egyre sulyosbodott s ennek következtében még a kiállitás berekesztése előtt hazajött, egy darabig birtokán időzött, azután a Margitszigeten, ahol most gondosan ápolják. A gyógykezelés hosszabb ideig tart s most még nem tudni, mikor lesz a beteg annyira jobban, hogy Budapestre jöhet.

— **Napoleon Viktor herceg eljegyzése.** *Brüszszel*ből táviratozza tudósitónk, hogy *Napoleon Viktor* herceg eljegyezte *Helena* nagyhercegnőt. A menyasszony *Vladimir* orosz nagyhercegnek a leánya.

— **A biboros kalapért.** XIII. Leó meg akarja szaporitani a számban nagyon megcsappant biboros kollégiumot s ebben a tárgyban megkezdte a tárgyalásokat az érdekelt hatalmakkal. Ámde baj van a biboros kalap körül. Ausztria s Magyarország és Franciaország diplomáciai képviselőivel sehogy sem tud egyességre jutni a Kuria. Ausztria ugyanis azt követeli, hogy *Krbensky* prágai érseknek juttasson a pápa biborosi méltóságot, a Kuria azonban visszautasitotta ezt a kérelmet, mert, ugymond, az ajánlott jelölt még nagyon is fiatal. A francia kormány biborosjelöltjével sincs megelégedve a pápa. Hir szerint eddig csak annyi bizonyos, hogy a pápa két amerikai püspököt vesz be a biborosi kollégiumba.

— **Farkas József jubileuma.** A király által *királyi tanácsosi* cimmel kitüntetett *Farkas* József budapesti református teológiai akadémiai tanár 45 éves tanári és 35 éves egyháztanács-jegyzői jubileumát fényesen ünnepelték meg ma este a Lónyay-utcai református főgimnázium disztermében. Az ünnepélyen a nagyszámu előkelő közönség soraiban ott voltak: *Hegedüs* Sándor miniszter, *Szilágyi* Dezső, *Zsilinszky* Mihály államtitkár és családja, *Hegedüs* István egyetemi tanár, *Szász* Károly püspök, *Kada* Elek, kecskeméti polgármester és családja, *Szilassy* Aladár közigazgatási biró. Az ünnepély *Puky* Gyula gondnok elnöki megnyitó beszédével kezdődött. Majd *Zsilinszky* Mihály államtitkár átnyujtotta az ünnepeltnek a királyi kitüntetést, mire *Szász* Károly püspök a dunamelléki egyházkerület nevében mondotta el üdvözlő beszedét. *Hegedüs* Sándor főgondnok a budapesti református egyház, *Kovács* Albert teológiai tanár a református teológia, *Molnár* Sándor igazgató a református főgimnázium, dr. *Csiky* Kálmánné az országos nőképző-intézet, *Mészáros* János lelkész a volt tanitványok, idősb *Forgács* Gyula a mostani tanitványok nevében üdvözölte a jubilánst. Ezután az összes jelenvoltak elénekelték a XC. zsoltár 9. versét, mire az ünnepély, dr. *Szabó* Aladár lohásza után véget ért.

— Este nyolc órakor az ünneplő közönség az István főherceg-szálló külön termében társasvacsorára gyült össze.

— **Walter Crane és Vörösmarty Mihály.** Szeged városának tanácsa egy csomó rendkivüli kiadásra ujabb ötvenezer korona póthitelt kért a közgyüléstől. A közgyülés, már amint ez jól nevelt közgyüléshez illik, meg is szavazta a hitelt. Volt azonban ellenzék is. Többek közt egyike Szeged legtekintélyesebb alakjainak, *Pillich* Kálmán, aki nem maradt meg az ellenzékieskedésnél, hanem fellebbezést adott be a határozat ellen. No meg egy kis számadást is, amiből kisül, hogy mibe került Szeged városának Walter Crane:

Előlegekre	255 korona.	
Vendéglői lakásra .	607 „	(?)
Vacsorára	404 „	
Összesen:	1266 korona.	

Ez bizony sok. A második tétel melletti kérdőjel, amit mi irtunk oda, azt kérdezi, hogy ugyan hány hotelt béreltek ki Walter Cranenek arra a pár napra, amig Szegeden vigyázott Magyarországra. Ugyancsak abból az ötvenezer koronából, amiből ennek a summának kell kitelni, 40 (szóval: *negyven*) koronát szavazott meg a tekintetes tanács a Vörösmarty Mihály szobrára. Ez a szédületes aránytalanság fáj Pillich Kálmán urnak és — legyünk őszinték — van neki egy kis igaza.

— **Ledochowszky bibornok lemondása.** *Varsó*ból jelentik, hogy gróf *Ledochowszky* bibornok megrongált egészségi állapotára való hivatkozással arra kérte a pápát, hogy a vatikáni *Propaganda*-fidei elnöki állásától mentse föl. Utódául Vincenzo *Bannutelli* bibornok van kiszemelve; Ledochowszky valami kényelmesebb, kevesebb munkával járó állást fog kapni. *Ledochowszky* 1892-ben lett a *Propaganda* prefektusa. Ebben a fontos állásában, melyben az összes hittéritők alája voltak rendelve, mindig német-barát magatartást tanusitott, a miért a francia lapok támadták. II. Vilmos császártól mikor legutóbb látogatást tett a Vatikánban, a császár arcképével ellátott értékes szelencét kapott ajándékba.

— **Találkozó.** Találkozóra gyültek össze a napokban a II. kerületi állami tanitó-nőképző növendékei, kik 1895-ben kapták meg diplomájukat. A találkozó a Margitszigeten történt meg.

— **A kő-halottak.** Hosszu, két oldalt lombos fákkal beültetett utak mentén kő-szobrok állanak s meredt szemmel néznek az élőkre. Csupa kővé meredt halott, mely nem is halt meg, csak ugy járt, mint a megfagyott viz. Megkeményedett és kérges testté változott. Kővé meredt szivükben kővé meredt érzések laknak s kővé meredt koponyájukban megkövesült gondolatok lakoznak. Csupa kő a halál birodalma, sziklává keményedett szobor az ember, melyet elporladni sem hagy már a tudomány.

A kő-ember ujabb csodája a mindenható természetnek. Eddig csak egy *Segato* nevü olasz orvos ismerte azt a folyadékot, melyben az emberi holttest kővé merevedik, de ez a Segato meghalt s a sirjába vitte magával titkát. Most *Stroján* József magyar orvos avval áll elő, hogy ő is ismeri ezt a titkos, rettenetes folyadékot, amely kemény, sziklakemény kővé mereviti az emberi testet. Kérvényt is intézett már a belügyminisztériumhoz, melyben azt kéri, hogy a fiumei kórház halottjai közül egyet megkövesíthessen.

— **Magyar könyvkiállitás.** A magyar könyvkereskedők *Guttenberg* születésének ötszázadik évfordulója alkalmából, üdvös eszme kivitelén fáradoznak, könyvkiállitást akarnak rendezni. A kiállitás megteremtésére már el is készitették a tervezetet s ma értekezletre gyültek össze a Drexler-vendéglő egyik termében. Az értekezleten *Hoffmann* Alfréd elnökölt s *Wodiáner* Artur, az egyesület alelnöke ismertette a kiállitás tervét. Az ismertetés szerint a kiállitás nem csak szakembereknek, hanem a nagyközönségnek van szánva s föl fogja tüntetni a magyar könyvészet fejlődését. Az alapeszme szerint a kiállitás szükségképpen két részre fog oszlani. A történelmi és a modern könyvkiállitásra. A történelmi részt a muzeumok és közkönyvtárak országos főfelügyelősége, a magyar nemzeti muzeum igazgatósága és az iparmüvészeti muzeum igazgatósága rendezi. A modern kiállitást a magyar könyvkereskedők egyesülete. A kiállitás *1901 márciusában és áprilisában* lesz a Magyar Iparmüvészeti Muzeum palotájában. A tervezetet az értekezlet elfogadta. Egyuttal elhatározták azt is, hogy a bécsi udvari muzeum magyar unikumait megszerzik a kiállitásra. A kiállitási bizottság a következőképpen alakult meg: Elnök lett: *Hoffmann* Alfréd, előadó *Wodiáner* Artur. Bizottsági tagok lettek: *Benkő* Gyula, *Emich* Gusztáv, *Gerő* Lajos, *Révai* Mór, *Wolfner* József, *Zilahi* Simon. Főtitkár: *Rauschburg* Viktor, titkár: *Zilahi* Dezső.

— **Banket.** Ahból az alkalomból, hogy *Grünwald* Mórt, az *Artézia* szikvizgyár igazgatóját fővárosi bizottsági tagnak választották meg, a gyár alkalmazottai fényes banketet rendeztek igazgatójuk tiszteletére. A banketen a fővárosi iparoskörök sok előkelősége és a főváros több bizottsági tagja is jelen volt. Az alkalmazottak nevében *Berta* Lipót és *Braun* József üdvözölték lelkes szavakban *Grünwaldot*. Kiemelték a magyar ipar érdekében kifejtett buzgó tevékenységét, az alkalmazottakkal való jóindulatu bánásmódját és eddigi nyilvános müködése megérdemelt elismerésének tekintik ezt a választást. A jelenlévő bizottsági tagok közül *Kramer* köszöntötte fel szellemes tósztban uj kollegáját, akit a késő éjjeli órákig sok köszöntővel ünnepeltek tisztelői.

— **A müszaki kamara.** *A müszaki kamara* szervezetére vonatkozó javaslatot a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet küldöttsége ma, csütörtökön, nyujtotta át *Plósz* Sándor igazságügyi, továbbá *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternek. A 14 tagból álló küldöttség vezetője *Czigler* Győző elnök volt, aki beszédben azokat a visszaéléseket vázolta, melyekkel a mérnöki, épitészi stb. cim használatában és a gyakorlatban lépten-nyomon találkozhatni; jelezte, hogy ez irányban az állam megvédi a jogászt és az orvost is, de a teknikust nem; az átnyujtott javaslatok ezt a védelmet akarják megszerezni. A küldöttség mindkét miniszteriumban biztató választ kapott és különös elismerést azért, hogy egy teljesen részletezett (84. §. és 7 ivnyi megokolás) törvényjavaslattal lépett elő, amelylyel a törvényhozás munkáját jelentékenyen megkönnyitette. A küldöttség tisztelgett még dr. *Bernáth* Géza és *Vörösmarty* Béla államtitkároknál is.

— **Munkásnők a kereskedelmi miniszternél.** *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter az *Ujpesti Magyar Pamutipar Részvénytársaság* sztrájkoló munkásai küldöttségének adott igéretéhez képest, nyomban intézkedett a felpanaszolt állitólagos sérelmek megvizsgálása iránt. A miniszter meghagyásából ugyanis már a *délutáni órákban Ujpesten járt egyik iparfelügyelő* az iparhatósági biztossal, akik alapos kutatás után meggyőződtek arról, hogy *a munkások panasza teljesen alaptalan* s az egész mozgalom *cseh bujtogatók* lelketlen munkája.

— **Kereskedők nyugdija.** Szeged és a közel vidék kereskedői osztályát állandóan foglalkoztatja az alakitandó *Kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak országos nyugdijintézetének* eszméje. Ma a kereskedelmi alkalmazottak népes gyülést tartottak ez ügyben. Kifejtették, hogy a kereskedelmi alkalmazottak ügyét végre rendezni kell; az iparosok e tekintetben már sokkal előbbre vannak amazoknál. Lelkesedéssel csatlakoznak a nyugdijegyesület megalakitása érdekében megindult mozgalomhoz, s kijelentették egyhangulag, hogy a nagy hiányt pótló egyletbe megalakulása után valamennyien belépnek.

— **Zajos diák-gyülés.** Az *Egyetemi Kör* választmánya ma este gyülést tartott, amelynek napirendjéu volt a Köpösdy-féle párbaj ellenes javaslatnak tárgyalása és a Vörösmarty születése napja alkalmából rendezendő házi ünnepség módozatainak megbeszélése, végül állásfoglalás és rendszabályok teremtése az utóbb a körben előfordult botrányokkal szemben. Alig, hogy megkezdették a tárgyalást, a szónokok szava irtózatos zsivajba veszett. Mikor valaki szóhoz jutott rövid időre, a legélesebb hangon beszélt, ami ismét nagy háboruságot idézett elő. A fontosabb dolgokban sem tudtak határozatot hozni. A gyülést az elnök határozathozatal nélkül feloszlatta s a tárgyalást hétfőre halasztotta.

*

Itt emlitjük meg, hogy *Afférek az egyetemen* cimü hirünkre vonatkozólag *Köpösdy* Dezső urtól ma hosszabb nyilatkozatot kaptunk. A nyilatkozat Köpesdy ur legutóbb elintézett afférjének egyes részleteit korrigálja. Egyben tiltakozik az ellen Köpösdy ur, mintha ő a néppárti ifjaknak lenne a vezetője.

— **Öngyilkos pénzügyi titkár.** Szegeden, mint tudósitónk táviratozza, óriási szenzációt kelt *Schiller* Károly pénzügyi titkár öngyilkossága, aki ma reggel tiszti revolverével főbe lőtte magát és szörnyet halt. Schiller egész nap izgatott volt s sürü egymásutánban nyitott be a szomszédos hivatalokba, ahol szokása ellenére feltünő közlékeny és fecsegő volt. Este elment rendes asztaltársaságával borozgatni, de ott sem talált nyugtot s hamar hazament. Feleségének feltünt, hogy már nyolckor otthon van s meg is kérdezte, hogy mi baja?

— Pihenni akarok, nagyon elfáradtam, — mondta.

Aztán elpanaszolta, hogy milyen kellemetlen a hivataloskodása, ahol felebbvalói folyton üldözik, pedig nem érdemli meg. Reggel korán kelt s kimenve az udvarra, ott követte el az öngyilkosságot. Mindenki kellemes, jóravaló embernek ismerte, de hivatalos fölebbvalói állitása szerint nemcsak szabálytalanságokat, hanem nagyobb vétségeket is követett el. Az ő kezelésére voltak ugyanis bizva azok az államkölcsönös házak, amelyeknek az árát nem tudták a tulajdonosok kifizetni s igy rendelkezésére bocsátották az államnak. Ezeknek a házaknak eladásával és a befolyó pénzek kezelésével Schillert bizták meg s az ezek körül felmerülő hiányok és szabálytalanságok miatt inditották meg ellene a fegyelmi eljárást. *Kaimer* pénzügyigazgató ma függesztette fel s éppen el küldte hozzá a szolgát, hogy kézbesitse Schillernek az erre vonatkozó végzést. A szolga azonban már csak a vérébe fagyott embert találta meg. Ugyanekkor tett jelentést az esetről a pénzügyigazgatóságnak Schiller szomszédja, *Winchkler* István királyi ügyész. Az öngyilkos asztalán nyitott levelet találtak, mely igy szól:

> Igen tisztelt rendőrség! Saját jó szándékomból hagyom el a világot, miért is az az egyetlen kérésem, hogy legalább halálom után ne okozzanak testemnek fájdalmat s ne boncoljanak fel. Teljesitsék kérem kérésemet mert ily gyanuval terhelve, mint a hogy én vagyok, nem lehet élni. Isten nem hagy el senkit és megbocsát minenkinek. Isten önökkel — *Schiller.*

A levél 21-ikéről szól, s ez azt bizonyitja, hogy Schiller már tegnap határozta el öngyilkosságát. Az esetről a pénzügyigazgatóság táviratilag tett részletes jelentést a pénzügyiminiszternek. Schiller előkelő családból származik, édes apja a szegedi árviz idejében pénzügyigazgató volt Szegeden, s a rekonstrukció körül szerzett érdemei elismeréseül a király ugy őt, mint utódait nemesi rangra emelte s a temesi előnévvel látta el. A pénzügyigazgatóság most azt állapitja meg, hogy mennyi a hiány? Az igazgató kijelentése szerint igen nagy.

— **Jubiláló iskolaigazgató.** Nagyváradról jelentik: *Gabel* Jakab iskolaigazgató ma ülte meg tanitóságának 25 éves jubileumát, mely alkalomból tisztelői ünnepet rendeztek. Az ünnepélyen résztvettek Sipos Orban tanfelügyelő, a nagyváradi tanintézetek tanári kara és nagy, előkelő közönség. Kohn Dávid iskolaszéki elnök és Sipos tanfelügyelő beszéddel üdvözölték a jubilánst, akinek diszalbumot nyujtottak át. A jubileumot lakoma fejezte be.

— **Cáfolat.** A *Budapesti Tudósitó* jelenti: Egy magyar esti lap ma azt a hirt hozza, hogy *Veigelsberg* Leó ur a *Pester Lloyd* szerkesztőségének kötelékéből megvált. Ez a hir teljesen légből kapott. Abban a viszonyban, amely *Veigelsberg* Leó urat már számos éve a *Pester Lloyd*hoz füzi, mi sem változott és nincs is kilátás semmiféle változásra.

— **Halálozás.** Dr. *Vaday* Lászlót, az államrendőrség általánosan kedvelt fogalmazóját sulyos csapás érte. Felesége született *Faragó* Vilma tegnap rövid szenvedés után, 27 éves korában meghalt. A fiatal asszonyt ma délután fél 4 órakor temetik az ujpesti István-utca 16. sz. a. levő gyászházból. Halálát férjén kivül három apró gyermeke siratja. A köztiszteletben álló fogalmazó iránt általános a részvét.

— **Elfogott ügyvéd.** *Szombathelyről* táviratozzák, hogy Benkő Károly kiscelli ügyvédet ma délelőtt, amikor egy tárgyaláson megjelent a járásbiróság előtt a szombathelyi királyi ügyész távirati megkeresésére azonnal letartóztatták és ideiglenesen a járásbiróság fogházába helyezték el, ahonnan a szombathelyi törvényszéki fogházba szállitják. Több nagy csalás és okmányhamisitás vádja forog fenn ellene.

— **Borhamisitó pap.** A csendőrség ma nagy borhamisitásra jött reá Szeged külterületén Királyhalmán. Mint levelezőnk irja, egy pincében fölfedezett sok hordó hamis bort, s a mübor készitéséhez használt anyagokat, köztük több métermázsa cukrot. Megállapitották, hogy a pince *Horosy* Emil *szabadkai* református lelkészé, aki régóta foglalkozik hamisbor gyártásával s azt mint valódi bort hozta forgalomba. A borhamisitó papot fő jelentette a csendőrség a szegedi büntető járásbiróságnál. A hamis borokat lefoglalta a csendőrség. A borokat most vegyileg fogja megvizsgáltatni a biróság.

— **Ujabb robbantások a Gellérthegyen.** A budai robbantások most pár hétig szünetelnek. Miután a hegyrendezés még nincsen teljesen befejezve, különösen annak az északi részén, a Döbrentey-utca bejáratánál ma reggel ismét megkezdték a részleges robbantásokat, s azokat néhány napig reggel 5 óráig folytatják.

— **Késelő férj.** A Kemény Zsigmond-utca 12-ik számu ház lakói ma délelőtt izgalmas jelenetnek voltak a tanui. *Gintisch* József munkásember késsel támadt a feleségére, egy 17 esztendős fiatal asszonyra, mert az nem akart neki pénzt adni. A férj iszákos ember, nem dolgozik és felesége — aki mint cseléd szolgál — keservesen szerzett fillérekből tűdözte mulatozásainak költségeit. Az asszony végre is megsokalta a dolgot és ma kereken megtagadta a pénzt. Gintisch erre kést rántott elő és a feleségét összevissza szurkálta. Az egyik késszurás az asszony tüdejébe hatolt. A szerencsétlen asszony menten összeesett s a mentők a Rókus-kórházba vitték. A késelő férjet a rendőrség letartóztatta.

(x) Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!

(x) Honi ipar. Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányu *posztó lokavédőimet* (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete szinben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész* Pál divatáruházában, Kerepesi-ut 44, sz., a Népszinházzal szemben. Eladás nagyban is.

Sullivan halála.

— *1842—1900.* —

Budapest, november 22.

A divatos angol operettnek halottja van: *Sullivan* Artur, a világhirü zeneszerző ma — mint *Londonból* táviratozzák — szivszélhüdés következtében hirtelen meghalt. Java férfikorában volt, tele tervvel és munkakedvvel, amely ugy lehet, dicsőségét meggyarapitotta volna. Az angol operettet ő kedveltette meg a kontinensen, iskolát csinált az ő zeneköltése; eredeti talentum volt minden izében, bátran nekivágott a a járatlan utaknak és a nagy tehetségek nagy szerencséje jutott osztályrészéül. Az énekes szinpadok mindenütt a világon előadták operettjeit és az uj genre mindenütt tetszést aratott. Nálunk a Népszinház adta e ő az első Sullivan-darabot, a *Pamifore kapitánya* cimü operettet. Ugyancsak a Népszinházban került szinre ezután a *Mikádó*, amelyet a jövő héten ujit fel a *Magyar Szinház*, majd a *Fejőleány* és a *Gardisták*, ameyben *Pálmay* Ilka játszotta a főszerepet.

Énekesnek és zenésznek készült Sullivan, Londonban és Lipcsében végezte első tanulmányait. Tizenkilenc éves korában, 1861-ben adták első önálló müveit, egy nyitányt *Shakespeare Vihar* cimü drámájához és egy szimfóniáját. Első szárnypróbálgatásaival már meglehetős sikert aratott és egyszerre jó nevet szerzett magának az *Elveszett fia* cimü oratoriumával. 1875-ben kinevezték a londoni zeneakadémia tanárává, ettől az állásától azonban csakhamar megvált és kizárólag a zeneköltésnek élt. Nagyobb kompoziciói *Te Deum* (1872), *A vértanuk* (1880), *Ivanhoe* (1891.) Világhirre azonban operettjeivel tett szert. A Mikadót, a Kalózokat, a Gárdistákat,

RÉSZLETRE!! Férfi-fehérnemüek és uri divatáruk. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-ingek, alsó-nadrágok, kesztyük, téli alsó ruhák, zsebkendők stb.
a Belvárosi koronás áruházban IV., Károly-körut 22.

a Fejőleányt és Panifore kapitányt mindenütt előadták és a Sullivan-muzsika népszerüségben tulszárnyalt minden más zenét. Az ünnepelt zeneszerzőt Viktória királyné többféleképpen kitüntette és kinevezte a királyi zeneakadémia elnökévé.

Az idén volt Londonban a *Rose of Persa* cimü zenemüvének a bemutatója. Sulivannak ez a kompozíciója is sikert aratott, de nem olyan nagyot, mint a Mikádó. Egy operán dolgozott legutóbb Sullivan és be is fejezte munkáját, mert a londoni *Savoy*-szinház már erősen készül a darabra. A tapsokat már nem fogja hallani a vidám muzsikus, akire az angolok fölötte büszkék voltak.

•

A Mikadót az idén, junius 10-ikén mutatták be Berlinben. És a premiérnek, amelyen jelen volt a szerző is, szenzációs folytatása támadt. A bemutatón jelen volt *Vilmos* császár is és *Sullivan* maga dirigált. A császár, aki maga is komponista, föltünő figyelemmel kisérte a dirigáló pálca instrukcióit. Az előadása után aztán páholyába kérette Sullivant.

Sullivan fölment a páholyba. A császár kezet fogott vele, aztán igy szólt:

— Ma megcsodáltam önt, mint komponistát, mint dirigenst és mint költőt.

Az elismerő szavak egy pillanatig elfogódottá tették Sullivant, aztán — mint Berlinben hire kelt — a fejedelmi dicséret hirtelen fölbátoritotta és nyiltan, határozott hangon beszélt a császárral.

— Mikor jön felséged Angolországba? — kérdezte Sullivan. Felséged olyan fogadtatásban részesülne Londonban, mint még egyetlen fejedelem sem. Angolországban csak két név népszerü mostanában: Lord Robertsé és felségedé.

A császár erre igy felelt:

— Igen, *Lord Roberts nagy férfiu*, hatalmas dolgot müvelt. *En örömmel és őszinte csodálkozással kisértem hadi tetteit.* Igazán halhatatlan szolgálatokat tett hazájának.

— Lord Robertsszel egyformán dicsőitik felségedet angol földön, mert az angol nemzet tudja, mit köszönhet felségednek, — mondotta *Sullivan.*

Vilmos császár élénken közbevágott:

— Nagyon jól esik hallanom, hogy Angolországban tudják, mily őszinte barátsággal viseltetem Nagy-Británnia iránt s becsülik ezt az érzésemet. Talán el fogok látogatni *Coventbe.*

Ismét Sullivan vette át a szót:

— Reméljük, hogy onnan Londonba is ellátogat felséged. Mi hideg nemzet vagyunk, de ez egyszer ugy fogjuk fogadni felségedet, mint még soha senkit.

Ezzel végződött a beszélgetés, amelynek a folytatása már belevágott a politikába. Rég keltett ugyanis interview olyan feltünést, mint a *Mikádó* világhirü szerzőjéé. Sullivan persze rögtön tovább adta a beszélgetést, amely közte és a császár között folyt le és másnap, kedden mindenütt olvasták már, hogy Vilmos császár miként dicsőiti Roberts vezért, mennyire rajong az angolokért és hogy sóvárog Albionba...

És három nap mulva Vilmos császár cáfolt. Bosszusan, izgatottan, akárcsak valamely közönséges halandó, akinek cáfolnia kell.

A fejedelmi cáfolat szerint pedig a császár nem azt mondta, amit — Sullivan referálása alapján — az ujságok megirtak. Amit pedig mondott, azt is ravasz fondorlat hatása alatt mondotta. A Mikado diszelőadásakor a császár a fondorlatot nem vette észre, de hogy Sullivan muzsikája már nem zsong a fülében, tisztán látja. Sullivant — a cáfolat szerint — kioktatták Angolországban, hogy Vilmos császárt milyen kérdésekkel lepje meg. Ezt a kioktatást pedig nem kisebb személyiség végezte, mint a walesi herceg és Chamberlain külügyminiszter.

A szenzációs cáfolat a *Rhainisch-Westfälische Zeitung* junius 14-iki számában látott napvilágot. Ez az ujság hireit rendesen udvari körökből meriti. Egy berlini táviratot közölt, amelynek a fogalmazása és határozott hangja elárulta udvari eredetét. A berlini távirat — Vilmos császár cáfolata igy hangzott:

Vilmos császárt nagyon bosszantotta, hogy a lapok a közte és Sullivan között történt beszélgetésről nem közöltek hiteles tudósitást. A császár szerint az ujságok a beszélgetést kiszinezték, a párbeszédeket megváltoztatták és az egész társalgást hamis értelemmel és elferditett tendenciával irták meg. Egyébként Sullivan azokat a kérdéseket, amelyekkel a császárt meglepte, nem a maga akaratából mondta. *Ezekre a kérdésekre a walesi herceg és Chamberlain oktatta ki Sullivant*, hogy Vilmos császár csupa udvariasságból is kénytelen legyen Angliáról szimpatiával nyilatkozni.

A *Rheinisch-Westfälische Zeitung* e távirata Berlinben érthető szenzációt keltett. Mindenütt erről beszéltek és a császár cáfolatát különféleképpen kommentálták. Különösen a táviratnak a walesi hercegre és Chamberlain külügyminiszterre vonatkozó része igen sok kombinációra adott alkalmat. A fellegek azonban, amelyeket a diplomácia jósai láttak, elvonultak és a Mikádó édes melódiáit a berliniek is megszerették.

Papp Béla kivégzése.

— A *Budapesti Napló* kiküldött tudósitójától. —

Szatmár, november 22.

— *Sajnálom, hogy nem olvashatom el azt a bizonyára érdekes cikket, amelyet ön kivégzésemről irni fog*, — mondta tegnap ilyenkor nekem a szerencsétlen testvérgyilkos, aki most mozdulatlanul pihen fekete koporsójában, amikor ezt a cikket most csakugyan megirom.

(Utolsó éjszaka.)

Hét órakor hagytam el *Papp* Bélát, akivel többek társaságában két órán át elbeszélgettem. Dr. *Kelemen* védőügyvéde és dr. *Egry* oly ügyesen tudták városi dolgokkal szórakoztatni, hogy egészen fölvidult. Mikor bucsuzásra fölkeltem, nem is gondoltam arra, hogy utoljára látom. A félelem, az irtózat, a tragikum érzete, amelylyel a siralomházba beléptem, teljesen elhagyott és amikor kezét megszoritottam, nem éreztem, hogy ez örök bucsuzás.

Bucsuzás érzete nélkül bucsuztam.

De a szivem összeszorult, amikor az ajtóból még egyszer visszatekintettem. Meggörnyedve, kezét zsebébe mélyesztve ott állt a villamoslámpa alatt és valami leirhatatlan fájdalmu pillantást vetett utánam, fiatal, szép fejét kissé előre hajtva. Eszembe jutott, amit *Baly* mondott nekem tegnapelőtt, t. i. hogy az ő főfortélya a koponya lenyomása felülről lefelé...

(A lelkész.)

Negyednyolckor jött hozzá *Rácz* István református lelkész, aki délelőtt, az itélet kihirdetése után látogatta meg először.

— Eljöttem önhöz, boldogtalan testvérem, a mindenható, irgalmas Isten vigasztaló igéivel...

Papp Béla ideges udvariassággal közbeszólt:

— Kérem, nincsen kifogásom tiszteletes ur jelenléte ellen, de kérem, ne kényszeritsen, hogy imádkozzam, sem arra, hogy az urvacsoráját magamhoz vegyem.

— Semmire se kényszeritem, — felelt a szelid pap, — hiszen az áhitatnak csak akkor van értelme, hogyha szivből fakad.

Ekkor megszólalt dr. *Egry*, aki egy pillanatig se hagyta el *Papp* Bélát!

— Ha nem veszed magadhoz az urvacsoráját, nem temettetlek el...

Erre *Papp* kérte a lelkészt, keresse föl este. *Rácz* István lelkész pontosan megjelent.

Papp Béla erőnek erejével vallási vitába akart bocsátkozni a lelkészszel.

— Tiszteles ur, majd imádkozom, ha meggyőz arról, hogy Krisztus istenfia volt. Nekem ön hiába beszél, én olvastam *Darwint*, *Flammariont*; ismeri ön, lelkész ur, a tudomány vivmányait?! Én belemerültem a filozófiába és a természettudományokba...

— Nem ismerem alaposan a természettudományokat, de ön se, — felelt a pap. — Ezek a frázisok, amelyekkel ön dobálódzik, nem adják vissza szivének a békességet...

A lelkész egyszerü, keresetlen szavai végül annyira meghatották *Papp* Bélát, hogy éjjel háromnegyed tizenegykor maga kérte a lelkészt, részesitené az urvacsorájában.

— Reggel hatkor ismét fölkeresem, — bucsuzott el tőle a lelkész.

(A felügyelő.)

A delinkvens most egyedül maradt *Márton* Lázár fogházfelügyelővel, akit szive mélyéből megszeretett. A sötét, dacos, erőszakos ember lelkén ugy játszott a fogházfelügyelő, mint valami hangszeren.

— Ne okozzon másnak kellemetlenséget! — Ezzel a varázsszóval lehetett *Papp* Béla point d'honneurjére hatni.

— Nem akar aludni? — kérdezte három órakor tőle a felügyelő.

— Ugyan, alszom én holnaptól fogva eleget!

— Maga olyan szépen tud fütyülni, Béla, fütyüljön hát el egy nótát!...

És *Papp* Béla tudott fütyülni négy órával kivégzése előtt.

Hébe-hóba leült az asztalhoz és leirt nehány gondolatot.

Megrenditő, amit a felügyelőnek irt föl emlékül fehér papi-rlegyezőre. Ime igy szól:

Ha még egyszer gyermek lehetnék,
Drága jó anyám csak neked élnék,
Előtted térdepelnék,
Mint a haldokló a kereszt előtt.
S akkor... akkor...
Tudom, hogy 28 évemmel
Nem az akasztófán száradnék.
Csak azt az egyet tudhatnám,
Hogy holnap ilyenkor mi vár reám!
Oh, ha csak egy pillanatra visszajöhetnék,
Jó anyám, kis fiam hozzátok sietnék
Csak egy pillanatig köztetek,
Aztán veszszek!
Titeket is szerettelek, Egry, Kelemen, Lázár,
De bocsássatok meg,
Nekem ők kedvesebbek.

Dr. *Hantz* Jenőnek, a Szamos cimü helybéli lap szerkesztőjének ezt a végrendeletet küldte:

Isten veletek!!

A hosszu kinoknak és szenvedéseknek, miket elviselnem kellett — mire ezt a pár sort olvassátok — már vége. Nagyot vétkeztem; megbocsáthatatlant mindazok ellen, kik szerettek, kik velem barátságban voltak; de mindnyájatokhoz van egy kérésem most, midőn a könyörülő halál eljött (bármily rut alakban) s megszabaditott. Emlékeitekben egy kicsinyke kis helyet hagyjatok s ha lehetséges, bocsássatok meg s ne engem sajnáljon az, aki közületek talán sajnál, hanem azt a szegény, áldott jó Anyámat.

Isten veletek! Már ezt a más világból küldöm.

Majd meg a gyermeke számára irta a következő nehány sort:

„Laci, Béci, édes kis gyermekem, reád emlékezem! Talán nem is fogod tudni, hogy ki az apád?!"

Hébe-hóba föl-alá rohant, mintha fizikai fáradtsággal akarná elnyomni lelke háborgását.

— Hol állitották föl az akasztófát? — kérdezte nyugodtan a felügyelőtől.

— A halottaskamara előtt.

— Ott, ahol mindig sétáltam, — érdekes, — nem hittem volna, hogy ott halok meg. — Majd faggatni kezdte: — Milyen a bitófa? Soha se láttam...

— Ugyan ne gondoljon most arra, inkább egyék egy kis szőlőt...

De most hirtelen odaborul zokogva az ágyra:

— Édes anyám, — és szava beleful az elemi hatalmu zokogásba, — édes anyám, csak eljöttél volna legalább egyszer hozzám, nem megbocsátani, akár megátkozni is, — de csak eljöttél volna, hogy megcsókolhattam volna a te áldott, jóságos, szentséges kezedet... Mit csinálsz most? Gondolsz reám? Anyám, édes anyám, hát már nem látlak...

Márton Lázár alig tudta megnyugtatni őrjöngő fájdalmában *Papp* Bélát, aki mindent hideg nyugalommal tür el, de elvesziti egyensulyát, mihelyt édes anyjára vagy fiára gondol.

(A halál gyötrelmei.)

Reggel hat órakor elfogta Papp Bélát a halálfélelem. Ajkait összeszoritotta, arca elfakult, szeme tétován izzott, kezét keblére szoritotta.

— Rosszul van? kérdezte a felügyelő. — Akar valami reggelit?

Papp Béla undorodón elutasitó mozdulatot tett.

— Valami különös érzés fog el, — ugymond. — Mintha a szivem nem férne bele a testembe, — istenem!

Ekkor lépett be a lelkész.

— Magam jöttem el, pedig ugy volt, hogy a káplánom kiséri el önt utolsó utjára.

Es ekkor megtörtént az a hihetetlen dolog, hogy *Papp* Bélából halálos gyötrelmeinek közepette kitör a bornirt gőg és azt mondja:

— *A káplán urral szóba se álltam volna, nem ismerem azt az embert!*

Öt pere mulva jött dr. *Kelemen* patvaristája.

— Az Isten szerelmére, kérem, — kérlelte látogatóját, — menjen el rögtön doktor *Kelemen*ért, feltétlenül beszélni akarok vele, mielőtt meghalok...

A fogház már ébredezett. A folyosók visszhangosan verték vissza az őrök csizmakopogását. Nagyobb zajnál *Papp* Béla összerezzent:

— Jönnek?

Dr. *Kelemen* belépett és most már *Papp* Béla megint kissé nyugodtabb volt:

— Végrendeletet akarok írni, — ugymond, — intézkedem...

— Nos? — kérdi az ügyvéd?

— Az apámnak hagyom azt a kötelet, amelylyel engem fölakasztanak és...

— Ugyan, hagyja el a bosszuállást, a gyülöletet ebben a rettenetes pillanatban. — Rábirta végül, hogy elálljon a végrendelet megirásától. Majd a Miatyánkot imádkozta a pappal... Megadta magát.

Hét órakor megnyilt az ajtó, — a felügyelő ezekkel a szavakkal lépett be:

Isten nevében, hát menjünk!

Papp Béla fölugrott, visszatántorodott, majd kétszer fordult meg a sarka körül.

— Vegye a kalapját, Béla, — bátorság, menjünk!

A boldogtalan ember gépiesen tette fel a puha fehér kalapot, azután megállt dr. *Kelemen* Samu előtt, akinek görcsösen szoritotta a kezét.

Szólni akar... de nem tud...

Hihetetlen rémülettel, vadállatias kétségbeeséssel ügyvédjére mered olyan pillantással, amelyet — ugymond Kelemen — soha életében el nem feledhet. Ez már az állat rémülete volt a vég előtt.

Aztán a felügyelőhöz fordult, hogy bucsut vegyen. Nem tudott szólni. Sirva ráborult. Aztán meg sirni akart az asztalra borulva...

— Ne sirjunk itt, menjünk előre isten nevében, — mondá a felügyelő.

Ha fegyveres őr várta a cella előtt a menetet. *Papp* Béla, aki a felügyelő karjába kapaszkodik, az első három lépésnél tántorog. Lábai egymást kaszálják.

A siralomházi cella közvetlenül a kis lépcső mellett van, amely az udvarra szolgáló ajtóhoz vezet. Mikor *Papp* Béla kilépett, három lépésnyire magas fehér falat látott maga előtt.

A menet jobbra kanyarul és kiér az udvarra... A szomszéd templomban hetet üt az óra...

A kivégzés.

— Akasztott ember szelet hoz! — mondták szürkületkor egymásnak a ma korán ébredő szatmáriak. Csak ugy zugott egész éjjel az északi szél.

A törvényszéki épület főkapuját katonaság őrzi. Előtte nagy tömeg. Azoknak, akik a kivégzési aktushoz belépőjegyet adtak, a hátsó kapun kell bemenni, ahol ugyancsak katonaság, csendőrség és rendőrség tartja fenn a rendet.

Fél hét óra. Nagy cseppekben hideg eső esik. Átmegyek egy nagy udvaron, majd balra bekanyarodom egy szük sikátorba, amely magas fehér fal mellett a kivégzési udvarra vezet. A szük sikátorra szolgáló ajtón át fogják kihozni Papp Bélát.

Az udvaron már gyülekeznek. Mindenki a bitót nézi, amelyet az udvar tulsó szegletén a halottaskamara előtt állitottak föl. *Papp* Béla tehát, mihelyt a szegleten kifordul, rögtön látja az akasztófát. Legalább hatvan lépést kell tennie, mig odaér. Nagy ut ez.

A fal mellett málnabokrok, ahonnan Papp Béla sétaközben málnát szakitott. Az udvar közepén virágágyak és csemetefák vannak, amelyeket külön őriznek a csendőrök. Hat valamelyikük föllép, rögtön elkergetik. Mikor aztán egy öreg vármegyei ur föllép, igy szól hozzá az őr, miközben előzékenyen fölsegiti:

— Itt nem szabad állni, nagyságos ur!

Körülöttem megyei, városi urak, földbirtokosok, tisztek, szinészek. Sokszor hallom:

— Szegény Béla!

Mindenki a bitót nézi, amely közvetlen a halottas kamara előtt áll. Az akasztási cölöp a régi; uj mögötte a fölvezető létra és előtte a két lépcsős zsámoly. Az udvar négyszögének két vonalát a fogház egymással derékszögben álló két szárnya képezi. Fölnézünk az ablakokra: be vannak zárva, a rabokat különben is máshova szállitották. A négyszög másik két vonala két magas fehér fal; az egyik *Hámon* kanonok kertjét választja el az udvartól, a másik *Németh* tanárét. Az egyik fal párkányán egy tüzoltó sétál föl-alá és fantasztikusan megnagyobbodva rajzolódik oda alakja a szürke felhős égre.

A kertek felől hirtelen valami nagy károgás hallszik és az eget fekete foltok takarják el. Ezer meg ezer varju szállt föl valahonnan a rétekről és mintha a bitófa felé tartanának... Hirtelen lecsapnak a szomszédos kertekbe!

— Szimbolum, — jelzi röviden mellettem egy kollega a hangulatát.

Most jön *Baly* két segédével. A barna karvalyarcu magyar a ferde orral egyenesen a bitóhoz tart és leveti fekete keztyüit. Mind a hárman levetik felső kabátjaikat, amelyet a halottaskamarába visznek be. *Baly* megvizsgálja a bitófát, fürgén fölszalad a lépcsőre, a kampón elhelyezi a kötelet, a pribékek lent a csigát hozzák rendbe, aztán szépen, illedelmesen a bitó mögé vonulnak és várakoznak. *Baly* jámborul összekulcsolja kezét, mint a parasztok szokták a templomban. *Gold*, Kozarek régi embere ugy fest, mint egy budapesti fiakkeres, mig társa, *Herman*, *Baly* veje, igazi magyar paraszt-alak.

Az eső egyre jobban esik. Fázom. Bévülről is. Minden olyan szürke, rideg, nyirkos, — szivem a torkomig dobog föl, de nem érzem a dolgok realitását ugy mint máskor. Mintha valami rémes szürke álom volna ez az aktus a felhős égbolt alatt.

A bitó körül egy szakasz baka állt négy dobossal. Ha az elitélt esetleg beszélni kezd, a a százados intésére megszólalnak a dobok.

Hét órakor *Dénes* Lajos királyi ügyész a kordon mögé szólitja névszerint a bizottságot:

— *Morvay* Károly biró, *Oláh* Miklós jegyző, *Péchy* főkapitány, dr. *Vajay*, dr. *Göbel*... Itt vannak?

— Igen.

— Felszólitom a fogházfelügyelőt, vezettesse elő az elitéltet!

Valami sóhaj morajlik végig a jelenlevőkön: mindenki hátat fordit a bitónak és lesi, mikor bukkan elő a fogház fehér fala mögül a sötét menet...

Most két szurony villog elő... utána az őrök kék sapkája... megint két szurony... és most...

A fehér sipkás fogházfelügyelő és a fekete palliumos *Rácz* István közt előtünik *Papp* Béla alakja. Mihelyt megpillantja az embereket, elereszti a felügyelő karját és segitség nélkül jő. Bajuszát megpödri és odaszól a felügyelőnek:

— Istenem, mi lesz itt?

Egészen fakó, csak szeme alatt ég két nagy veres folt. Amikor mellettem elhalad, látom, mint reszket a szája széle. De segitség nélkül megy. Visszaadta erejét, hogy őt látják.

Most eltünik bent a kordonban. Látom, amint odaáll az ügyész elé, fejét kissé meghajtja, pödri a bajszát, a földre néz, mint az, aki ugyis tudja, hogy mit fog hallani. Kalapja, ruhája, mindene kopott, gyürött, inge, gallérja piszkos, — de azért ur. Az itélet fölolvasása közben odaszól a felügyelőnek:

— *Lelkem, felügyelő, ne hagyjon el, maradjon mellettem, míg felkötnek. — Majd: — Jézuskám, mi következik ezután!*

A cerimoniáktól félt és ugy hitte, hogy sokáig tartanak. Most fölhangzik a biró szava:

— Ezek alapján átadom az elitéltet a hóhérnak és fölhivom kötelessége teljesitésére.

A pap elfordul és eltávozik a kordonból. A felügyelő visszalép *Papp* Béla oldala mellől.

És Papp Béla, mint valami nagyon beteg, szomoru nagy gyerek a feléje siető *Baly*hoz fordul:

— Kérem, sokáig fog tartani?

— Tessék nyugodt lenni, hamar végzünk...

Nem hittem volna, hogy ember ilyen nyugodtan nézhet az erőszakos halál elé. Odatartotta a kezeit, kötözzék meg, — most leveszik a kalapját. Nekem ugy rémlett, mintha a hóhérnak még ő segitett volna.

Most a lábát kötik meg, két összekötött kezét pedig a balcomjához kötik, — ugy, hogy a karcsu, magas ember egyszerre meggörbül. Olyan furcsán, torzmódon...

— Az első lépcsőre? — kérdi a halálra szánt.

— A másodikra *tessék* föllépni! — mond *Baly*. Még a hóhérnak is imponált uri mivoltával.

Most ott áll görbén, furcsán a bitó alatt. *Baly* meg hátul fölszalad most gyorsan a létrára, hurkot vet a nyakába és meghuzza. E pillanatban lent is meghuzzák a csigákat, elrántják a zsámolyt...

Mindeddig két szurony és egy esernyő keretében láttam Papp Bélát görbén. Most egyszerre kifeszült és ott lógott a magasban.

Valami hihetetlen állati nyögés tört ki belőle. Aztán csönd.

A hóhér jobb kezével az állát fogja meg az elitéltnek, a ballal pedig a fej felső részét. Balról jobbra, jobbról balra rántja a koponyát, majd felülről lefelé.

Ebben a pillanatban szederjes lesz az arc és a hóhér rátesz egy fehér kendőt.

És ami most történt, leirhatatlan. Az egész testen át végigreszketett valami konvulziv vonaglás és a fehér kendő, mintha életet kapna, minden egyes szélével külön reszketett.

A formalitások 3 percig tartottak.

Maga az akasztás ténye 50 másodpercig.

7 percig rendes volt a szivverés, — ezután lett csak egyre gyorsabb. 9 pere mulva beállott a halál.

Az ügyész most távozásra szólitotta föl a közönséget.

(A boncolás.)

A holttest egy óráig függött a bitón, aztán levették és a halottas kamarában helyezték el.

Délben boncolták. *Semmi rendellenességet se tapasztaltak az agyban. Papp* Béla az ép és egészséges ember mintaképe volt.

Ugyanabban a ruhában, amelyben fölakasztották, helyezték el az egyszerü fekete fakoporsóban. Ma este temették. A testvérgyilkos koporsóját a fogházfelügyelőn kivül csak dr. *Egry* Károly követte. Ő elkisérte még az utolsó utjára is.

Milán és Sándor.

— *A kulisszák mögül.* —

A pénzügyminiszter: Felséges uram, megint jött levél a papától.

Sándor (önkéntelenül is a zsebéhez kap): Mit akar a papa?

A miniszter: Azt irja, hogy nem elég neki a harmincezer frank. Azt pedig elárulhatom felségednek, hogy a pénztárban...

Sándor: Ismerem ezeket a mondatokat. Ezek mindig ezzel a szóval végződnek: sincs.

A miniszter (bánatosan): Nekem mondja?

Sándor: Valamit csak kell csinálni. A papának jár pénz, és pénz nincs. Találjon ki valamit, kedves ökör.

A miniszter: Furcsa, mekkora fantáziát követelnek Szerbiában egy pénzügyminisztertől. Miért nem nevezi ki Shakespearet erre a diszes állásra! Nagyszerü, ... találjak ki valamit!

Sándor: A papával haragban vagyok s igy kétszeresen kötelességem pontosan elküldeni a pénzét. Aztán papa mégis csak csinált egyetmást Szerbiában.

A miniszter: Ez igaz.

Sándor: De hol vegyünk pénzt! Megnézte jól a nadrágzsebében?

A miniszter: Mindent megnéztem. A kávéházban egy kövér ur ült mellettem, annak a zsebét is megnéztem. Semmi se volt benne.

Sándor: Kinos ügy.

A miniszter: Feltörtem a kis fiam spórkasszáját is, de a csirke ogó már kivette belőle a pénzt egy késsel. Ezt a fiut a figyelmébe ajánlom.

Sándor: A bankban volt?

A miniszter: Nem szoktam olyan helyre menni, ahonnan egyszer kidobtak. A bankból pedig már negyvenkilencszer dobtak ki. Ha ma odamentem volna, az ötvenedik, ugynevezett aranykidobást kellett volna megünnepelnem.

Sándor: Ne beszéljen aranyról. Térdepelt a templomnál?

A miniszter: Egész vasárnap ott térdepeltem. De az emberek a koldusgunya alatt rámismernek és már messziről, nevetve mondják egymásnak: „Te, annak ne adj, mert az a pénzügyminiszter". Óh, micsoda rettenetes foglalkozás! Miért is hagytam el bankpénztárosi állásomat? (sóhajt.)

Sándor: Mert sikkasztott, mucus, de most hagyjuk ezt. Fátyolt a multakra! Van egy eszmém.

A miniszter (bánatosan): Mondja, mondja.

Sándor: Kecsegtetni fogjuk a papát. Tud maga kecsegtetni?

A miniszter: Nem. Tizenkét éves koromban kecsegtettem utóljára.

Sándor: Sebaj. Azzal fogjuk kecsegtetni a papát, hogy kibékülünk vele. Hogy fölemeljük az apanázsát, hogy Párisba mehet, hogy hazajöhet... Érti?

A miniszter: Értem.

Sándor: A lapoknak ezt még ma este megsürgönyözheti. Ha a papa ennek beugrik és nem sürgeti a pénzt, jó. Ha nem ugrik be, akkor megcáfoljuk.

A miniszter: Nagyszerü! Szaladok a sajtóirodába. De egy szivességet kell kérnem felségedtől...

Sándor: Mi az?

A miniszter: Változtassa meg a cimemet.

Sándor: Hogy-hogy?

A miniszter: Ne legyek ezentul pénzügyminiszter, hanem egyszerüen *ügyminiszter*. Először, mert nem szeretek üres cimeket viselni, másodszor, mert más ügy ugy sincs, mint pénzügy, harmadszor, mert pénzügy sincs, negyedszer...

Sándor: Elég! Csak legalább egy olyan mondatot tudna mondani, amiben nem fordul elő ez a szó: *nincs*.

A miniszter: Olyan mondat Szerbiában nincs.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Egy ötletes ur.** A főposta poste-restante hivatala előtt minden reggel megjelenik egy ur.

— Kérem — mondja kitartó következetességgel — nincs számomra valami?

— A nevét kérem...

— *Kontay L.*

A postás megfordul s végig nézi a rekeszeket. Idegesen dobálja a sok levelet s aztán mosolyogva mondja:

— Sajnálom. Nincs.

— Nincs? — dohog Kontay L. ur. — Furcsa! Tizenötezer koronát várok s nem akarják megküldeni.

— Tizenötezer koronát tetszik várni?! Ejnye! — csettint a nyelvével a postás, mire Kontay ur rákönyököl a rácsra s elmondja az ideáit.

— Egy tervet dolgoztam ki a főváros háztartásáról. Azt akarom, hogy most már rend legyen ott s ne kelljen minden perben föltámasztani a kormánybiztos nevü szörnyet. Ezt a tervemet beküldtem a főváros tanácsához s ezért várom a honoráriumot. Tizenötezer koronát.

— Uraságod nyilván uj adókat födözött föl? — kérdi gunyosan a postás.

— Adókat? Hehe... Téved, uram. Adókat ők is ki tudnak találni, ahhoz nem kell az én eszem. Én egészen mást találtam ki. Én nem engedem meg, hogy a tisztviselők fizetéséhez nyuljanak s nem engedem meg azt sem, hogy a polgárságot megterheljék. Nekem tiz javaslatom van...

— Tiz? — kérdi ijedten a postás s azon tünődik, hogy miképpen csukja be az ablakot. Kontay ur azonban nem zavartatja magát s az ujján számolja el a tiz pontot.

— Követelem, hogy miután a vállalatok gyüjtik a vagyont s osztják a gazdag osztalékot, adóztassák meg a közuti vasutakat, propeller-vállalatokat, az omnibuszokat és hajóvállalatokat. Ezekre 300.000 korona rendkivüli fővárosi segitő pótadót akarok kivettetni. Ha nem fizetnek, ne adjon nekik a város többet semmiféle koncessziót és méltányosságot. Ujabb koncessziót csak akkor adjon a város, ha a vállalat kilométerenkint 20.000 koronát fizet. A villamvilágitási társaságok 50.000 korona rendkivüli fővárosi segitő pótadót fizessenek, ugyanennyit a gázgyár. A telefonvállalat 100.000 koronát fizessen. Ugyis drága nálunk a telefon. Bécsben tiz koronát, Berlinben öt márkát fizetnek a telefonért, mi pedig huszonöt koronát. Ha az állam nem akar fizetni, követeljen a város a telefondrót lerakásáért kilométerenkint 50.000 koronát. Akkor azonnal beleegyezik s fizet a kereskedelmi miniszter. A bankok és takarékpénztárak 400.000, a biztositó társaságok 150.000 és a szinházak 100.000 korona rendkivüli fővárosi segitő pótadót fizessenek. Végül azt kivánom, hogy a hirdetési vállalatot vegye a város saját rezsijébe, ami szintén legalább 100.000 koronát jövedelmez.

Ezt akarom! — fejezte be Kontay a tiz pontot s diadalmasan mosolygott.

— Nagyon jó — mondja a postás. Én is hiszem, hogy igy célt lehetne érni. De az ön tizenötezer koronája késik. Jöjjön kérem holnap.

— Igen — válaszol sietve az ötletes ur.

— Vagy holnapután... kiáltja utána a postás s gondolkodva csukja be az ablakot, miközben igy szól:

— Pedig Isten ugyse igaza van neki: Nem is olyan bolondság!

(*) **Szabályrendelet a temetőkről.** A jogi-, rendészeti- és iparügyi bizottság ma délután tárgyalta azokat a szabályrendelet-tervezeteket, amelyek a köztemetőkre vonatkoznak. A bizottság *Lang* György elnöklete mellett *Seregi* Zoltán előadó által ismertett javaslatnak ugy általános határozatait, mint a temetők látogatására vonatkozó javaslatokat elfogadta.

(*) **A vizgáz.** Az országos közegészségi tanács ma egyhangulag elhatározta, hogy a belügyminiszterhez sürgős felterjesztést intéz, amelyben felkéri, hogy, tekintve a vizgáznak készitésénél és a fővárosba való vezetésénél fenyegető rendkivüli veszélyeket, közegészségi és közbiztonsági szempontokból ne engedje meg a vizgáznak a megnagyobbitandó budai gáztelepen való készitését, valamint használatba bocsátását. A vizgáz ugyams 50—60% mérges szénoxydot tartalmaz, amelyből már csekély mennyiség is, a levegőbe jutván, halált okozó lehet; a vizgáz ezenfelül még sokkal inkább is robban, mint a közönséges gáz.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Asszonyháboru.** *Gerő* Károly uj énekes bohózatának mai második előadására is egészen megtelt a Népszinház nézőtere. Itt-ott egy kis rövidités, amit a rendezőség a dialógokon tett, nagy előnyére vált a darabnak, amely ma is oly folytonos derültséggel kisérte a bohókás cselekmény tarka-barka jeleneteit, sokat tapsolva *Blaha* L. asszonynak. *Amon* Margitnak és *Fedák* Sárinak, valamint *Vidor*nak, *Szirmai*nak, *Tollagi*nak, *Ujvári*nak és a többi szereplőnek. Felvonások után a szerzőt többször hivták a lámpák elé a szereplőkkel együtt, akik igazán derekasan müködtek.

** **M. kir. Opera.** A *m. kir. Operá*ban holnap, pénteken *Aida* kerül előadásra a következő szereposztással:

Aida — *Vasquezné* M. J. Amneris — P. *Bartalucci* V. Radames — *Albertie* Werner. — Főpapnő — *Berto* M. A király — *Kornai*. A főpap — *Szendrői*. Amonasro — *Beck*. Küldött — *Ney* B.

** **A Vigszinház Vörösmarty-ünnepe.** Adtunk már hirt arról, hogy a *Vigszinház* szombaton, december 1-én délelőtt 11 órakor matinét rendes a *Vörösmarty-szoboralap javára*. A matiné müsora a következő:

1. *Nyitány.*
2. *Vörösmartyról.* Fölolvasás. Tartja *Eötvös* Károly országgyülési képviselő.
3. *Szózat.* Szavalja: *Jászai* Mari.
4. *a*) A vén cigány. *b*) Petike. Elmondja: *Hegedüs* Gyula.
5. *Szép Ilonka.* Előadja: *Csillag* Teréz.
6. *Fothi dal.* (Karének.)

Erre a matinéra már a mai naptól fogva lehet jegyet váltani, akár a szinházi pénztárnál, akár a jegyirodákban. (*Koronaherceg*-utca 8. és *Andrássy*-ut 10.) A helyárak a következők: Földszinti és erkélypáholy 12 korona. I. emeleti páholy 10 korona, II. emeleti páholy 6 korona. Földszinti zsölle 2 korona 40 fillér. Földszinti támlásszék, elsőrendü 2 korona 20 fillér, másodrendü 1 korona 80 fillér., harmadrendü 1 korona 60 fillér. Elővételi dijat nem kell fizetni. A többi jegy nem kerül előadásra, mert azokat a tanuló-ifjuságnak ajánlották föl. A szinház, amely ezuttal a napi költségeket is a sajátjából fedezi, a matiné egész bruttobevételét átszolgáltatja a szoborbizottságnak. A felülfizetések átvételét maga a szoborbizottság fogja külön elismerni.

** **A Magyar Szinház bemutatója.** A *Magyar Szinhá*zban *Sullivan* operettje, a *Mikadó* november 30-ikán, jövő pénteken, kerül bemutatóra. Az operetthez uj diszletek és jelmezek készültek.

** **Magyar tárgyu darab Bécsben.** *Ganz* Hugó magyar tárgyu darabja, *A forradalmár*, lesz a bécsi *Raimund-Theater* legközelebbi ujdonsága. A darabról megirtuk annak idejében, hogy *berlini* bemutatóján nagy sikert aratott.

** **Vörösmarty-ünnep a Magyar Szinházban.** A *Magyar Szinház* december 1-én, *Vörömarty* születésének százados fordulóján, mint már emlitettük, szintén ünnepséget rendez. Az ünnepség programmját az igazgatóság már megállapitotta. Az alkalmi költeményt *Molnár* László, a *Magyar Szinház* tagja irta, és ő fogja elszavalni is. Rajta kivül még *Szüdgyi* Vilmos és *Bátori* Gizella fognak szavalni, berekesztésül pedig a szinház egész személyzete a *Szózat*ot fogja énekelni.

** **Bárkány Mária Párisban.** *Bárkány* Máriának, a magyar származásu német tragikának *párisi* vendégjátékai e hónap végén kezdődnek. A müvésznő e hónap 23-ikán megy társulatával *Párisba*.

** **Operaelőadás a Telefon Hirmondóban.** Verdi operája, az *Aida* kerül szinre ma este a magy. kir. Operaházban. Ez előadást a maga egészében a Telefon Hirmondó is közvetiteni fogja az előfizetők szórakoztatására. — Az operai közvetités után a rendes esti felolvasás következik, melynek keretében érdekes ujdonságokat olvastat fel a beszélő ujság, azután pedig Zöldi Marci cigánynak a játéka lesz hallható az Emke-kávéházból 11 óráig.

Tartalékos férj.

— *A Vigszinház bemutatója.* —

Budapest, november 22.

A *Vigszinház*-ban ma este annyit kacagtak, amennyit csak azokon az estéken szoktak, amelyeken a legkipróbáltabb francia bohózatirók: *Bisson*, *Feydeau*, *Valabregue* és *Hennequin* urak szerepelnek a szinlapon, mint szerzők.

És ezt, a sajnos, ritka dolgot — csaknem azt mondhatnók, hogy csodát — két pompás humorral és jó kedvvel megáldott magyar szerzőnek: *Guthi* Soma-nak és *Rákosi* Viktornak köszönhetjük, akik immár másodizben egyesültek, hogy a bohózat Muzsájának a kegyét kiküzdjék.

A különben is könnyüvérü hölgyecske, ugylátszik, nem tud ellentállani két ilyen vidám udvarló ostromának és most már másodizben lép velök egy kis mulatságos — bigamiára.

A *Guthi-Rákosi* társaság már a mult évadban megalapitotta bohózatirói hitelét a *Napoleon öcsém*mel, amely az összes budapesti szinházak legnagyobb sikerü eredeti darabja volt a mult évadban. Az uj cégnek ez az első nagy sikere bizalmat és várakozást keltett bennünk a jövő iránt s ezt a bizalmat és várakozást *Guthi* és *Rákosi* teljes mértékben be is váltották a *Tartalékos férj* cimü második darabjukkal, amely a hazai darabok sikerét erősen felülmuló, osztatlan, nagy tetszésre talált ma este a *Vigszinházban*.

Ismételjük, olyan harsogó kacagásokat hallottunk ma este a Lipót-körüti szinház nézőterén, akár csak *Bisson* és társainak legsikerültebb estéin.

S hogy igy volt, abban ezeknek a nagy gallus tréfamestereknek nem is kis részük van. A *Guthi-Rákosi* cég, amelynek két beltagja, ugy látszik, nagyon szemfüles ember, éppen a *Vigszinház* nézőterén leshette el, hogy *mi kell a magyarnak* s minden meggondolás nélkül tanitványaiul szegődtek a modern francia bohózat nagymestereinek.

A tanitványok ma még talán kissé tulsokat kölcsönöznek át mestereiktől ugy a bohózatos helyzetek, mint a darabépités technikája tekintetében, de ahhoz, ami a francia bohózatokból már bőven ismeretes előttünk, annyit adnak hozzá a saját maguk istenáldotta jókedvéből, sőt néhol-néhol oly nagy önállóságra emelkednek és annyira a saját maguk lábán járnak, hogy a jövőre nézve a *magyar bohózat* legszebb reménységeit látjuk ebben a két-egy szerzőben.

A most mondottak után szinte fölöslegesnek tartjuk még külön is rámutatni, hogy a *Tartalékos férj* még erősen *Bisson* és társainak, nálunk is jól ismert, darabjaihoz támaszkodik ugy tárgyában mint helyzetében. *Guthi* és *Rákosi* is a szerelem tilosában vadászgató fiatal és vén férjek turpisságából táplálja a kacagni szerető közönséget, akár csak *Bisson* urék, sőt ugyanazokban a jól ismert inflagranti-kelepcéiben látjuk vergődni a derék férj-mákvirágokat náluk is, sőt viszontlátjuk darabjukban a jól ismert, becsapott asszonykát, aki férjétől válni akar s a másikat, aki szarvakat rak a férje homlokára és mindenekfelett a jól ismert anyóst, aki szimatol, szaglász a veje turpisságai után és a végén maga is be van csapva, de ha *Bisson* urék sem képesek kivergődni ebből a szükecske körből, miért vennők rossz néven ezt két legjavakorbeli, fényes tehetségü hazai szerzőtől, akinek annyi ideje és munkabirása van arra, hogy eredeti darabokat irván, csakugyan egészen *eredeti* legyen?

Már maga ez a ma esti darabjuk, a *Tartalékos férj* biztositékot ad nekünk arra nézve, hogy ez igy lesz. Hiszen ha semmi egyéb, de bohózatuk ritka jó alapötlete bizonyitja, hogy két olyan szinpadi iró, mint *Guthi* és *Rákosi* bátran neki merészkedhetik annak, hogy egészen a saját lábán járjon. Ez a pompás alapötlet az, hogy az anyós már előre kiválogatja azt az urat, akihez a leánya férjhez fog menni, ha a mostanitól — megszabaditja. Ez a *tartalékos férj*.

A *Guthi-Rákosi* uj darabjának azonban nemcsak ez az igazán bohózatos alapötlete az, ami arra vall, hogy a magyar bohózatirodalom jövendőjének két erős oszlopát sejtsük bennök; — ott van a darabjuk második felvonásának az egészen eredeti milieu-je, a fővárosi tánciskola, amelyről elmondhatjuk, hogy mesteri kézzel van megrajzolva és az igazi komikum minden erejével kiaknázva.

A *Tartalékos férj*nek, mint eredeti bohózatnak, a legnagyobb ereje azonban, aminek a darab ma esti fényes sikerét köszönheti, egynéhány olyan bohózatos figurának köszönhető, amely a szerzők fejéből pattant ki s amelyhez foghatót nem igen találunk az utóbbi

évek magyar bohózataiban. Ilyenek Hólyag Tóni, a pof-ember, Popovka, a zongoratanár, Brencsán, a tánc- és illemtanár, Fruzsina kisasszony és Oszkár, a művelt inas. Ezek egytől-egyig olyan figurák, amelyek a komikum ellenállhatatlan erejével hatnak s amelyek még a legkétségbeesettebb emberből is kicsiklandozzák a kacagást.

Ezekkel az alakokkal támasztott a szerencsés két hazai szerző olyan harsogó kacagásokat és nyilt jelenésekben olyan tapsviharokat, aminőket csak a *Bisson* urék estéin szoktunk hallani a *Vigszinház*ban.

Ezek igazi kabinet-alakok, aminőkhöz hasonló értékűeket csak a leghivatottabb bohózatirók tudnak megteremteni.

A ma esti nagy sikert ezeken az alakokon kivül még az is biztositotta a két hazai szerzőnek, hogy darabjukat, még teljesen önálló részeiben is, a legelegánsabb szinpadi teknikával tálalták a közönség elébe. Ami pedig ötletes, fordulatos dialógjaikat illeti, ebben a tekintetben még a fancia kollégáiknak sem igen állanak mögötte.

Mindent egybevéve a *Tartalékos férj* nemcsak saját tavalyi darabjuknak, a *Napoleon öcsém*nek áll fölötte, amely pedig, mint sikere is mutatta, a java bohózatok közül való, de ki merjük mondani, hogy az utóbbi évek hazai bohózat-produkciójának a legjobb munkája, amely a maihoz hasonló még sok-sok kacagással teli estét fog betölteni a *Vigszinház*ban.

A darabot fényesen játszotta a *Vigszinház* művészgárdája. Az ismert, kitünő ensembleon belül, a *Vigszinház* egy-egy művésze igazi kabinet-figurát mutatott be. A darab cselekményének középpontjában mozgó alakokat *Lenkei* Hedvig, *Nikó* Lina, *Varsányi* Irén, *Gál*, *Góth* és *Fenyvesi* játszották, azzal a tökéletességgel, amelyet játék dolgában a *Vigszinház* előadásaiban megszoktunk. A klasszikusan bohózatos epizódalakok személyesitői *Hegedüs* (Hólyag Tóni), *Gyöngyi* (Oszkár), *Vendrey* (Brencsán), *Szerémi* (Popovka), *Makróczyné* (Fruzsina) együtt és külön-külön a komikai erő legbravurosabb művészetével játszottak. *Hegedüst* és *Gyöngyit* nyilt szinen is tapsolták.

A bemutató a legzajosabb siker minden külső és belső jelei közt folyt le s a szerzőket a szereplőkkel együtt és külön is a leglelkesebb tapsok közt sokszor szólitották a lámpák elé.

(M—s.)

MÜVÉSZET.

☐ **A téli tárlat.** A téli tárlat rendezésének munkálatait nemsokára befejezik. Az immár harmadik esztendő óta tisztán nemzeti kiállitás művészi eredményéről az a körülmény tanuskodik, hogy ezuttal százötvenkét magyar művész hatszáznegyvenöt műtárgygyal gazdagitja a kiállitást. Többen különösen a tájképfestők, tizenöt-husz darabból álló gyüjteménynyel számolnak be nyári munkásságukról. Nagyméretü vásznakban sem lesz hiány s szobrászaink is több kompozicióval és arcképpel vesznek részt a művészi versenyben. A rendező bizottság 28-ikán tartja meg a világitási próbát a Münchenből külön erre a célra rendelt villamos lámpákkal, 29-ikén pedig csakis a sajtó meghivott tagjai számára nyilik meg a kiállitás. Az ünnepies hivatalos megnyitás pedig 30-ikán lesz, mely alkalommal délután négy órakor dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter személyesen nyitja meg a kiállitást. Erre az alkalomra tudvalevőleg *semmiféle meghivót* nem ad ki a társulat igazgatósága, de *két korona* belépődij lefizetése mellett bárkinek joga lesz a megnyitó ünnepségen megjelenni. A megnyitás napjára elkészül a képes katalogus is, amely 50 képpel diszitve *egy koronáért* lesz kapható a pénztárnál. A megnyitásra a társulat tagjai tagsági jegyük előmutatása mellett *dijtalanul* jöhetnek el, a családtagok részére kiadott öt darab ingyen jegy szintén érvényes. Az első csütörtöki hangversenyt december 6-ikan tartja meg az első kerületi honvédzenekar, jeles karmestere *Bachó* István vezénylete alatt.

☐ **A visszautasitottak szalónja.** Külföldi mintára meglesz nálunk is a *visszautasitottak szalónja*. Ebbe a kiállitásba azokat a képeket és szobrokat gyüjtik, amelyeket visszautasitott a kiállitások zsürije, de amelyek szerzőik véleménye szerint ezt a visszautasitást nem érdemelték meg. E tárgyban a következő sorok közlésére kértek meg minket:

Felkérem azon tisztelt müvésztársaimat, akik ugy az idén, vagy mint saját esetemben, talán évek hosszu sora óta, müveikkel akár a Mücsarnokból, akár a Nemzeti Szalonból visszautasittattak és e visszautasitások dacára is müvészi tehetségük tudatában vannak, hogy egy közös kiállitási akció megbeszélése tárgyában e *hó 24-én szombaton este 8 órakor* az Andrássy-ut 12. szám alatti „Szalon" kávéházban megjelenni sziveskedjenek. *Lakos* Alfréd festőmüvész.

EGYESÜLETEK.

(A Belvárosi Szabadelvü Demokrata-Kör) mai társas estéjén dr. *Szivák* Imre országgyülési képviselő mint választott uj elnök először jelent meg a körben. Több mint 200 választópolgár és körtag gyült egybe a kör diszes éttermében. A felköszöntők sorát *Agoston* József országgyülési képviselő, mint társelnök nyitotta meg, beszédében *Szivák* Imrét éltette. *Szivák* Imre a társaskörre emelte poharát. A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után dr. *Márton* Sándor *Sacelláry* Mihálynak, a kör ügyvezető elnökének érdemeit méltatta, *Sacelláry* Mihály *Agoston* Józsefet köszöntötte fel.

(Felolvasás.) A *Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletben* ma. csütörtökön este *Sztrókay* István előadást tartott a budapest-hüvösvölgyi elektromos vasutról.

SPORT.

⁂ **Az Egyetemi Kör sakkversenye.** Az Egyetemi Körben folyó sakkversenynek tegnap volt a második napja. Játszmát nyertek: *Meszner*, *Sima*, *Szikora*, *Zsoldos*, *Vakerdi*, *Ruzicsek* és *Unterberger*. Befejezetlen maradt a *Légrádi—Gellért* között folyó játszma. *Bátor Fleischmannal* szemben feladta a játszmát. Remis: *Boros— Kasselbauer*. A versenyt holnap, pénteken este fél hét órakor folytatják.

⁂ **Football kritérium.** A hazai sportkörök érdeklődése a vasárnapi nagy mérkőzés iránt oly nagyfoku, milyent eddig csakis külföldi jeles csapat küzdelménél tapasztalhattunk. Az érdeklődés annál inkább is jogosult, mivel a két legjobb magyar csapat, a *Budapesti Torna-Club* és a *Müegyetemi Football-Club*, legjelesebb versenyzőit állitja sorompóba a győzelem kiküzdéséhez. Azon a napon csak a két egylet csapatai mérkőznek, mert többi csapataink tagjai, megszemlélve a mérkőzést, a valóban klasszikusnak igérkező viadalból tanulságot igyekeznek levonni. A csapatok összeállitása a következő:

Délelőtt 9 órakor. *B. T. C. II. csapata* kék-fehér dressz. Rátóti, Stobbe K. Nyilassy, Kiebersberg, Cservenka, Ramaszeder, Löcherer, Schärtlin, Pösztinger, Ott, Sturza.

M. F. C. II. csapata vörös-fekete dressz. Gruber, Jonás, Schurg, Zsaly, Surányi, Róth, Vizváry, Ludvig, Lill, Szikla, Vasall.

Délután ½3 órakor *B. T. C. I. csapat* piros-fehér dressz. Bádonyi, Harsady, Gábrovitz, Skrabák, Ordódy, Lucius, Buda, Hajós, Mannó, Róka, Balfesz.

Müegyetemi F. C. I. csapat vörös-fekete dressz. Koros, Misky, Blum, Lónyai, Hochstein, Takács, Pobuda, Lindner, Gillemot, Reiner, Budai.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A Magyar Jogászegyesület.** A Magyar Jogászegyesület e hó 24-ikén szombaton délután hat órakor az ügyvédi kamara helyiségében teljes ülést tart, amelynek tárgya: dr. *Gold* Simon előadása a *biztositási törvénytervezetről*. Vendégeket szivesen lát az egyesület.

§§ **Egy pofon a vonaton.** *Ungár* Adolf miskolci mérnök éjjel utazott a vonaton. Jobbról-balról be voltak csukva a fülkék ajtói, melyeken belül boldog utasok hortyogása hangzott. A mérnököt is megszállta a pihenés vágya. Félrehivta hát a kalauzt s igy szólt:

— Adjon nekem egy külön kocsit nem dohányzók részére.

— Sajnálom, nincs — felelt a kalauz.

— Szamár beszéd! — morgott a mérnök.

— Szamár ám az ur! — riposztozott a kalauz, mire Ungár avval vetett véget a beszélgetésnek, hogy arcul ütötte a kalauzt. A kalauz pedig nem találta, hogy az ügy el volna intézve, hanem följelentette a mérnököt, akit a balassa-gyarmati törvényszék hatóság ellen való erőszakért *három hónapi fogházzal* sujtott. A budapesti tábla a büntetést *két hétre* szállitotta le s ezt helybenhagyta a legfelső biróság is.

§§ **A bukaresti bünpör.** A legutóbbi tárgyaláson Demetrev ügyvéd, Alekszev védője kifejtette hogy az Alekszev ellen emelt vádak jelentéktelenek és nem eléggé megokoltak. A vádlott, ki kevés intelligenciával bir, folyton ellentmondásokba keveredett és ügyetlenül védekezett. A büntettben való részessége csak jelentéktelen volt. Azonkivül Alekszev nyilvánvalólag a szófiai bizottság terrorizmusa alatt cselekedett.

A mai ülésen először *Vangeli* ügyvéd, Petev védője, szólalt fel és felmentést kért, mert Petevnek nem volt része a gyilkosságokban.

Dourma ügyvéd, védője annak a Bogdanovnak, akinek a *Károly* király ellen tervezett merényletet kellett volna végrehajtania, mindenekelőtt a Károly király iránt való mély tiszteletnek és hálának ad kifejezést. Érdemleges fejtegetései során a védő azt mondja, sogy a vád egyetlen határozott bizonyitékot sem szolgáltatott a vádlott ellen. A vádlott résztvett ugyan a Sarafovnál tartott összejövetelen, de be van bizonyitva, hogy *Boszniakovot* bizták meg az utálatra méltó büntett elkövetésével. Bogdanov nem is követte a királyt az utcán. A vádlott rosszul fellogott hazafiságának aldozata, melyet Sarafov és társai az egyedüli bünösök kizsákmányolták. A vád és a védbeszédek evvel véget értek.

Az *elnök* kérdi a vádlottakat, van-e valami megjegyzésök.

Iliev, *Mitev*, *Stojcev* és *Karambulev* nemmel válaszolnak.

Trijanov nem érzi magát bünösnek és kijelenti, hogy mély hálát érez Románia iránt, de a történelem arra tanitotta őt, hogy Bulgária a törökök nyomása alatt szenvedett és ő hazája hőseinek példájára szolgálni akarta hazáját. Érzelmeivel azonban *Sarafov* visszaélt. A vádlott az esküdtek kegyességébe ajánlja magát.

Dimitrov Sztojan, Mihaileanu gyilkosa kijelenti, hogy őt nem a szófiai bizottság bérelte föl. Egyedül ő a bünös és viseli a felelősséget a büntettért.

Alekszev és *Petev* az esküdtek kegyességéért könyörögnek.

Az elnök erre a tárgyalást berekesztette és összegezte az eredményt.

TÁVIRATOK.

A cár állapota.

Livádia, november 22. Miklós cár állapotáról ma délelőtt 11 órakor a következő hivatalos orvosi jelentést adták ki: A császár a tegnapi napot meglehetősen jól töltötte. Délután 2 órakor hőmérséklete 37·9-re szállt alá, este 10 óra felé 38·7-re emelkedett, érverése pedig ugyanakkor 68 volt. Éjjel keveset aludt a császár. Reggel szubjektiv állapota jó volt, ugyszintén általános és erőállapota. Ma délelőtt 9 órakor hőmérséklete 38·4, érverése 70 volt.

Bécs, november 22. A cár egészségi állapotáról Livádiából a mai nap folyamán valamivel kedvezőbb hirek érkeztek.

Pétervár, november 22. A pénzügyminiszter meghosszabbitotta Livádiában való tartózkodásának idejét, amely körülmény kétségkivül összefüggésben áll a cár betegségével.

Berlin, november 22. Ide érkezett jelentések szerint nincs kizárva, hogy a cár betegségében komplikációk állhatnak be.

Kormány-panama Japánban.

London, november 22. A *Daily Mail*nek jelentik Jokohámából e hó 20-áról: *Hosi közlekedésügyi miniszter*t, aki azelőtt a képviselőház elnöke volt, azzal vádolják, hogy nagy pénzösszegekkel *megvesztegette*ték. Valószinüleg letartóztatják. A hadügyminiszter már le is mondott a szenzációs ügy miatt. Valószinü, hogy ez az eset az egész miniszterium bukását vonja maga után.

Ankét a határidőüzletekről.

Bécs, november 22. *Fuhrich* szakértő Ausztria 25000 molnárja nevében a határidőüzlet megszüntetése mellett foglal állást. A paraszlkivándorlás ellen semmi más hatalmi eszköz sem használ, mint csupán a jó gabonaárak.

Dr. *Lecher* szerint a biankohatáridőüzlet eltiltását okvetlenül és személyekre való tekintet nélkül törvényhozásilag ki kell mondani.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 22. *(A Budapesti Napló telefonjelentése.)* New Yorkból érkezett kedvezőtlen árfolyamjelentések és a kereslet hiánya következtében a mai határidőüzlet közel volt a pangáshoz. Ezen nem változtatott az a körülmény se, hogy Amerikából később magasabb árakat jelentettek.

Köttettek: buza tavaszra 7.84—7.85, rozs tavaszra 7.65—7.66, zab tavaszra 5.90—5.91, tengeri május—juniusra 5.33—5.34 koronán.

A készáruk piacán az irányzat gyengült. Eladattak: buza tavaszra 7.82, tengeri május—juniusra 5.31, zab tavaszra 7.64—7.65 koronán.

New York, november 22. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 10.¼ (10.¼). Dec.-re 9.83 (9.92). Februárra 9.77 (9.84). New-Orleansban helyben 9.⅞. (9.13/16). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.25 (7.25). Stand white Philadelphiában 7.20 (7.20). Rafined in Cases 8.55 (8.55). Credit Balances at Oil City 1.05 (1.05). — *Zsir:* Western steam 7.67 (7.67). Rohe és Brothers 8.02 (8.02). — *Tengeri* irányzata szilárd. Novemberre —.— (—.—). Decemberre 44⅛. (43.¾). Májusra 42⅝. (42.¼). — *Buza* irányzata szilárd. Piros őszi helyben 78.⅞. (78.¾). Novemberre 77.⅝ (77.½). Decemberre 77.⅞. (77.¾). Márc.-ra 8.1— (80.⅞). Májusra 80.⅝ (80.⅝). Gabona szállitási dija Liverpoolba 2.¾ (2.¾). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 7.½ (7.¾). Nov-re 6.25 (6.45). Januárra 6.30 (6.50). — *Liszt:* Spring Whea. clears 2.70 (2.70). — *Cukor:* 3.⅞ (3.⅞). — *Ón:* 28.50 (28.45). — *Réz:* 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 22. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata állandó. Novemberre 71.½ (71.⅜) decemberre 71.⅝ (71.⅝). *Tengeri* irányzata szilárd. Nov.-re 45.½ (45.—). — *Zsir:* Nov.-re 7.12 (7.15). Decemberre 6.95 (7.—). — *Szalonna* short clear 6.95 (7.—). — *Sertéshus:* Novemberre 10.— (10.—). Decemberre —.— (—.—.) — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Az én anyám.

Az én anyám galambősz szelid asszony,
Arca redőtlen, haja hófehér,
De ősz hajának minden ezüst szála
Virágfakasztó májusról regél.

Szegény varrónő volt az én anyácskám,
Dolgozgat most is, ősze alkonyán,
De a vidéken most is azt beszélik:
A legszebb asszony ő volt hajdanán.

Ha néha-néha sétáltunk az utcán
S egy pillanatra nem nézett felém,
Szent áhitattal néztem fel reája,
Oly büszke voltam az anyámra én!

A kis város, hol iskolába jártam,
Az ősz varrónőt most is ismeri.
Tudjátok-e, hogy polgármesterünk is
Ákárhányszor kezet csókolt neki?

Ő dolgozott napestig fáradatlan
S én sohse szüntem tőle kérdeni:
A többi fiuk anyja egy se fárad,
Mért kell dolgozni éppen ő neki?

Olyankor aztán felkapott ölébe
S áttört a könny mosolya hajnalán,
Zokogni kezdett görcsös zokogással . . .
. . . Ah, így nevelt fel engem az anyám!

Szentessy Gyula.

✝ **Bonaparte Lajos herceg.** A francia bonapartisták tudják, hogy Viktor Napoleon herceg nem nagyon vágyakozik nagybátyja koronájára s előttük Bonaparte Lajos herceg a jövő embere, őbenne látják a jövő francia uralkodót. Mióta a fiatal herceg, aki tábornoki rangot visel az orosz hadseregben, legutoljára Párisban volt, ujabb lelkesedés fogta el a párthiveket s a bonapartista sajtó alig győzi magasztalni a herceg kiváló lelki tulajdonait és deli, férfias külsejét. A *Matin* azt irja róla, hogy ha szakállt nem viselne, nagyon hasonlitana nagybátyjához. Most, mint orosz katonának kötelező rá a szakállviselet, de — teszi hozzá a Matin — ha visszatér Franciaországba, valószinüleg borotválkoznék, mert Franciaország csak megér egy — szakállt. A herceg be akart állani az angol-boer háboru kitörésekor a transvaali csapatokba, de az orosz cár e tervet e szavakkal ellenezte: Egy hercegnek sohsem szabad álmok után indulnia.

•

✝ **Kegyelem Khinának.** Egy előkelő angol folyóirat szerint maga a yorki hercegnő beszélte el a következő kis történetet:

— Mikor még kis iskolásleányka voltam, semmit sem gyülöltem ugy, mint a földrajzot, és meg vagyok győződve, hogy e tárgyban nagyon tudatlan voltam. Egyszer azt kaptam feladványul, hogy egy világtérképet körvonalozzak, de csak fejből. Midőn a kész munkát bemutattam nevelőnőmnek, ez teljesen megrökönyödve kiáltott fel:

— Hiszen fenség egészen kihagyta Khinát?

— Igen, feleltem, én tudom, hova kellene ennek az országnak a térképen kerülnie, de még sem fogom berajzolni. A királynő ő felsége most háboruságba került Khinával és azért ennek a csunya országnak nincs joga ahhoz, hogy a világon magának helyet igényeljen! Ime, Khina ekkor a legnagyobb veszélyben forgott, hogy kitöröltessék a létező államok sorából, még pedig — én általam. Csupán abban volt szerencséje a mennyei birodalomnak, hogy utóbb mégis megkegyelmeztem neki, persze tanitóm határozott kivánságára.

•

✝ **Loubet tekintélye.** A francia köztársasági elnök egyik estélyén — szükebb baráti körben — arról folyt a szó, hogy az évődni szerető párisi nép nem kiméli meg gunyjának nyilaitól a köztársaság fejét, az elnököt sem, minden mozdulatára készek ráfogni, hogy az királykodni akaró allür és agyongunyolják, hogy szuverén akar lenni a demokratikus köztársaság első hivatalnoka. Mosolyogva elegyedett bele a beszélgetésbe *Loubet*.

— Tudom — ugy szólt — hogy Párisban feleslegesnek és nevetségesnek tartanak mindenféle etikettet, külsőséget, ami az én állásommal volna összefüggésben. Elmondok egy érdekes esetet, amelyből kiviláglik majd, hogy mily fontos néha, ha az elnöki állással némi etikett járna, más szóval, ha az elnöknek *is* volna némi tekintélye.

Legutóbb Dél-Franciaországban tettem körutat. Meglátogattam többek közt egy hegyek közé rejtett apró falucska iskoláját is, mert azt hallottam, hogy párját ritkitó derék öreg tanitó van ott. Bár kértem, hogy mellőzzenek minden külsőséget, mégis mikor behajtatott a kocsim a faluba, fehérruhás leánykák, a falu zenekara, zászló alatt kivonult előljáróság fogadott. Ott volt persze az öreg tanitó is, huszonnyolc, ünnepi ruhába öltözött tanitványával.

Elértünk az iskola elé, itt néhány szóval üdvözöltem a tanitót és termeszetesen: levettem a kalapomat. Az öreg, *alig hogy megemelte* a kalapja karimáját. Bementünk az iskolába, ott vizsgát rögtönöztek és csak elbámultam, mikor a tanitó fülüknél fogva állitotta elém a tanulókat. A rögtönzött vizsga után tovább akartam utazni, kimegyünk a kocsi elé, a tanulósereg is kikisért s a tanitó folyton *előttem* ment. Titkárom már alig volt képes boszuságát palástolni s mikor a bucsuzáskor alig hogy a kalapja szélét érintette a tanitó, megjegyeztem én is, hogy nem értem, miért nem emeli meg rendesen a köztársasági elnök előtt a kalapját. Suttogva felelte az öreg:

— Elnök ur, egy pillanatig se tessék azt hinni, hogy tiszteletlenségből nem emeltem meg mélyen a kalapom, de . . . de . . . — itt kissé hebegni kezdett a tanitó — ha ez a nebulócsapat meglátja, hogy van a földön ember, aki előtt *én* is alázatos vagyok, akkor a világ valamennyi ördögével sem lehet őket kényszeriteni arra, hogy engedelmeskedjenek.

•

✝ **Nincs többé szinházi pánik.** *Dschawaschow* orosz mérnöknek a szinházjáró közönségre mérhetetlenül fontos találmányát próbálták ki a pétervári Sándor-parki uj nemzeti szinházban. A találmány lényege egy villamos készülék, amelyet a szinpadról igazgatnak és amely egyszerü érintés utján, villamos összeköttetés segélyével a szinháznak összes kijáratait kinyitja. A jelzőkészülék mellett előadás alatt folyton őr áll. A napokban egy diszelőadás alatt bejelentette a pétervári nemzeti szinház titkára a közönségnek, hogy ki fogják az uj készüléket próbálni. A próba kitünően sikerült: egy pillantás alatt az összes ajtók tárvanyitva voltak. Most az összes oroszországi szinházakban alkalmazzák Dschawaschow életrevaló találmányát.

•

✝ **Milliomos és szolga.** Egész New-York érdeklődése mellett tárgyalták a napokban a milliómos Howard *Gould*nak és volt szolgájának, Frank *Mombray*nek az ügyét. Mombraynek sebforradás van a mellén, a bal szemére vak és mindezt — a panasz szerint — Gould okozta. Ez évi julius havában diszes társaságot látott vendégeül pazar berendezésü yaktján a milliomos. Estebéd után, szórakoztatni akarva vendégeit, szolgájának kiadta a parancsot, hogy röppentyüket bocsásson fel a légbe. Mombray nem akart engedelmeskedni, azt állitva, hogy azok sokáig nedves helyen állottak és igy veszélyes dolog velük próbálkozni. Gould azonnali elbocsátással fenyegette a szolgát, mire ez meggyujtotta az egyik röppentyüt, amely a következő pillanatban elvesztette egyik szeme világát és a mellén sulyos égési sebeket szenvedett. Gould megijedt, eget-földet igért a szolgának és alig egy hónappal az eset után minden különösebb ok nélkül elbocsájtotta őt. Mombray bepörölte huszonötezer dollár kártéritésre a milliomost, aki egyetlen fillér fájdalomdijat sem akar fizetni s ez a legelőkelőbb körökben is nagyon rossz vért szül. Mombray betegsége miatt nem volt jelen a tárgyaláson, itélethirdetésre nem került a sor, hanem a tárgyalást elnapolták.

•

✝ **A tüzoltás legujabb módja.** Valószinüleg kevésszer esett még meg az, ami a mult héten történt *Niederlauterbach*ban, egy kis elszászi községben. Bucsu volt a faluban, ami ott is annyit jelent, hogy akinek csak ép a keze és a lába, az ott volt a nagy koresmában és jó adagokat vett be a szeszből. Az öregek javában fogyasztották az italt, a fiatalok lelkesen járták a táncot, egyszerre csak elkiáltja magát valaki,

---

REGÉNY.

QUO VADIS?

(74) — REGÉNY —

Irta: **SIENKIEWICZ HENRIK**

Karján az izmok oly erősen feszültek, hogy bőre szinte szétpattant. Igy álltak mozdulatlanul egymással szemben az állat és az ember; valóságos élőkép volt ez, akár csak Hercules vagy Theseus valamelyik csodatette. A bika is bevájta magát a homokba. Sötét, bolyhos teste, mint egy óriási golyó gubósodott össze. Mindenkinek ajkán ott lebegett a kérdés, melyikük győzi tovább erővel. A lygiai e percben a rómaiak szemében — akik szenvedélyesen szerettek minden oly küzdelmet, melyben a testi erőket mérték össze, — valóságos félistenné magasztosult, aki nagy tiszteletet és szobrot érdemel. A császár is felemelkedett és bámulva nézett le Kroto legyőzőjére.

Az állat és az ember még mindig borzalmas nyugalmassággal állottak egymással szemközt. E pillanatban tompa orditás haliatszott, majd egy mély sóhaj és az összes nézők egy kiáltásban törtek ki.

Azt hitték, hogy álmodnak. A barbár vasmarkai alatt a hatalmas bivaly lassan kezdett fordulni. A lygiai arca, nyaka és karjai vérvörösre dagadtak, háta meggörbült, mint egy kifeszitett kézij ive. Összeszedte minden erejét

Az állatnak tompa, rekedt és mindinkább fájdalmas orditása összevegyült az óriás sipitó lélegzetvételével. A bika feje lassan-lassan megfordult és hosszu, tajtékos nyelve kilógott a torkából.

Egy pillanat és a bika nyakán kettétörött a csont és az állat tompa zuhanással, kitekert nyakkal, a földre zuhant.

Az óriás rögtön leoldotta szarvairól a kötelet, a szüzet lassan karjaira emelte és gyorsan és hangosan föllélegzett.

Arca halálsápadtra vált, haja odatapadt homlokához, a karjairól és melléről csöppenként hullott a verejték. Igy állt egy darabig, szinte részegen, aztán felnyitá szemeit és körültekintett.

A tömeg eszeveszetten tombolt. A nép tizezreinek orditásától reszkettek a falak. Az emberek előre tolongtak, hogy a hatalmas óriást közelről láthassák. Kegyelmetkérő hangok emelkedtek a légben, szenvedélyes, erőszakos kiáltások, melyek egyetlenegy kiáltásba egyesültek. A fizikai erőért lelkesedő rómaiakat egy csapásra meghóditotta a hatalmas lygiai, e pillanatban ő volt a legnépszerübb ember egész Rómában.

Ursus megértette, hogy a nép szabadonbocsáttatását követeli. Tekintetét körben körüljártatta, aztán odalépett a ssászári emelvény elé és kinyujtott karjain a leányt ide-oda himbálta, mintha szemeivel igy könyörgött volna:

— Ennek kegyelmezzetek! Szánjátok őt! Csak érte tettem!

A nézők rögtön megértették, hogy mit akar és mikor megpillantották az ájult leánykát, aki, mint egy gyermek feküdt az óriás karjaiban, mindnyájan, nép, lovagok és szenátorok, mély megindultsággal néztek össze. Lygia fehér márványhoz hasonló teste, babonás szépsége és az óriási gyermeki ragaszkodása meginditották mindenki szivét. Sokan azt gondolták, hogy Ursus Lygia atyja, aki gyermekét védi és érette könyörög. A részvét, mint a lángfolyam, csapott végig a sziveken. Megelégelték már a végrengzést, a pusztitást, a martirok kinzását és könnytől elfojtott hangok emelkedtek, kegyelmet kérve.

E pillanatban Vinicius hirtelen felugrott helyéről, áttörte az aréna korlátját és togáját Lygia meztelen testére borította.

Azután letépte magáról tunicáját és sebhelyeire mutatott, az armeniai háboru emlékeire. Karjait kiterjeszté a nép felé.

A nép lelkesedése tetőpontra hágott, ilyet még nem láttak soha az arénában. A tömeg orditott és tombolt és már szinte fenyegetőleg hangzott a kegyelemkérők kiáltozása. A nép most már nemcsak az athléta érdekében emelte fel szavát, a leány védője, a római harcos iránt való rokonszenve is késztette őt a pártfogásra. Haragos, villámló szemekkel ostromolták a császári emelvényen ülőket és ezer ökölbe szoritott kéz emelkedett Nero felé.

Nero habozott. Az a gondolat, hogy meghajoljon a nép akarata előtt, sértette hiuságát, de viszont gyáva volt, hogy annak nyiltan ellenszegüljön. Azt remélte, hogy az augusztianusok soraiban segitségre fog találni és tekintete keresve kutatott végig a sorokon, de Petronius kezét a magasba emelve tartotta és a babonás Vestinus kihivó tekintettel nézve Nero arcába, szintén megadta a kegyelmi jelt. Vele együtt kegyelmet kérve feltartották karjaikat Nerva, Julius Senecio, a hires, agg hadvezér Ostorius, Scapula, Antistius, Piso, Velus és Crispinus és a népből istenitett Trageas. Nero végig nézve a kegyelmet kérők sürü erdején, smaragdját megvető tekintettel ejtette ki kezéből. Tigellinus a fülébe suttogott:

— Ne engedj a kéréseknek, isteni férfiu, a praetorianusok mellettünk vannak.

Nero arra az oldalra forditotta fejét, ahol a praeatorianusok parancsnoka, neki teljes leikéből hü szolgája, Subrius Flavius ült. Az agg tribun arca könnyben uszott és fenyegető tekintettel emelte magasra, a kegyelem jeléül, kezét. A nép éktelen dühbe jött. Dobogó lábaik porfelhőket vertek fel, az amphitheatrum mintha ködben uszott volna, vadul kiáltoztak összevissza:

— Lángszakállu! Anyagyilkos! Gyujtogató!

A császár megrémült. Pillantását még egyszer végigjártatta Subrius Flavius katonáin és mikor minden oldalról megindult arcokkal és könyörgő, könnyes szemekkel találkozott, ő is felemelte kezét a kegyelem jeléül.

(Vége következik.)

hogy: tüz van! Valamelyik becsipett paraszt leütött az asztalról egy lámpát s a korhadt padló mindjárt tüzet fogott. A leleményes falusiak a helyett, hogy az udvar végén levő kutból hurták volna fáradsággal a vizet: egyszerüen a boros kancsók és poharak tartalmát üritették a padlóra és a tüzet szerencsésen el is oltották. Az odisszeuszi leleményesség igy oltotta el borral a tüzet.

TÁJÉKOZTATÓ.

Hirdetmény.

Pénteken

e hó 23-ától bezárólag december 15-ig a

Mdm. Berger

cs. és kir. udv. szállitó divattermében Karmincad-u. 3. I. em.

naponta 9—11-ig d. e. és 2—5-ig d. u. az összes modelle-toilettek, jaquettek, blouseok, estélyi köpenyek és reggeli ruhák; csupa

eredeti párisi és angol darabok

mélyen leszállitott beszerzési árak mellett kerülnek — készpénzfizetés ellenében — eladásra. Továbbá a legfinomabb ruhák készitésére külföldön beszerzett nagy árukészletet u. m. brüsszeli csipkéket, point less csipkeruhákat, mindenféle más divatos diszeket, báli kelméket, 5 mtres franc. és angol szöveteket, lyoni selymeket és selyemblouse maradékokat is a magas uri világ, illetve urhölgyek figyelmébe ajánlom karácsonyi bevásárlásra.

Napirend.

Naptár: Péntek, november 23. — Római katolikus: Kelemen. — Protestáns: Kelemen. — Görög-orosz: (november 10.) Oreszt vt. — Zsidó: Kislev 1. R. Ch. — Nap kél: 7 óra 2 perckor. — Nyugszik: 3 óra 58 perckor. — Hold kél: reggel 7 óra 57 perckor. — Nyugszik: délután 4 óra 58 perckor.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor.

A Nemzeti Szalon téli tárlatának bemutatása a sajtó képviselőinek.

Honvédségi utóellenőrzési szemle a Ferenc József laktanyában délelőtt 9 órakor a 2., 3., 4., 5., 6., 7. és 8-ik gyalogezreddel.

A főváros pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.

Nemzeti Muzeum. Régiségtár, nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Országos Képtár és Dürer-kiállitás az Akadémiában délelőtt 9 órától 1 óráig.

Iparművészeti muzeum zárva.

Magyar kereskedelmi muzeum és háziipar kiállitás a városligeti iparcsarnokban délelőtt 9 órától 2 óráig.

Technológiai Iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Közlekedési muzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyüjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig.

Iparművészeti muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12-ig és délután fél 7 órától fél 9-ig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállitása, (a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás, melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazene.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténkint a magy. kir. honvédzenekar hangversenye.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház. Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Monopol kávéház Váci-körut 37., minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló uj müsor.

Somossy Orfeum válogatott müsor.

Union szalloda, diszes nagy étterem, villanyvilágitás, specialitás kerékpár-terem.

Putzer György éttermelben Deák-tér, minden este Schreier hegedü-hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszinház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

A trencsén-teplai cukorgyár ügye. Egy laptársunk ma azt a hirt közli, hogy az épülő trencsén-teplai cukorgyár részére a gépberendezést az igazgatóság egy osztrák gépgyárnál rendelte meg; egyben Wolf Lipótot teszi ezért felelőssé, akit osztrák vállalkozónak vél. Laptársunknak ez a vélelme téves. Wolf Lipót tántorithatatlan hazafiságu magyar ember, aki sovinizmusát kiterjeszti a gazdasági politikára is és aki épp ezért egymaga vette fel és folytatja a harcot a morva cukorgyárosoknak a Vág völgyében való garázdálkodása ellen. Abban igaza van azonban laptársunknak, hogy a részvénytársaság igazgatóságának a morvákhoz szitó tagjai suttyomban *Ausztriában* rendelték meg a gépberendezést. De Wolf Lipót ezt nemcsak nem helyesli, hanem mihelyt hirét vette, azonnal tiltakozott ez intézkedés ellen s irásban tudatta az igazgatóság valamennyi tagjával, hogy felelőssé teszi őket e jogtalan és hazafiatlan eljárásból eredő károkért s követeli, hogy a gépberendezés Magyarországon szereztessék be. Abból, hogy a morva befolyás alatt álló elemek a gépeket *suttyomban* és *Ausztriában* akarták megrendelni, kiderül ismét, mekkora jogérzet s mekkora hazafiság szorult belőjük. Hát ehhez vajjon mit szólnak Trencsénmegyének illetékes tényezői? Büszkék-e még mindig arra a semlegességükre, amelynek hatása alatt *ilyen* gyümölcsök érlelődnek? Mernek-e még eldicsekedni azzal, hogy semlegesen nézik azt a támadást, amelyet az osztrák kapzsiság intéz a magyar gazdasági érdek ellen? Ime, a morva klikk, már a gépeket is *Ausztriában* szerzi be! S teszi ezt most, holott tudja, hogy a magyar közvélemény gyanakvó tekintete rajta tapad a viselkedésén. Hát még későbbre miesoda féktelen garázdálkodást várhatunk! A vármegye vezérlete pedig semlegeskedik. Conducat sanitati.

Országos munkakiállitás. A kereskedelmi minisztérium iparfejlesztési főosztályában ma értekezlet volt *Hegedüs* Sándor miniszter elnöklete alatt, melyben a miniszter bejelentette, hogy *országosan akarja szervezni a kisiparos-segédek és tanoncok* munkakiállitásait, hogy a müvelt nyugoti államokban annyira bevált ezt az eszközt a hazai kisipar fejlesztésére irányuló politikájában itthon is értékesitse. Az értekezlet elhatározta, hogy rendeztessék egyrészt a jövő év folyamán egy országos segéd- és tanoncmunkakiállitás, másrészt jövő évtől kezdve rendeztessék az országban mindenfelé, lehetőleg mindenütt, ahol ipartestületek vannak, helyi kiállitás, melynek legjelesebbjei kiválasztatván, ezekből rendeztessenek azután az országos kiállitások. A jelenlevők nemcsak helyesnek és kivánatosnak találták a felvetett eszméket, de a felszólalók egytől-egyig hálás köszönetüket nyilvánitották a reformokért *Hegedüs* Sándor miniszternek.

Uj dijszabás az államvasutakon. Az államvasutak igazgatóságától nyert értesités szerint 1901. január elsején uj helyi személy- és podgyász-dijszabás lép életbe, melylyel az 1899. évi szeptember 1-től érvényes dijszabás és annak március 15-től érvényes I. pótlékát érvényen kivül helyezik. Az uj dijszabással a határozmányok némely módositásán kivül az az ujitás lép életbe, hogy az egy havi tanuló bérletjegyek, melyeket eddig csak bizonyos állomások között adtak ki, ezentul az államvasutak összes szomszédos és I., valamint II. távolsági forgalmba tartozó viszonylatokban adják ki, ellenben a három hónapos tanuló bérletjegyeket beszüntetik. A podgyász tekintetében a legtöbb esetben a közönség érdekében fekvő az a lényeges módositás áll be, hogy a podgyászdijakat nem ugy, mint jelenleg az egyes darabok, hanem a podgyász összsulya alapján, tehát tekintet nélkül a podgyász-darabok számára, számitják, olyképpen azonban, hogy mint legesekélyebb suly 50 kilogramm vétetik a számitás alapjául. Ugyanez alkalommal az államvasuti helyi-, személy- és podgyász-dijszabási „Függelék"-hez II. számu pótlékot adnak, mely állomási névváltoztatásokat és helyesbitéseket tartalmaz. Az uj személy- és podgyász-dijszabás, valamint a „Függelék" II. pótléka az államvasutak dijszabás-elárusitó irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 1—1 koronáért kapható.

Fizetésképtelenségek. A *bécsi Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Goldfeld Izsák Bukarest, Videnoic Milan Nis, Schteric Koszta Belgrád, Krausz Gyula füszerkereskedő Serajevo, Oljak József kereskedő Prága, *Chevalier* István *Hunyad-Boica*, *Etter* Lajos kereskedő *Nagy-Szeben*, Schreiner Ágost Varasd, Hauer Ilona Bécs, *Berger testvérek* kereskedők *Nagyvárad*, Ringel Sámuel kereskedő Trembovla, ifjabb Praunseis Ferenc St.-Georgen, Sachs Jakab Pilsen, Kruschek József vegyeskereskedő Bécs, Morstadt Anna Prága, Koliba Ottó Turnau, Kostka József Rokytzan, Dauba Ján Wolin, *Feldmann* J. (Julia) *Budapest* (Károly-utca 7.)

Vásárcsarnok. (*Vámos és Brust* jelentése.) Üzletmenetünk ma élénken alakult tojásban és vágott baromfiban, mely két cikkben a készletek gyorsan és emelkedő árakon találtak elhelyezésre.

Tojásban igen szilárd az irányzat és az ár eredeti ládánkint 84—85 K.-ra emelkedett. Apadt tojás 76—78 K. Meszes tojás 70—71 K. A készleteknek cimünkre való azonnali beküldését melegen ajánlhatjuk.

Vágott liba ára kg.-ként 96—106 f.-re emelkedett és a beérkező küldemények gyorsan találnak vevőre. Másodrendü áru 90—94 f. Vágott kacsa 100—110 f.

A husüzlet változatlanul csendes. Piacraképes vidéki marhahus eleje 56—80 f. Hátulja 76—90 f. Pörkölt sertésben javult a hangulat 76—80 K.-val fizették mm.-ját. Borju el van hanyagolva. Pecsenyemalacokban minimális a kereslet.

Vadüzlet az enyhe időjárás folytán ellanyhult. Szarvas 56—60 fillér, dámvad 66—70 fillér, őz 1.10—1.20 K., vadsertés 80—90 fillér. száraz nyul darabja 2.20 K., fácán párja 5.60—6.40 K.

Vajban állandóan szilárd a hangulat. Prima tea-vaj 2.10—2.30 K., friss természetes főzővaj 1.60—1.80 K., friss turó 20—24 fillér.

Dió métermázsája 44—60 K. minőség szerint.

Rózsaburgonya 2.80—3.— K., sárga 3.—3.20 K., fehér 2.40—2.60 K. métermázsánként, wagontételekben.

Alma és körtefélék közül csak válogatott egészséges alma iránt mutatkozik nagyobb érdeklődés, mig II. rendü áru teljesen elhanyagolva.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 42.— korona pénzben, 42.50 korona áruban, *Bécsben* a nyersszesz ára 42.60 korona pénzben, illetve 43.— korona áruban.

Lóvásár. A Tattersall helyiségében ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 294 darab I-ső, 256 darab II. osztályu, összesen 550 darab lovat. Ebből elkelt 314 ló.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósitása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 1222 darab, magyar tehén: 438 darab, szerbiai ökör 1743 darab, szerbiai tehén 155 db, boszniai ökör — drb, boszniai tehén — drb, bivaly 31 drb, bika 87 darab, összesen 3662 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlalni való ökör 30 darab, fejős tehén 148 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üszö — darab. Eladási árak ezen tudósitás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségü 62.— K.-tól 64.— K-ig, kivételesen —.— K., 100 kilónként élő sulyban, középminőség 54.— K-tól 60.— K-ig, silányabb minőség 46 K-tól 52 K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségü 48 K-tól 54.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Silányabb minőségü 40 K-tól 46 K-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőség 62 K-tól 68.— K-ig, kivételesen — K-ig, középminőség 54 K-tól 60.— K-ig, silányabb minőség 46 K-tól 62 K.-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőség 48 K-tól 60.— K-ig, kivételesen 64 K-ig, silányabb minőség 40.— K-tól 46.— K-ig. Bika jobb minőségü 52.— K-tól 64.— K-ig, kivételesen —.— K-ig, silányabb minőségü 42.— K-tól 50.— K-ig. Bivaly 30 K-tól 44 K-ig, kivételesen —.— K-ig. Magyar tehén 40.— K-tól 52.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Tarka tehén 44.— K-tól 64.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendü —.— K-tól —.— K-ig, kivételesen —.— K-ig métermázsánkint, —.— K-tól —.— K-ig páronkint, közép minőségü —.— K-tól —.— K-ig 100 kilóként — K-tól — K-ig páronkint, silányabb minőség — K-tól — K-ig 100 kilónként, — K-tól —— K-ig páronkint. Hizlalni való ökör fehér 100 kg.-kint —.— K-tól —.— K-ig. Fejőstehén keresztezett színes 120 K-tól 220 K-ig darabonkint, bonyhádi faj 230 K-tól 330 K-ig darabonkint, kivételesen — K-tól — K-ig. Igás bivaly 550.— K-tól —.— K-ig páronkint. Vágómarhából 300 darabbal nagyobb volt a felhajtás, mint a mult héten, jó minőségek árai változatlanok maradtak, ellenben silányabb minőségek 2 koronával mázsánkint olcsóbbak voltak; éppen ugy a konzervcélokra való ökrök 1—2 koronával alacsonyabb árakon keltek el, mivel ezekből kelletőnél több volt felhajtva, ezen célokra 300 darabot vásároltak, s csakis ennek tulajdonitható, hogy csak kevés marha fog eladatlanul maradni. Jármos ökrökben és fejős tehenekben vevők hiányában az üzlet gyenge.

Borjuvásár. 1900. évi november hó 22-én. (A budapesti marhavásártéri vásártéri pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 187 drb, leölt borju 7 db, bécsi élő borju — db, — db. horvát, növendék marha 64 darab, bárány élő 29 darab, leölt bárány — darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árjegyzések. Belföldi élő borju I. r. 82—88 f.-ig, II. r. 64—78 f.-ig, kivételes — f. 1 kilónkint, leölt borju 100 f.-től 105 f.-ig, I. r. — f.-től — f.-ig, kivét. — f. kilónkint, levonás nélkül. Bécsi leölt borju —— f.-ig. Növendék marha — f.-től — f.-ig, I. r. 45—51 f.-ig, II. rendü 40—44 f.-ig. 1 kilónkint, silányabb 36—39 f.-ig. Bárány élő 10—14 k., leölt bárány ——— k., kivételes ár ——— k.-ig páronkint. — A gyenge husfogyasztás folytán a hangulat lanyha volt, az eladás csakis nyomott árak mellett volt lehetséges. Az árak változatlanok maradtak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi november 22. Készlet 944 darab. Érkezett 1351 darab. Összesen 2295 darab. Eladatott 1000 darab. Maradt 1295 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 78—82 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 78—90 koronáig. 320—380 klgr. sulyban 80—92 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 80—90 koronáig. Malac 50—100 kgrig 64—68 korona. A vásár hangulata lanyha.

Bécsi juhvásár. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 600 darab juh volt. Teljes üzlettelenség. Jegyzés nincs. — Árak kgr.-ként: kiviteli juh ——— fillér, kiv. ——— fillér, selejtes juh ——— fillér.

Bécsi szurómarhavásár, november 14. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3763 drb borjut, 2552 drb élő sertést, 2937 drb levágott sertést, 650 drb levágott juhot, 199 drb bárányt. Borju 8—16 fillérrel olcsóbb, nagy felhajtásra.

Eladási árak: Levágott borju 68—88 fillér, elsőrendü 99—110 f. kiv. —— fillér, élő borju ——— fillér, elsőrendü ——— fillér, legelsőrendü 60——80 ———— fillér, fiatal sertés 56—76 fillér, kivételesen — f., levágott nehéz sertés 80—96 fillér, kivételesen — fillér, husra hizlalt sertés ——— fillér, zsirra hizlalt sertés fillér, könnyü sertés 74—88 fillér, elsőrendü süldő 70—96 fillér, gyengébb — fillér, levágott juh 40—70 fillér, bosnyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 10—24 korona kivételesen —— korona páronként.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, november 22.

Nyugodt hangulat mellett ma 20.000 métermázsa buza került változatlan árakon forgalomba. Tengeri és zab változatlan.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 400 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 79 k. 7 K. 75 f.. 100 mm. 80 k. 7 K. 67½ f., 350 mm. 79 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78·8 k. 7 K. 67½ f., 200 mm. 78·5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78·5 k. 7 K. 50 f., 600 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 77·7 k. 7 K. 55 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 76·8 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 25 f., 100 mm. 74·5 k. 7 K. 30 f., 500 mm. 74·5 k. 7 K. 24½ f.

Pestvidéki: 300 mm. 77 k. 7 K. 30 f., 100 mm. 76·5 k. 7 K. 30 f., 200 mm. 76·5 k. 7 K. 35 f., 200 mm. 76 k. 7 K. 30 f., 1760 mm. 74·4 k. 7 K. 20 f., 2100 mm. 74 k. 7 K. 15 f.

Fehérmegyei: 300 mm. 78 k. 7 K. 60 f., 1950 mm. 75 k. 7 K. 30 f.

Bácskai: 100 mm. 75 k. 7 K. 40 f.

Orosházai: 4800 mm. 78 k. 7 K. 70 f.

Ujvidéki: 750 mm. 74·5 k. 7 K. 07½ f.

Csurogi: 1570 mm. 75 k. 7 K. — f.

Makói: 1000 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 2000 mm. 79 k. 7 K. 75 f.

Mind három hónapra.

Tengeri: 100 mm. 4 K. 75 f.

Rozs: 800 mm. 6 K. 67½ f.

Köles: 2000 mm. 5 K. 10 f., 700 mm 5 K. 10 f.

Zab: 100 mm. 5 K. 37½ f., 100 mm. 5 K. 40 f., 100 mm. 5 K. 65 f., 100 mm. 5 K. 62½ f.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		Kilós	50 kilogramm ára		Kilós	50 kilogramm ára	
			K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	ó	75	7.—	7.15	79	7.50	7.75
"	"	76	7.15	7.30	80	7.60	7.80
"	"	77	7.30	7.45	81	—.—	—.—
"	"	78	7.45	7.65	82	—.—	—.—
Fehérmegyei	"	75	6.95	7.15	79	7.50	7.65
"	"	76	7.15	7.30	80	7.60	7.80
"	"	77	7.30	7.45	81	—.—	—.—
"	"	78	7.45	7.55	82	—.—	—.—
Pestvidéki	"	75	6.95	7.05	79	7.40	7.50
"	"	76	7.05	7.20	80	7.50	7.70
"	"	77	7.25	7.35	81	—.—	—.—
"	"	78	7.35	7.45	82	—.—	—.—
Bánsági	"	74	7.00	7.10	78	7.45	7.60
"	"	75	7.10	7.20	79	—.—	—.—
"	"	76	7.20	7.30	80	—.—	—.—
"	"	77	7.35	7.45	81	—.—	—.—
Bácskai	"	73	6.90	7.15	78	—.—	—.—
"	"	74	7.05	7.15	79	—.—	—.—
"	"	75	7.20	7.25	80	—.—	—.—
"	"	76	7.15	7.35	81	—.—	—.—

Egyéb gabonaneműek			Kilós	50 kilogramm ára	
				K.-tól	K.-ig
Rozs	uj	elsőrendü	70—72	6.70	6.90
"	"	másodrendü	—	6.60	6.70
Árpa	"	takarmány	60—62	5.75	6.—
"	"	égetni való	62—64	5.50	5.75
"	"	sörfőzésre való	64—66	—.—	—.—
Zab	"	—	39—41	5.50	5.75
Tengeri	ó	bánsági	—	4.80	5.—
"	"	másnemü	—	—.—	—.—
Repce	uj	káposzta	—	—.—	—.—
"	"	bánsági	—	—.—	—.—
Köles	"	—	—	5.—	5.3

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Buza áprilisra . . . 7.58—7.57—7.56
Buza októberre . . . 7.73—7.74
Magyar buza okt.-re . 7.78—7.80—7.79
Rozs áprilisra . . . 7.23—7.24
Zab áprilisra . . . 5.58—5.60
Tengeri májusra . . 5.04—5.03.

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza áprilisra . . . . 7.54 pénz 7.56 áru
Buza októberre . . . . 0.— „ 0.— „
Magyar buza okt.-re . . . . 0.— „ 0.— „
Rozs áprilisra . . . . . . 7.22 „ 7.23 „
Zab áprilisra . . . . . . 5.58 „ 5.59 „
Tengeri májusra . . . . . 5.02 „ 5.03 „
Repce augusztusra . . . . . —.— „ —.— „

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza áprilisra . . . . 7.52— 7.52
Buza 1901. októberre . . . . 7.69— 7.70
Buza magyar 1901. októberre . 7.74— 7.75
Rozs áprilisra . . . . 7.21— 7.22
Tengeri májusra . . . . 5.01— 5.02
Zab 1901. áprilisra . . . . . 5.58— 5.59
Repce augusztusra . . . . . 12.95—13.05

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde kedvezőbben nyilott meg, a nélkül, hogy élénkebb forgalomról lehetett volna jelentést tenni.

A helyi piac üzlettelen vvlt.

A déli tőzsde bágyadt és forgalomnélküli maradt.

A helyi papirok piaca pangott.

A valuták és ércváltók változatlanok.

Az előtőzsde nyugodt.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 672.50—673.—. Osztrák hitelrészvény 658.50—659.75. Osztrák-magyar Államvasut 659.——659.75. Déli vasut 117.50—118.— korona.

A déli tőzsde gyengébb.

Jegyeztek: Magyar hitelrészvény 671.——672.—. Osztrák hitelrészvény 657.90—659.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 657.50—659.50. Ipar- és kereskedelmi bank 159.—. Rimamurányi vasmü 487.25—488.25 korona.

Forgalomba került: Villamos vasut részvény 274.——275.— korona.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 658.—. Magyar hitelrészvény 671.—. Leszámitoló bank részvény 428.— Rimamurányi vasmürészvény 487.55. Osztrák-Magyar államvasut 657.75. Közuti vasut részvény 590.—. Villamos vasut részvény 275.— korona.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Államadósság.

	Pénz	Áru		Pénz	Áru
Magyar aranyj. 4%	96.05	96.55	Egyesitett jár. papirban 4 2/10%	98.—	98.50
" koronaj. 4%	90.30	90.70	Egyesitett járadék ezüstben 4 2/10%	97.50	98.—
1876. évi keleti vasuti államkölcsön aranyb., adólev. 4½%	96.50	97.50	Osztrák aranyjáradék 4%	95.50	96.—
1889. államv. arany-kölcs. 4½%	99.50	100.50	Osztrák koronajáradék 4%	98.—	98.50
1889. államv. ezüst-kölcs. 4½%	99.25	100.25	Osztrák áll.-sorsj. 1854. évb., 3 2/10%	163.—	165.—
Államköl. vaskapu célj. adóm. 3%	77.50	78.50	Osztrák áll.-sorsj. 1860. évb., 1000 K. 4%	133.50	134.50
1870. áll. nyer.-köl. 200 K.-ás	164.50	166.50	Osztrák áll.-sorsj. 1860. évb., 200 K. 4%	164.—	166.—
1870. áll. nyer.-köl. 100 K.-ás	164.—	166.—	Osztrák áll.-sorsj. 1864. évb., 200 K.	206.—	209.—
Magyar regale-kárt. kötvények 4½%	—.—	—.—	Osztrák áll.-sorsj. 1864. évb., 100 K.	207.—	209.—
Horv.-szlav. kárt.-kötvények 4½%	98.—	98.75	Budapest főv. 1890. kölcs. 4½%	96.—	97.—
Magy. földtehermt. kötvény 4%	90.75	91.75	Ugyanaz 1897. évi kölcs. 4%	89.—	90.—
Horv.-Szlav. földtehermt. kötv. 4%	92.50	93.50	Temes-Béga-társulat 4%	92.50	93.50
Tiszai és szegedi nyer.-kölcs. 4%	140.—	141.—			
Horv.-Szlav. jelzálog földv. kötvény 4 60/100%	—.—	—.—			

Záloglevél, elsőbbségek.

Egyes. bp. főv. tak.-pénzt. 4½%	97.50	98.50	M. orsz. közp. tkp. 4½%	97.75	98.75
Kisbirtok. országos földhitelint. 5%	101.50	102.50	Tkp. k. jelz.-bankja 4½%	98.—	98.50
Ugyanaz 5%	101.—	101.50	Ugyanaz közs. kötv. 4½%	97.—	98.—
Ugyanaz 50½ évre 4½%	97.75	98.75	Ugyanaz közs. kötv. 4%	90.50	91.50
M. agr. és járadb. szőlőkötv. 4%	96.50	97.25	Pesti hazai első tkp. közs.-k. 4½%	98.25	99.25
Ugyanaz járj. visszafiz. 4½%	96.50	97.—	Ugyanaz 4%	90.—	91.—
Ugyanaz záloglevél 4½%	98.—	99.—	Pesti hazai tkp. záloglev. 4%	93.—	94.—
M. földhitelint. papirban 4½%	99.50	100.50	Pesti m. keresked. bank 4½%	97.50	98.50
Ugyanaz 4%	90.50	91.—	Ugyanaz 4%	92.50	93.50
Ugyanaz koronaértékben 4%	90.50	91.—	" közs. kötv. 4½%	97.50	98.50
Ugyanaz talajjavitás 4%	90.50	91.50	Ugyanaz 4%	93.25	94.25
Magyar jelzálog-hitelbank 5%	—.—	—.—	Adria tengerhajóz. r.-t. 4½%	97.—	98.—
Ugyanaz 4½%	97.25	98.25	Bpesti közuti vasp.-tár. 4%	92.25	93.—
" 4%	94.—	95.—	Bpest—pécsi vasut 4%	91.—	92.—
" közs. köl. 4½%	97.25	98.25	Kassa-oderb. vasut 1889. ezüst 4%	93.—	94.—
Ugyanaz nyer.-köt. 4%	115.—	116.—	Ugyanaz, 1889. arany 4%	95.25	96.25
Ugyanaz 3%	103.—	104.—			

Bankok.

Angol-osztrák bank	272.—	273.—	Ipar- és kereskedelmi bank	159.—	160.—
Budapesti bank-egyesület	170.—	172.—	Magyar jelzálogb., I. kib.	434.—	435.—
Első magyar iparbank	308.—	310.—	Magyar kereskedel. r.-társ	400.—	405.—
Fiume hitelbank	154.—	158.—	Magyar leszámitoló-bank	428.—	430.—
Fővárosi bank részvény-társaság	—.—	—.—	M. tkp. közp. jelz. bankja	930.—	950.—
Hazai bank részvény-társaság	216.—	218.—	Osztrák-magyar bank	1690.—	1700.—
Hermes m. ált. váltóüzlet r.-t.	210.—	220.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	2550.—	2560.—
Horvát orsz. jelzálogbank	205.—	207.—			
Magyar általános hitelbank	670 50	671 50			

Takarékpénztárak.

Belvárosi takarékpénztár r.-t.	193.—	200.—	Egyesült Budapest fővárosi	2115.—	2120.—
Budapest III. kerületi	210.—	214.—	Magyar általános tkp. r.-t.	550.—	560.—
Budapest-Erzsébetvárosi	160.—	162.—	Országos központi	1380.—	1400.—
Bpesti tkp. és orsz. zálogk. r.-t.	401.—	407.—	Pesti hazai első takarékpénztár	16100.—	16200.—

Biztositó-társaságok.

Bécsi biztositó társulat	240.—	250.—	Foncière, pesti bizt. intézet	187.—	192.—
Bécsi élet- és járadékbizt. társ.	520.—	530.—	Pannonia viszontbizt. intézet	1225.—	1275.—
Első magyar által. bizt.-társ.	4890.—	4930.—			

Malmok.

Concordia-malom	400.—	410.—	Henger-malom	940.—	980.—
Első bpesti malom	1022.—	1030.—	Molnárok és sütők malma	410.—	430.—
Erzsébet-malom	420.—	425.—	Victoria-malom	310.—	315.—
Luiza-malom	210.—	220.—			

Iparvállalatok.

Budapesti tégla- és mészégető	150.—	160.—	„Pallas“ irod. és nyomdai r.-t.	355.—	365.—
Bpest-szentlőrinci téglagyár r.-t.	343.—	350.—	Pesti könyvnyomda részv.-társ.	2680.—	2720.—
Egyesült tégla- és cement-gyár	—.—	—.—	Által. waggonkölcsönző r.-t.	1010.—	1030.—
Északmagyarorsz. kőszénbánya	227.—	232.—	Budapesti ált. villamos r.-t.	218.—	220.—
Felsőmagyarorsz. bánya- és kohómü	210.—	212.—	Egyesült magyarh. üveggy. r.-t.	—.—	—.—
„István“ téglagyár részv.-társ.	60.—	65.—	Első magyar betüöntő r.-t.	272.—	276.—
Kőbányai gőztéglagyár társaság	650.—	700.—	Első magyar gyapjumosó-gyár	800.—	950.—
Kőbányai polgári serfőző r.-t.	130.—	134.—	Első magyar részvényserfőző	2330.—	2350.—
Kőszénb. és téglagyár r.-t.	333.—	33[illegible].—	Első magyar sertéshizlaló r.-t.	471.—	481.—
Magyar aszfalt részvénytársaság	348.—	352.—	Első magyar szállitási vállalat	—.—	—.—
Magyar ált. kőszénbánya r.-t.	215.—	217.—	Első magyar szálloda rész.-tár.	420.—	430.—
Magy. gőztégla, cement- és gipszgy.	—.—	—.—	Spódium-gyár	—.—	—.—
Salgótarj. kőszénbánya	633.—	635.—	Fiumei rizshántoló	2875.—	2975.—
Ujlaki tégla- és mészégető	175.—	180.—	Gschwindt-féle szeszgyár	850.—	880.—
Első m. gazd. gépgyár r.-t.	230.—	240.—	„Hungária“ árpagyöngy-gyár	—.—	—.—
„Danubius“ m. hajógyár r.-t.	155.—	159.—	„Hungária“ mütrágya-gyár	—.—	—.—
Ganz és társa vasönt. r.-t.	3095.—	3125.—	Magyar cukoripar részv.-tár.	1840.—	1850.—
Rimamur.-salgótar. vasmü r.-t.	487.50	488.50	Magyar villamossági részv.-tár.	231.—	232.—
Schlick-féle gépgy.	210.—	220.—	Nemzetk. villamossági társaság	510.—	520.—
Athenaeum	300.—	320.—	Nemzetk. waggonkölcs. r.-t.	955.—	975.—
Franklin-Társulat	520.—	530.—			
Kozmos-müintézet	20.—	30.—			

Közlekedési vállalatok.

„Adria“ m. tengerhaj. r.-t.	474.—	475.—	Déli vasut	117.—	117.50
Budapesti alagut-társulat	—.—	—.—	Dunagőzhajózási részv.-tár.	755.—	760.—
Budapesti közuti vaspálya	590.—	592.—	Kassa-oderbergi vasut	345.—	348.—
Ugyanaz, élvezeti jegy	365.—	375.—	Magyar gácsországi vasut	408.—	410.—
Budapesti vill. városi vasut r.-t.	275.—	277.—	Magyar gőzhajós részv.-tár.	—.—	—.—
Ugyanaz, élvezeti jegy	80.—	90.—	Osztrák-Magyar államvasut	657.75	658.75
Budapest-ujpest-rákosp. vill. kv.	115.—	120.—			

Sorsjegyek.

Bazilika-sorsjegy	12.50	13.50	Olasz vörös-kereszt sorsjegy	23.50	24.50
Bécsvárosi nyer.-kölcs. 1874	384.—	388.—	Osztr. vörös-kereszt sorsjegy	47.50	48.50
Budavári sorsjegy	140.—	145.—	Osztrák hitelsorsjegy	401.—	405.—
„Jó-sziv“ sorsjegy	6.—	6.50	Pálffy-sorsjegyek	137.—	140.—
Magyar vörös-kereszt sorsjegy	18.50	19.50			

Pénznemek és váltók.

Magyar vagy osztrák arany, vert.	11.41	11.45	Francia bankjegy	95.80	96.10
20 frankos arany	19.20	19.25	London 10 font sterlingért	240.65	241.25
20 márkás arany	23.54	23.64	Német bankpiacok	117.70	117.90
Német birod. bankjegy	117.65	117.90	Olasz bankpiacok	90 60	91.—
			Páris 100 frankért	95.85	96.10

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 39.—45.— korona, vörös aprószemü 55.—57.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona, középszemü 60.——63.— korona, nagyszemü 67.—70.— korona. Disznózsir: budapesti: 61.——61.50 korona, vidéki —.———.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos 49.50—50.—. korona, 3 darabos 51.——52.— korona, füstölt —.———.— korona. Szilva: bosznia, szokás szerinti minőség 15.——15.50 korona 120 darabos —.———.— korona, 100 darabos 16.——16.50 korona, 85 darabos 17.——17.50 korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona, 100 darabos 15.25—15.50 korona, 85 darabos 16.25—16.50 korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.25—18.50 korona, szerbiai 16.25—16.50 korona azonnal való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdén* barátságos az irányzat.

Déli tőzsdén tartottak az árfolyamok. Eleinte jó, később Berlinre gyengült.

Zárlat csendes.

Bécs, november 22. (*Magyar értékek zárlata.*) 4%-os aranyjáradék 115.05. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 140.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.10. Magyar keleti vasuti állami kötvény 117.50. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 433.—. Rimamurányi vasmürészvény 487.—. Magyar koronajáradék 90.35. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 90.65. Magyar hitelbank részvény 668.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 164.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 348.50. Magyar kereskedelmi bank 2555. Magyar cukoripar —.—.

Bécs, november 22. (*Osztrák értékek zárlata.*) 4·2%-os papirjáradék 98.30. 4%-os osztr. aranyjáradék 115.30. 1860-iki sorsjegy 133.50. Osztrák hitelsorsjegy 401.—. Angol-osztrák bank 270.—. Bécsi bankegyesület 469.—. Osztrák-magyar bank 1696. Déli vasut 116.50. Dunagőzhajózási részvény 750.—. Dohányrészvény 285.—. Császári és királyi arany 11.41. Német bankváltók 117.72. 4·2%-os ezüst járadék 97.75. Osztrák koronajáradék 98.25. 1864-iki sorsjegy 208.—. Osztrák hitelintézeti részvény 657.50. Unionbank 544.—. Osztrák Länderbank 411.—. Osztrák-magyar államvasut 658.—. Elbavölgyi vasut 469.—. Alpesi bányarészvény 438.—. 20 frank. arany 19.19. Londoni váltóár 240.70. Bécsi Tramway Litt B. 248.—. Bécsi Tramway Litt A. 253.—. Lipót kohó —.— Az irányzat gyengült.

Bécs, november 22. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 667.—. Magyar hitelrészvény 668.—. Angol-Osztrák bank 270.—. Bécsi bankegyesület 469.50. Union bank 544.—. Länderbank 411.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 657.50. Lombard 117.—. Elbavölgyi vasut 469.50. Északnyugati vasut részvény 460.50.

Dohányrészvény 285.—. Rimamurányi vasmü 488.—. Alpesi bányarészvény 438.50. Májusi járadék 98.30. Magyar koronajáradék 90.35. Török sorsjegyek 105.—. Német birodalmi márka 117.77. Napoleon d'or 19.19.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 22. (*Tőzsdei tudósitás.*) A tőzsde eleinte bágyadt volt, részint a villamossági társulatok ki nem elégitő jelentései, részint bankok osztalékaira vonatkozó nem kedvező hiresztelések miatt. Végül az orosz cár állapotáról szóló hirek is elkedvetlenitették a tőzsdét is. Bányarészvények eleinte ártartók a gelsenkircheni bányarészvénytársaság fényes októberi kimutatása miatt, később azonban elbágyadtak a vasrészvények erős hanyatlása miatt, amit ismét a felső-sziléziai helyzetről szóló kedvezőtlen hirekkel okolták meg. Spanyolok Párisra szilárdak. Amerikaiak emelkedők. Transvaali vasuti részvények lanyhák arra a határozatra, hogy a kötvények január 1-én esedékes szelvényét nem fogják beváltani. Vasutak ártartók. Később a helyi piac tovább is bágyadt volt. Magánleszámitolási kamatláb 4 és fél százalék. Ultimópénz 4³/₈⁰/₀.

Berlin, november 22. (*Zárlat.*) 4·2⁰/₀-os papirjáradék —.—. 4⁰/₀-os osztrák aranyjáradék 97.80. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 90.90. Osztrák-magyar államvasut 140.25. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 84.85. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 177.90. Általános villamossági Edison 217.—. Gelsenkircheni 190.90. Laura-kohó 206.75. 4·2⁰/₀-os ezüstjáradék 97.40. 4⁰/₀-os magyar aranyjáradék 96.40. Osztrák hitelrészvény 206.40. Déli vasut 27.60. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.50. 4⁰/₀-os uj orosz kölcsön 95.90. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 94.75. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 153.25. Harpeni 182.—. Az irányzat bágyadt.

Berlin, november 22. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* 4⁰/₀-os magyar aranyjáradék 96.40. Magyar koronajáradék 90.90. Osztrák hitelrészvény 206.40. Osztrák-magyar államvasut 140.40. Déli vasut 27.20. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtieuhradi 216.60. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Hamburg, november 22. (*Zárlat.*) 4·2⁰/₀-os ezüstjáradék 97.35. 1860. sorsjegy 134.60. Déli vasut 27.60. 4⁰/₀-os osztrák aranyjáradék 97.80. Osztrák hitelrészvény 206.40. Osztrák-magyar államvasut 140.25. Olasz járadék 94.50. 4⁰/₀-os magyar aranyjáradék 97.25. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, november 22. (*Zárlat.*) 4·2⁰/₀-os papirjáradék —.—. 4⁰/₀-os osztrák aranyjáradék 97.95. Magyar koronajáradék 91.—. Osztrák-magyar bank 121.50. Déli vasut 27.60. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.32. Bécsi bankegyesület 118.50. Villamos részvény 129.—. 3⁰/₀-os magyar aranykölcsön —.—. 4·2⁰/₀-os ezüstjáradék 97.45. 4⁰/₀-os magyar aranyjáradék 96.70 Osztrák hitelrészvény 206.50. Osztrák-magyar államvasut 140.45 Északnyugati vasut 117.50. Bécsi váltóár 848.16. Párisi váltóár 81.46. Unionbank —.—. Alpesi bányarészvény 215.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, november 22. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 206.40. Osztrák-magyar államvasut 27.50. Déli vasut 185.—. Osztrák aranyjáradék 210.—. Olasz járadék 152.20. Laura-kohó —.—. Harpeni 184.70. Discont 203.20. Alpesi 210.40. Bécsi bankegyesület —.—. Az irányzat szilárd.

Páris, november 22. (*Zárlat.*) Osztrák-magyar államvasut —.—. 4⁰/₀-os osztrák aranyjáradék 98.—. Osztrák Länderbank —.—. 3⁰/₀-os francia járadék 100.60. Ottomanbank 532.—. 3¹/₂⁰/₀-os francia járadék 101.75. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut 146.—. 4⁰/₀-os magyar aranyjáradék 98.75. Párisi bankrészvény 1089. Olasz járadék 95.10. Francia törleszth. járadék 99.50. Osztrák földhitelintézeti részvény —.—. Török dohányrészvény 307.—. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 22. A sertésüzlet irányzata változatlan.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) M a g y a r e l s ő r e n d ü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) —— fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) —— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 96—98— fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig való sulyban 96—97— fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) 96—98— fillérig. — II. M a g y a r s z e d e t t: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 260 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. R o m á n i a i: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig, Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. IV. R o m á n i a i e r e d e t i (S t a c h l). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. S z e r b i a i: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 93—95— fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 92—93— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 90—92 fillérig.

S e r t é s l é t s z á m 1900. november 20. napján volt készlet 35.715 darab. — 1900. november 21. napján felhajtatott 301 darab. 1900. november 21. napján elszállittatott 236 darab. 1900. november 22. napjára maradt készletben 35.780 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 22. —

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Fetés István turóc-szent-mártoni állami polgári és felső kereskedelmi iskolai rendes tanitót jelenlegi minőségében a miskolci állami polgári és felső kereskedelmi iskolához helyezte át.

Pályázatok. A székesfővárosnál ker. adópénztárnoki, II. osztályu számtiszti, I. és II. osztályu pénztártiszti állásra december 15-ig; — a zombori pénzügyigazgatóság számvevőségénél számtiszti állásra két hét alatt; — a székesfejérvári adóhivatalnál adóhivatali segédi állásra két hét alatt; — a besztercebányai törvényszéknél albirói állásra két hét alatt; — az abauj-szántói (Kassa) járásbiróságnál albirói állásra két hét alatt; — postamesteri állásra Felső-Segesden (Somogymegye) három hét alatt; — a gyulai ügyészségnél irnoki állásra december 20-ig lehet folyamodásokat benyujtani.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, november 22.

A depresszió északabbra haladt és Európa északnyugati negyedét boritja, a keleti maximum pedig előrenyomul a kontinensre. Az idő Európa nyugati felében borus és csapadékos, keleti felében jobbára száraz, ködös.

A hőmérséklet keleten sülyedt.

Nálunk tegnap az esőzés csaknem az egész országra kiterjedt s szórványosan ma reggel is tart.

A hőmérséklet csak jelentéktelenül változott.

Kilátás: Enyhe idő várható az esőzések szünésével és későbbi lehüléssel.

Vizállás.

		Nov. 21. méter	Nov 22. méter			Nov. 21. méter	Nov 22. méter
Inn	Schärding	0.38	0.35	Tisza	M.-Sziget	0.30	0.30
Duna	Passau	1.16	1.12	„	Tekeháza	0.12	0.10
„	Linz	1.40	1.45	„	V.-Namény	0.75	0.73
„	Bécs	1.22	1.23	„	Tokaj	0.31	0.38
„	Pozsony	0.83	0.82	„	Tisza-Füred	0.18	0.16
„	Komárom	1.40	1.00	„	Szolnok	0.06	0.02
„	Budapest	1.26	1.26	„	Csongrád	0.28	0.36
„	Paks	0.60	0.68	„	Szeged	0.26	0.38
„	Mohács	1.47	1.46	„	Török-Becse	0.11	0.16
„	Gombos	2.01	2.10	„	Titel	1.48	1.63
„	Ujvidék	1.30	1.45	Ondova	Bártfa	0.30	0.—
„	Pancsova	1.70	1.80	Topolya	Hoór	0.95	0.96
„	Orsova	2.10	2.06	Bodrog	Zemplén	0.96	0.—
Morva	Magyarfalva	0.95	0.99	Sajó	Zsolca	1.98	1.90
Vág	Zsolna	1.02	0.86	Hernád	H.-Németi	0.40	0.—
„	Trencsén	0.89	0.75	Berettyó	Margita	0.14	0.01
„	Szered	1.08	1.04	„	B.-Ujfalu	0.16	0.20
Rába	Sz.-Gotthárd	0.02	0.82	Körös	Csucsa	0.—	0.—
„	Sárvár	0.33	0.36	„	N.-Várad	0.17	0.18
„	Győr	1.10	1.89	„	Belényes	0.57	0.—
Dráva	Pettau	0.80	1.05	„	Tenke	0.06	0.06
„	Zákány	0.10	0.—	„	Gurahonc	0.24	0.24
„	Barcs	0.25	0.28	„	Borosjenő	0.08	0.13
„	Eszék	1.25	1.38	„	Békés	0.14	0.14
Mura	M.-Szerdah.	0.50	0.63	„	Gyoma	0.22	0.12
Száva	Zágráb	1.55	1.00	Maros	Gy.-Fehérvár	0.30	0.32
„	Sziszek	5.55	5.16	„	Branyicska	0.06	0.06
„	Mitrovica	4.13	4.42	„	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.31	0.30	„	Arad	1.38	1.38
„	Szatmár	0.15	0.13	„	Makó	0.38	0.38
Kraszna	N.-Majtény	1.70	1.68	Temes	K.-Kostély	0.06	0.08
Latorca	Munkács	0.—	0.02	Béga	Kiszető	0.43	0.53
Laborca	Homonna	0.10	0.10	„	Temesvár	0.68	0.66
Ung	Ungvár	0.08	0.12	„	Becskerek	0.44	0.46

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, hiteles köszönetek folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugycsőfolyásokat és sebeket, az önfertőzetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idültek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-t dor, volt csász. kir. oszt. főorvos

RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Dijazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető **NÉPSZERÜ UTMUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelent) nemi betegségek és ezek észszerü gyógykezeléséhez cimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., **most csak 90 kr.** A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leirása. — II. A nemi élet ébredése. — III. Az önfertőztetés és az éjjeli magömlések. — IV. Hugycsőtakár (trippet) és hugycsőszükületek. — V. A bujakór (siphilis). — VI. Fehérfolyás. — VII. Elgyengült férfierő. — VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedésének főtényezője a prostitució.

Neustein Fülöp cukrozott hashajtó labdacsai

(NEUSTEIN-féle ERZSÉBET labdacsok.)

E pilulák hasonló készitményeknél minden tekintetben feljebb becsülendők; mentek minden ártalmas anyagtól, az altesti szervek bajainál legjobb eredménynyel használtatván, gyengéden hashajtók, vértisztitók; egy gyógyszer sem jobb s a mellett oly ártalmatlan, mint e pilulák a

SZÉKSZORULÁS

a legtöbb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsejük végett még gyermekek is szivesen veszik.

Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 15 kr., egy tekercs, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 1 forint o. é. 5869

Óvás! Utánzásoktól különösen óvakodjunk. Kérjünk határozottan Neustein Fülöp hashajtó labdacsait. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyünkkel piros-fekete nyomtatásban „Szent Lipót" és „Neustein Fülöp gyógyszerész" aláirással van ellátva. A kereskedelmi törvényszékileg védett csomagjaink aláirásunkkal vannak ellátva.

NEUSTEIN FÜLÖP

„Szent-Lipóthoz" cimzett gyógyszertára

WIEN, I., PLANKENGASSE 6.

Raktár BUDAPESTEN:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára, Király-utca 12. szám.

Uj! Megjelent! Uj!

Nélkülözhetetlen utmutató, érdekfeszitő részletekben gazdag kalauz férfiak számára

Bünök az ifjuság nemi életében és azok hatásai a férfikorban.

Irta: **Dr. MITZGER TIVADAR.**

TARTALOM: A normális nemi élet. Eredendő bünök. Terhelt családból való leszármazás. Fajtalankodó gyermekek. A serdülő ifjuság sexuális bünei. Az önfertőzés. Magamiés. Kicsapongások. Szerelem s nemi élet. Ideális szerelem. Flirt. Félszüzek. Érzéki szerelem. A nemi visszaélések végzetes következményei. Nincs titkos betegség. Álszemérem. Ferde nevelés s tanácsok. A titkolózás káros hatása. Érdekes esetek. Kataphorese gyógymód. — Megrendelhető a szerzőnél, **Budapest, VI., Teréz-körut 44. sz. I. em.** Ára 2 korona, porto 20 fillér. **Discret zárt szétküldés.**

Felülmulhatatlan szer!

Millió embernek

A SCHNEIDER-féle

Páfrány-tokocskák (Galandféreg elhajtó)

adták vissza teljes egészségőket.

Pántlikagiliszta

Védjegy

fejestől a páfrány-tokocskák által fájdalom nélkül 6 perc alatt teljesen elhajtatik. E kitünő gyógyszer nemcsak a galandféregben, hanem gyomorbajban szenvedőket is biztosan meggyógyitja.

A pántlikagiliszta tünetei a következők: Az arc halványsága, bágyadt tekintet, kék szemkarikák, lesoványodás, elnyálkásodás, emésztetlenség, étvágytalanság, gyakori rosszullét, ájulások, nyálösszegyülemlés, a test megdagadása, gyakori főfájás, bélgörcs, szuró fájdalmak, szivdobogás, a vérkeringés rendetlenségei különösen nőknél, gyakori főfájás stb. — **A páfrány-tokocskák nem ártanak, ha a féreg nincs is jelen.**

TÖRVÉNYESEN VEDVE.

— Rendelésnél az életkor megjelölendő. —

Számtalan elismerő és hálanyilatkozat.

Egy eredeti doboz használati utasitással együtt postai utánvéttel **8 kor.**, a pénz előleges beküldésével **7 kor.**

Egyedül valódi kapható:

SCHNEIDER JÓZSEF gyógyszerésznél **Resica, Fő-utca 105.** (Délmagyarország.)

Pántlikagilisztában s gyomorbajban szenved az emberiség fele része.

Millió embernek e szer adta vissza egészségét.

Biztos gyógyszer!

Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti

2 frtért

Sternberg Ármin és Testvére

cs. és kir. udv. hangszergyár

zongora-osztálya

Kossuth Lajos-utca 22.

Károly-körut sarok. Zenepalota.

Ugyanott hirneves gyártmányu **zongorák és pianinók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.**

Magyar kir. Államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

(Fürdőszivacs szállitása iránt.)

A magy. kir. Államvasutak igazgatósága az 1901. évben, illetőleg 1903. év végéig szükséges fürdőszivacs szállitását biztositani kivánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok az 1900. évi november hó 30-ig beterjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig leteendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyszintén az általános szállitási feltételek a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. szám II. em. 48. ajtószám), valamint minden üzletvezetőségnél megtekinthetők, vagy a megállapitott ár előzetes lefizetése mellett a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta utján is megrendelhetők, megjegyezvén, hogy az általános feltételek minden példányáért 50 fillér fizetendő.

A feltételeknek posta utján való megküldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1900. okt. hó.

Az igazgatóság

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Az egész test megszabadul a kóranyagoktól, a vérkeringés szabályozódik és az idegek megerősödnek, ennélfogva **utóbajok ki vannak zárva.**

Titkos betegségeket

Ideg- és nemibajokat

bőrbetegségeket, vérbajokat és gyengeségi állapotot (impotenciát) sok év óta biztos sikerrel gyógyit

Dr. Palóczi I. v. kórházi-orvos, specialista.

Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Rendelés 10—5-ig és este 7—8 óráig.

Külön férfi és női osztályok. Levélre kimeritő válasz.

Gyógyszerekről gondoskodunk.

SANTAL EGGER

Kipróbált

orvosilag ajánlott jó szer hólyag és egyéb bántalmaknál és minden oly esetben, hol az orvosok Santal-olajat, Copaivát, Cubebát ajánlanak. Santal Egger tiszta keletindiai santal olaj tartalma miatt meglepő gyors és biztos hatásu az ifjuság bántalmainál, miért még az orvosok is kedvelik és gyakran rendelik, 1 üveg ára 3 kor., a pénz előleges beküldése után bérmentve 3·40 kor., 2 üveg 6·40 kor., 3 üveg 9 kor.

Csak a Dr. Egger féle készitmény kérendő eredeti üvegekben.

Főraktár: **«Náder gyógyszertár»**

Budapest, Váci-körut 17.

Óvakodjunk utánzatoktól! Óvakodjunk utánzatoktól!

SANTAL EGGER

Titkos betegségek

gyógyitására e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett **gazdag kórházi tapasztalatai** alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyit legrövidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.**

Meglepő az eredmény férfiui gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyéneknél.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre dijtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz.,

(Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárat a lépcsőnél. *Külön várótermek.*

Rendelés délelőtt 9—3-ig. este 6—8-ig.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1900. november hó 23-án.
Aida.
Opera 4 felvonásban. Zenéjét irta Verdi. Szövegét szerzette Ghislanzoni.
Személyek:

A király	Kornai	Radames	Alberti
Amneris	Bartolucci	Ramphis	Szendrői
Aida	Vasquez	Amonasro	Beck

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ.
Péntek, 1900. november hó 23-án.
A bölcső.
Szinmü 3 felvonásban. Irta Brieux. Forditotta: Gábor Ignác.
Személyek:

Marsanne	Bercsényi	Chantrei	Mihályfi
Marsanne-né	Rákosi	Az orvos	Ivánfi
Girieu	Császár	Apáca	Dömjén
Laurence	Márkus	Louise	Boros F.

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.
Péntek, 1900. november hó 23-án.
Szulamit.
Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kövessy Albert átdolgozásából irták: Beöthy László és Makai Emil, zenéjét szerzette: Davidsohn Emánuel.
Személyek:

Monaóh	Kardos	Szulamit	Sötér
Aron	Sarlai	Abigail	Rózsa
Absolon	Beöthy	Cingitang	Iványi

Kezdete 7½ órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Szinház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zenemükereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZINHÁZ.
Péntek, 1900. november hó 23-án.
Másodszor:
Tartalékos férj.
Bohózat 3 felv. Irták Guthi Soma és Rákosi Viktor.
Személyek:

Bukovics	Gál	Dorottya	Varsányi
Teréz	Nikó	Hólyag Tóni	Hegedüs
Timár Zoltán	Fenyvesi	Popovka	Szerémy
Éva	Lenkei	Ponty ur	Rónaszéki
Csillám Olivér	Góth	Fruzsina	Makróczyné
Brencsán	Vendrei	Oszkár	Gyöngyi

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHÁZ.
Péntek, 1900. november hó 23-án.
Biaha Lujza asszony mint vendég:
Harmadszor:
Asszonyháboru.
Énekes bohózat 3 felvonásban. Irta Gerő Károly. Zenéjét szerzette Barna Izsó.
Személyek:

Pataki Helén	Biaha L.	Flóra	Siposné
Margit	Fedák	Dajbukát	Ujvári
Csizlik Karolin	Krecsányi	Kócsög	Kovács
Csörgő	Szirmai	Dudás János	Vidor
Detre Géza	Tollagi	Anna	Ámon
Zatocsil	Horváth	Erzsók	Vidorné

Kezdete 7 órakor.

URÁNIA SZINHAZ
Péntek, 1900. november hó 23-án.
Páris 1900-ban.
Irta: Salamon Ödön.
Kezdete ½8 órakor.

FOLIES CAPRICE.
Ma
Eléképek, bemutatja:
Margherita e Giuseppe di Gianotto
LEONÉ DUBAL
nemzetközi énekesnő.
Bohózatok:
„Die Hochstaplerin".
A Knopfloch család,
és
Ügyvédek alkonya.
Cigányzene a nagyszerü
télikertben.

BUTOR részletfizetésre!
Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházférfiak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányu asztalos- és kárpitozott butorokat.
Dósa Kálmán Pest, Erzsébet-tér 18. sz. Sas-utca sarok, I. em.
Árjegyzéket 25 kr. levélpapír beküldése ellen bérmentve küld fentiek cég B. osztálya. 5167

Feltünést keltő!
Tea-szilvorium
(FINE FLEUR.)
A rumot teljesen pótolja **Hermann A.-féle tea-szilvoriumja** (Fine Fleur), mely már mindenütt, sőt a legmagasabb körökben is kiváló finom zamatjánál és valódiságánál fogva közkedveltségnek örvend, minthogy **jobb, jutányosabb és kiadóbb**, mint minden külföldről behozott rum.
Hermann A. horvátországi szilvorium csarnok
Budapest, Erzsébet-tér 18. G. szám.
Több évi kisérletek után sikerült destilláció utján egy oly terményt előállitani, mely hygieniai szempontból, valamint kiváló finom zamatja folytán nemcsak teljesen pótolja a rumot, hanem finomsága és kiadó voltánál fogva minden külföldről behozott (importált) rum elé helyezendő, miért is a t. c. közönséget saját érdekében tisztelettel felkérem **tea-szilvoriumon** (Fine Fleur) kitünősségéről meggyőződni, teljes biztonsággal számitok a t. c. közönség általános kielégithetésére és becses elismerésére **Hermann A. gőz-destillációja** Varasd (Horvátorsz.)
Egyedül elárusitás:
HERMANN A. horvátországi szilvorium csarnok
V., Erzsébettér 18. G. sz., Fürdő-utca sarkán.
Fenti védjegyre kérem ügyelni!

Somossy Mulató
(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.
Bámulatos mutatvány!
Juno Salmo
a modern Orpheus.
S. A. MEDWEDEFF,
a legjobb orosz ének- és tánc kozák-csoport
Ugymint az összes kitünő müvészek.
Vasárnap, 1900. november hó 25-én délután ½4 órakor
nagy gyermek-előadás
félhelyárakkal, egész uj családi müsorral.
Jegyek elővételben a Somossy Mulatóban, tőzsde Andrássy-ut 38. és 26. és Weiss A. nagytőzsdéjében, Károly-körut 26. szám.
Előleges jelentés!!
1900. december hó 1-től kezdve
FREGOLI!!

Párisi világkiállitás 1900. ..... Legmagasabb kitüntetés „Grand Prix".

Főurak-
és birtokosoknak az egész országban ajánljuk az őszi és téli idény beállával szolgaszemélyzetüknek divatosan és jó, mégis olcsón való kiruházását.
SCHWARZ M. L.
BUDAPEST,
V., Váci-körut 4.
kizárólagos libériakereskedése, hol a legnagyobb választékban, minden nagyságban ugy magyar, mint német bundák, valamint német és francia libériák raktáron tartatnak. Különlegesség: himzett kocsisszür gazdag himzéssel minden szinben és nagyságban a legnagyobb választékban.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szegeden.

Pályázati hirdetmény.

Temesvár Józsefv. állomásunkon megüresedő pályaudvari vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat hirdettetik. A bérlet 1901. május hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számitott három éven át, vagyis 1904. évi április hó 30-ig. Bérlőnek következő helyiségek bocsáttatnak rendelkezésére, u. m.: 3 lak- 3 cselédszoba, 2 éléskamra, 2 árnyékszék, 2 konyha, 1 edénykamra, 1 mosogató, 1 mosókonyha, 1 mángorló, 2 pince, 2 padlás és 1 jégverem.

Az üzem céljaira átengedtetik az I—III. és II-ik osztályu étterem és a fedett perron egy része.

Az egykoronás bélyeggel és „Ajánlat a m. k. államvasutak fentkiirt Temesvár Józsefváros állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletére."

Felirattal ellátott, lepecsételt boritékba zárt, nemkülönben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1900. évi dec. hó 5-én, déli 12 óráig az alulirt üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetőségi palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. pósta utján benyujtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 800, azaz nyolcszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál 1900. évi dec. hó 4-én déli 12 óráig vagy személyesen leteendő, vagy kir. pósta utján beküldendő.

A vendéglő bérletre vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (II. em. 17. szám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőnek elfogadják. A fentebbi feltételektől eltérő vagy a kitüzött határidőn tul beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tétetnek s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak. Az ajánlatok között a választás, a bérösszegre való tekintet nélkül, szabadon történik.

Szeged, 1900. november havában. Az üzletvezetőség.

Második bővitett kiadásban, csinos kiállitásban és tetszetős alakban megjelent:
„MIRJAM"
Irta: Dr. KISS ARNOLD,
veszprémi főrabbi.
Remek nyelvezettel nők számára irott magyar nyelvü zsidó imádságos könyv.
Ára: Vászonkötésben 2 frt 50 kr.
Bőrkötés 3 frt 50 kr.
Csontutánzatu diszes kötés 5 frt
Legfinomabb bőrkötés 6 frt.
Kapható: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában József-körut 18.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. Vastagabb betükből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk **felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál** a hirdetés **számát** a **kiadóhivatallal** mindig közölni kell.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Hirdessen mindenki mindent.

Olcsón vásárolni mindent

Drágán eladni mindent

az apró hirdetések utján lehet.

Alkalmazást kapni

Munkaerőt találni

az apró hirdetések utján lehet.

Potom pénzen

veheti most már mindenki hasznát a nyilvánosságnak, mert eltörölték a hirdetési bélyeget.

Például:

Ez a hirdetés csak 32 fillérbe kerül:

Szabólányok azonnal felvétetnek. Sip-utca 48. Gleichner,

Ez 42 fillérbe:

Nevelőnőt keresek két leánygyermek részére. Horváth Jánosné, Peterdi-utca 5.

Ez 44 fillérbe:

Keresek jókarban levő zongorát. Fejér, Kinizsi-utca 66. földszint 18.

Ez is 44 fillérbe:

Butor majdnem uj, elköltözés miatt azonnal eladó. Dávid-utca 69.

Ez 46 fillérbe:

Szobatárs kerestetik különbejáratu szobába, esetleg ellátással. Kőfaragó-utca 94. földszint 6.

Ez 56 fillérbe:

Szabónő világos butorozott szobát keres 5—6 frt havi fizetésért, Nap-utca 82. 12. ajtó.

Ez 60 fillérbe:

Irodaszolgát ki jó bizonyitványokkal rendelkezik, azonnal felveszünk. Ligeti Mór és Társa, Nagymező-utca 98.

Ez 72 fillérbe:

Házfelügyelői felügyelői vagy irodaszolgai állást keres óvadékképes több nyelvet beszélő egyén. Szives megkeresések Tábori Fehérvári-ut 60.

Apró hirdetéseket központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet föladni:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje, Teréz-körut 54. szám alatt.

Engelmann Mór gyorssajtónyomda, IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál könyvkereskedése, IV., Gróf Cziráky-féle palota. (Kossuth Lajos-utca, Kigyó-tér, Koronaherceg-utca sarkán.)

Jambrikovits dohánytőzsdéje, erepesi-ut50. (Takarékp. épül.)

Eckstein Bernát hirdetési iroda, V. ker., Fürdő-utca 4. szám.

Fischer J. D. hirdetési iroda, IV., Zsibárus-utca 7. szám.

Goldberger A. V. hirdetési iroda, IV., ker., Váci-utca 9. szám.

Haasenstein és Vogler hirdetési iroda, V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Leopold Gyula hirdetési irodája, VII., Erzsébet-körut 34.

Mosse Rudolf hirdetési iroda, VII. ker., Károly-körut 9. sz.

Mezei Antal hirdetési irodája V., Gizella-tér (Haas-palota).

Schwarcz József hirdetési iroda, V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Tenczer Gyula hirdetési iroda, IV. ker., Szervitatér 8. szám.

Sikray Samu hirdetési irodája Budapest, Váci-körut 33.

Kernberg Rozália dohánytőzsdéje, VIII. ker., Muzeum-körut 18. sz.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedő, Muzeum-körut 2. sz. (Nemzeti Szinház bérháza.)

Nemetsek A. J. ujság-árudája, Petőfi-tér 3. szám.

Rohonczi Ilona dohánytőzsdéje, Andrássy-ut 48. szám.

Szántó Mór dohánytőzsdéje, IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Sopronyi V. dohánynagyárus, VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Toldi Lajos könyvkereskedése, II. ker., Fő-utca 2. szám alatt

Zipser és König zenemükereskedése, Andrássy-ut 4. szám alatt.

Benda Józsefné, Andrássy-ut 59.

Blockner J. hirdetési iroda, IV. ker., Sütő-utca 6. szám.

Deutsch Miksáné, Andrássy-ut 35.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Goldgruber Mór könyvkereskedő Buda II., Fő-utca 17. szám.

Minden apró hirdetés, melyet **itt este 6 óráig föladnak,** már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

1900–1910. Murakirály. 7876

Szinésznő, fiatal, csinos, feltétlen gavallér uri emberrel óhajtana megismerkedni, ki őt anyagilag támogatná. Levelek „Szinésznő" cimen a kiadóhivatalba kéretnek. 7851

KERESLET.

100 frt kölcsönt keres egy fiatal asszony. Azon jószivü uriasszony vagy uriember, a ki hajlandó engemet kellemetlen helyzetemből kisegiteni, az irjon „Jótétemény" cim alatt a kiadóba. 7844

A vadászatok beállitával fölhivom a nagyobb uradalmak és vadásztársulatok figyelmét arra, hogy az elejtett vadak, különösen nyulakból, bármily nagy mennyiséget hajlandó vagyok átvenni külföld részére. Groszman Jágó, Miskolc. 3399

Keresek azonnali belépésre egy ügyes kereskedősegédet, zsidót, ki füszer és vasban jártas. Igényeikkel ellátott ajánlatot kérek: Kaunitzer M. Jászkerekegyház. 7849

Magános urhölgy tisztességes egyszerü leányt keres a ki főzni tud és a házi teendőket elvégzi Andrássy-ut 40. I. em. 4. 3377

Jogász, egy évi gyakorlattal ügyvédi irodában keres állandó alkalmazást. Czim: Molnár-utca 20. II. 10. 3380

Fiatal füszerkereskedősegéd, keresztény, beszél magyarul, németül, tótul, valamely alföldi városban alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban megtudható. 7878

Gazdasszony kerestetik. Feltétel: tisztesség, felette tisztaság és jó polgári főzés. Breuer, Gizellamalom. 7856

Helyi ismerettel biró ügynökök előnyös feltételek mellett felvétetnek. Jelentkezők d. u. 5—6 között fogadtatnak. Telefon Hirmondó: VII. Kerepesi-ut 22. 7419

Házmesteri állást keres hivatalszolga, ki jelenleg egy nagyobb részvénytársaságnál van alkalmazva. Cime megtudható e lap kiadóhivatalában. 3381

Kerestetik utcai lakás, mely áll: 3 utcai, esetleg 2 nagy utcai, 1 udvariszoba, fürdőszoba, cselédszoba és mellékhelyiségekkel ellátott lakás, I. vagy II. emeleten, a VII. vagy VIII. kerületben. 3395

Kis villa kertel a **Rózsahegyen** vagy ennek közelében, **megvételre** kerestetik. Részletes ajánlatokat árral csak is a tulajdonosoktól legkésőbb november 22-ig **„Készpenz"** jeligével ellátva e laphoz kérek küldeni. 3363

Megvételre keresek 2—3 vagy 4.es Wertheim pénztárt használt, de jó állapotban. Ajánlatok az ár megjelölésével „Pénztár" jeligével e laphoz kéretnek.

Kereskedelmi tan-folyamot kitünően végzett fiatal leány magyar és német gyorsirásban, gépirásban jártas, irodai alkalmazást keres szerény feltételek mellett. Cim a kiadóhivatalban megtudható. 3360

KINÁLAT.

Ruha-varrónő kitünően jártas, olcsón vállal munkát, melyet a saját lakásán készit el. Renoválásokat is végez kitünő izléssel. Cim: özv. Lederer Lipótné, Wesselényi-utca 56. I. em.

Óvadékképes kiszolgált altiszt, pénzbeszedői, raktárnoki vagy ahhoz hasonló állást keres. Szives megkeresések Sch. Gy. VII. Sziv-utca 17. I. 6. kéretnek, 3350

Müegyetemi hallgató correpetálást elvállal, esetleg festeni tanit. Cim: Kaszeb Miklós, Müegyetem. 7842

Gazdasszonynak ajánlkozik egy szolid, tisztességes árvaleány, a ki a ház minden teendőiben jártas, akár magányos öreg urhoz, akár papi házhoz. Inkább jó bánásmód, mint nagyobb fizetés. Cimem: „Jó gazdasszonynak" 5. kör Erdély-utca 812. sz. Szabadka. 7877

Házak és telkek a Lipótvárosban, több sarokház a legjobb helyen, 3 és 4 emeletes. Az Andrássy-ut mellékutcáiban szép házak, olcsó árban. Villák saját használatra. Telkek a fasorban, a Stefánia-uton és annak mellékutcáiban olcsó és szolid árban eladók. Fischer S. Budapest, Izabella-utca 43. sz. d. u. 1—2-ig.

Leghiresebb jósnő Romániából visszatért. Munkás-utca 6. földsz. fölépcsőház 8. 7848

Butor. Félangol hálószoba, nagy szőnyegdivány, bőrdiván, asztal, székek, olcsón eladó. Nefelejts-utca 17. ajtó 4. 7850

Középkoru distingvált hölgy, ki még néhány órával rendelkezik, **német, francia** és **zongora** tanitásra ajánlkozik. Cim: **Peck Julia,** VII. Szövetség-utca 39. sz. III. em. 28. 3391

Okleveles tanitónő elemi és polgári tantárgyakban kitünően oktat, nyilvános vizsga felelősségével, órák adására ajánlkozik. Andrássy-ut 51. III. em. 27. 3396

Kitünő szabónő elfogad leányokat szabni és varrni tanitásra, elvállal munkát a legegyszerübbtől a legjobb kivitelig mérsékelt árban. Kender-utca 3. I. 10. 3104

Csinosan butorozott különbejáratu hónapos szoba gyermektelen családnál, december 1-re kiadó. Teréz-körut 35. II. em. 33.

Tanárjelölt, aki középiskolában tanitott s ugy az oktatási, mint a nevelést illetőleg jó bizonyitványokkal rendelkezik, szerény feltételek mellett elvállal házitanitásra közép- és elemi iskolai tanulókat. Cim: S. L. Rottenbiller-utca 5/a. földszint 3. ajtó. 3382

Egy kitünő mesterhegedü jutányosan eladó. Budapest, VIII. Losonci-utca 26. sz. ajtó 3.

Parisien diplômé enseigne à très-bas prix et très-rapidement le français, les parisismes et la correspondance commerciale. On parle seulement français. Rocher, VIII. Csokonai-utca 8/b. III. 15. 7855

Népszinház közelében, csinosan butorozott, világos, tiszta, féregmentes szoba, ujonnan butorozva, teljesen különbejárattal, azonnal olcsón kiadó. Kerepesi-ut 34. III. em. 20.

Egy 22 éves nő, ajánlkozik 1 vagy 2 nagyobb gyermek mellé, beszél magyarul, németül, kézimunkát és varrást elvállal. József-körut 28. I. emelet ajtó 2. 7853

Pénzkölcsönt kizárólag **fővárosi katonatisztek, közhivatalnokok, honoráciorok** részére **1000 koronáig rögtön** közvetitek rövid időtartamra, ügynöki irodámban: **Guttmann, Kerepesi-ut 16. II. em.** Értekezés egész nsp. 3400

Egy 22 éves nő hentes-üzletben jártas, ajánlkozik, beszél magyarul, németül, tótul. Garay-utca 7. R. V. 7852

Ebédkosztot kaphat 3—4 intelligens fiatal ember distingvált urnőnél Kerepesi-ut 13. II. 22. 3086

Középiskolai tantárgyakból elismert legjobb módszer szerint tanit kitünő philologus és mathematikus. Előkészit egyéves önkéntességi szolgálatra jogositó vizsgára, polgári iskolai vizsgák letevésére. Gymnasiumi-reáliskolai és kereskedelmi érettségire, államszámviteltanra. Kitünő szakoktatás a könyvvezetésben. Goitein Henrik Budapest, VI, Csengery-u. 52. I. em 8.

Gőzcséplőkészlete-ket m. kir. államvasuti és Clayton-féle, 1—12 évesig, 4—6—8 lóerejüt, egy 10-es és egy 20-as Garrett Compound lokomobilt, kedvező lefizetésre ajánlok. Régi gépeket a legkedveltebb uj gyártmányuakra cserélek. Cim: Tyrman Ede, VI., Csengery-utca 62/B. 7875

Egészen uj magyar ruha kitünő anyagból, középtermetre való, hozzávaló lakkcsizma s kalappal együtt olcsón eladó. Sándor-utca 30B. I. 13. megtekinthető naponta 1—2 óra között. 3235

Pálinkamérés munkás vidéken, jó forgalmu, más vállalat miatt azonnal eladó. Teleky-tér 4. szám. 3389

Kályhásmester elvállal minden a szakmábavágó munkát. Schneider Henrik Budapest, VIII.. József-körut 19., az udvarban. 3346

3 ajtós előszobaszekrény használt és jó karban lévő megvételre kerestetik. Ajánlatok „Előszobaszekrény" alá a kiadóhivatalban. 3362

Karácsonyra emléknek, ajándéknak kiválóan alkalmas. Egy életnagyságu nagyitott fénykép bármily fénykép után művésziesen elkészittetik, meglepetésnek, ajándéknak nász, név, születésnapra legalkalmasabb, miután egy ily nagyitás nemcsak pillanatra, hanem örök időkre illő szobadisz is, a legszebb és örök emlék kedves halottainkról. A fénykép sértetlenül visszaadatik, a hü másolatért kezeskedem. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközlök. Grosz József, VI. Próféta-utca 5.

Két darab alig használt 16-os kitünő lövésü Lancaster vadászfegyver és 12 személyre való china evőeszköz jutányosan eladó. Krausz Mór, Ovoda-utca 22. I. 7. 3102

Jobb uri házakhoz szakácsnőnek ajánlkozik, esetleg gazdasszonynak is elmenne egy a háztartás minden ágában jártas fiatal hölgy, szives megkereséseket „S. E." jeligével e lap kiadóhivatala továbbit. 3137

Hónapos szoba. Egy csinos, tiszta hónapos szoba december 1-jére kiadó. Üllői-ut 107. sz. földszint 12. ajtó.

Harmoniumok

iskola, templomi és magánhasználatra elismert kitünő minőségben, jutányos árak mellett kaphatók Éder Antal, Gyula I. Magyarországi harmonium gyárában Váci-utca 28. sz. sarokház. Árjegyzék ingyen.

Uj korszak.

Valamikor megeshetnék az a csoda, hogy az apró hirdetések hölgyei és urai elhagyva inkognitójukat, ismerkedési estélyre gyülnének a Vigadó nagytermében. Azt hiszem, ez volna az álarc nélküli álarcosbál legtipikusabb formája, — ez volna az élet börzéje, ahol boldog házasságokat vennének és adnának, siró özvegyeket vigasztalnának s ah! minden kiadó és elegánsan butorozott szobába kerülne egy intelligens ur, a szobaur.

S ha a gazdasági élet hőmérője lehet az a börze, ahol árpát, zabot és kukoricát árulnak, a modern társadalmi élet hőmérője ez a börze volna. Mert az apróhirdetéseknek ma már gazdag tanulságai vannak s századunk kulturhisztorikusának ezt a fejezetet semmiképpen sem szabad elhanyagolnia, ha minden modern szerelemnek, minden modern gyönyörnek, szomoruságnak, szenvedésnek és boldogulásnak hüséges képét akarja megfesteni.

A házasságközvetitők fejezete a mult század történetébe való. Olyasfélék ezek az urak az apróhirdetések házassági közvetitéseihez képest, mint a régi ekhós szekér az automobilhoz képest. Amaz döcögően járt s nagysokára ért a célhoz. Az automobil pedig. . . . . Tessék megnézni a főváros utcáin, hogy mire képes az automobil Sokan vannak, akik arról beszélnek, hogy az apró hirdetések apró betüivel elővarázsolt szerelem nem az erkölcsös szerelmek közül való. A modern élet azonban megcáfolja ezt az állitást. Ha az a bizonyos börze csakugyan megalakulhatna, sok száz házaspár beszélné el a másik száznak, hogy mennyi boldogságot köszönhetnek az ujságok legutolsó lapjának.

A szobaasszonyok apró, kapukra kifüggesztett cédulái is eljátszották már szerepüket. A hónapos szobát most már nem az utcán keresik, hanem az ujságban, azon az utolsó lapon, amelyen a modern élet börzéje van. Aki a régi, kopott koronáját megakarja aranyozni, az apró betükhöz fordul, akinek butor kell, akinek elveszett a pincsi kutyája, akinek nem nő a szakálla és aki a jövőbe akar látni és jóslatot akar hallani, az apró hirdetéshez fordul.

A nagy vásár, a nagy kinálatok és gyors keresletek vására ez az apró hirdetés. Az élet eleven börzéje. . .

És ezt a börzét fölszabaditotta most a hirdetési bélyeg eltörlése. Hogy ugy mondjam: Most szabad a vásár! A Budapesti Napló pedig ugy hivja most a nagyközönséget erre a vásártérre, hogy apró hirdetéseit mindenütt, a főváros hirdető oszlopain, a főváros egész területén kifüggeszti.

A vidékieket pedig az ügyek gyors és pontos lebonyolitásával iparkodik kielégiteni.

Tessék! Szabad a vásár.

Nevelőnőket

francia, angol és némethoniakat, okl. magyar tanitónőket, minden nemzetségü bonneokatésgyermekkertésznőket lelkiismeretesen ajánlok és elhelyezek. Magyar okl. tanitónőket, zene és nyelvismeretekkel sürgősen keresek 300—600 frt évi fizetéssel.

Szegheőné S. Lujza
BUDAPEST,
VI., Dessewffy-utca 22.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Tanulóbérletjegyek általánositása.)

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesités szerint az eddig csak egyes viszonylatokban kiadott egy és három havi mérsékelt áru tanulóbérletjegyek helyett 1901. évi január hó 1-től a szomszédos és az 1. és 2. távolsági forgalomban a m. kir. államvasutak bármely vonalán, de csak egy havi érvényességgel fognak kiadatni; mig a három havi jegyek emlitett naptól fogva többé ki nem adatnak.

Ezen uj tanulóbérletjegyek kiadására nézve a szükséges utbaigazitásokat a M. Á. V. bármely állomásfőnöke meg fogja adni kiknél is a jegyek váltásához szükséges, arcképpel ellátandó tanuló igazolványok dijtalanul kaphatók.

Budapest, 1900. november havában.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijazt.)

Veszek

zálogházi cédulát régi arany ezüst árút brillánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett

FRIED A.

órás és ékszerész

Kerepesi-ut 2. szám.

Pesti müvelt társalgó.

Nélkülözhetetlen kézikönyv mindazok számára, kik a társas életben szerepelni akarnak s a társaságokban magukat megkedveltetni óhajtják. **Tartalma:** Illemszabályok. — A régi istenek neveinek jelentése. — Francia négyes rendezése. — Pas de quatre. — Pas de patinée. — 50 társasjáték zálogváltásokkal. — Ezermester. — Kártyafortélyok. — Találkák. — Tréfás kérdések és feladványok. — Szeszélyszikrák (Anekdoták), — Whist-játék. — Komoly költemények. — Szerelmi költemények. — Humorisztikus. — Felköszöntések. — Emlékversek. — Névrejtő emlékversek. Szinnyelv. — Egészen uj virágnyelv. — Szerelmes levelek. — Házassági ajánlatok stb. — Szerző: **Egy pesti arszlán.** Hetedik, átdolgozott s bővitett kiadás. Ára 2 kor. 40 fillér. Kapható **Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)** könyvkereskedésében (Budapest, Andrássy-ut 21.) a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

Zongora,

legrövidebb faju Mignon, csengőszép hanggal, elegáns külsővel, irásbeli jótállás mellett 280 frtért eladó Éder zongora termében Váci-utca 28. sz. sarokház.

Magy. kir. államvasutak.

Hirdetmény.

(Uj helyi személy- és podgyász-dijszabás kiadása a magy. kir. államvasutakon.)

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint 1901. év január hó 1-én uj helyi személy- és podgyászdijszabás lép életbe, melylyel az 1899. évi szeptember hó 1-től érvényes dijszabás és annak folyó évi március hó 15-től érvényes I. pótléka érvényen kivül helyeztetik.

Az uj dijszabással a határozmányok némely módositásán kivül azon ujitás lép életbe, hogy az egy havi tanuló-bérletjegyek, melyek eddigelé csak bizonyos állomasok között adatnak ki, ezentul a magy. kir. államvasutak összes szomszédos és 1. valamint 2. távolsági forgalmába tartozó viszonylatokban ki fognak adatni, mig ellenben a három hónapos tanulóbérletjegyek beszüntettetnek.

A podgyász tekintetében a legtöbb esetben a közönség érdekében fekvő azon lényeges módositás áll be, hogy a podgyász dijak nem ugy mint jelenleg, az egyes darabok, hanem a podgyász összsulya alapján, tehát tekintet nélkül a podgyászdarabok számára számittatnak, olyképen azonban, hogy mint legcsekélyebb suly 50 kg. vétetik a számitás alapjául.

Ugyanezen alkalommal a m. kir. államvasutak helyi személy- és podgyász-dijszabás „Függelék"-hez II. sz. pótlék fog kiadatni, mely állomási névváltoztatásokat és helyesbitéseket tartalmaz.

Az uj személy- és podgyász-dijszabás, valamint a Függelék II. pótléka a m. kir. államvasutak dijszabás elárusitó irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz. a.) 11 koronáért kapható.

Budapest, 1900. november havában.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem dijazt.)

Köznép-osztály.

Őszi menesikoff ... 4 frt
Téli kabát ... ... 7 frt
Felö tő ... ... 4 frt
Ferenc József-kabát (Gehrock) ... ... 3 frt
Téli nadrág ... ... 4 frt

Rothberger Jakab, Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

Második bővitett kiadásban, csinos kiállitásban és tetszetős alakban

„MIRJAM"

irta; Dr. Kiss Arnold, veszprémi főrabbi. Remek nyelvezettel nők számára rott magyar nyelvü zsidó mádságos könyv. Ára: Vászonkötésben 2 frt 50 kr. Bőrkötés 3 frt 50 kr. Csontutánzatu disze kötés 5 frt. Legfinomabb bőrkötés 6 frt. Kapható: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában József-körut 18.

CRÊME DE FANCHON
a 3 sziv védjegygyel.

Rögtön finomitó és szépitő arckrém. Legjobb a világon! Ártalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K. Főraktár: „URSITS" gyógyszertár. Budapest, Rákóczy-tér 5. Vidékre 20 fillér többlet beküldése után franko.

Nincs ember ki a KHINAI események iránt nem érdeklődnék! Egész Khinát s annak népét ismertető gyönyörü könyv jelent meg a napokban Cholnoky Jenőtől

Sárkányok országa

cim alatt 200 eredeti képpel.

Kapható lapunk kiadóhivatalában füzve 10, diszkötésben 13 koronáért utánvét vagy az összeg beküldése ellenében.

Kereskedők! Iparosok!

rendeljék meg Bacskay M. Tivadar

Vegyészeti titkok

cimü, most megjelent vegyészeti kézikönyvét.

Ezen könyv segélyével bármin? par vagy üzlet jövedelme tetemesen növelhető. Tanitásai nyomán tekintélyes összeg takaritható meg minden háztartásban. Megszerzése bármily társadalmi állásu egyénnek a legmelegebben ajánlható.

A könyv 2 korona 50 fillér kedvezményes áron megrendelhető

a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában.

Hölgyeknek

ajánljuk megrendelésre az

„Illat és szépitő szerek készitése"

cimü könyvet.

Magában foglalja az összes divatos illat- és szépitőszerek, illatolajok, hajfestők, illatos mosdóvizek, szeplő- és májfolt elleni kenőcsök stb. stb. készitésének leirását.

Ára 1 korona 20 fillér.

Megrendelhető a

„Budapesti Napló"

kiadóhivatalában.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.